

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.00 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT,
Македонија 70 DEN, 3.50 USD

ЗАБЕЛАЗНИК

17. I 1997. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIX • ЦЕНА 8 ДИНАРА • БРОЈ 2345

ТРИНАЕСТИЦА

ЗА

МАРОШ

За сбе ог 7 до 107

ПЛОВЕКИ ТЕРЕН ЗА ГОЛО

ЈЕДИНИ ТАКВЕ ВРСТЕ НА СВЕТУ, НАЛАЗИ СЕ У ОДМАРАЛИШТУ КЕР Д' АЛЕН У АМЕРИЧКОЈ ДРЖАВИ АЗДАХО.

ГРОБЉЕ КРАТКОРЕПИХ РОВКИ

НАЂЕНО ЈЕ У СТАРОЕГИПАТСКОМ ГРАДУ БУТУ.

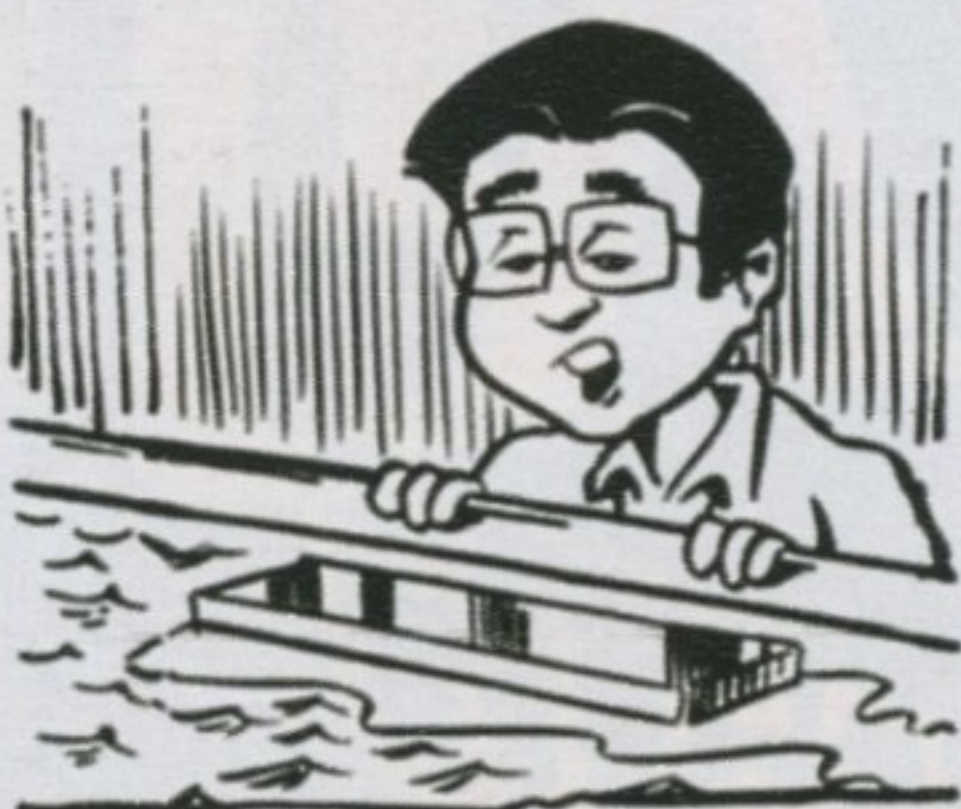
Дугме које не може да отиди

ИЗУМЕО ЈЕ ШВЕД БАНН ВЕНГТ ПЕТЕРСОН.

ЛЕГУРУ КОЈА ПЛИВА

НАПРАВИО ЈЕ ЈО КОБАЈАШИ, ПРОФЕСОР ТЕХНОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У ЈАПАНСКОМ ГРАДУ НАГАОКИ.

КРОЗ ДИМЊАК

УМЕСТО НА ВРАТА УЛАЗИЛИ СУ ДРЕВНИ ЛАПОНЦИ У СВОЈЕ КУКЕ ГРАЂЕНЕ ПОД СНЕГОМ.

АНОЛИНСКИ ГУШТЕРИ

ИЗ ПОРТОРИКА МЕЂУСОБНО СЕ СПОРАЗУМЕВАЈУ МАХАЊЕМ ВРАТНИМ КЕСАМА КОЈЕ СВЕТАЈЕ У МРАКУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● јетра је најтежи орган човечијег тела (1680 грама), друго место на топ-листи заузима кожа која је код човека од 68 килограма тешка 1600 грама.

● ● ● 52 одсто Француза изјавило је у недавној анкети да нема довољно новца за живот, 1,5 признало је да има више него што им треба!

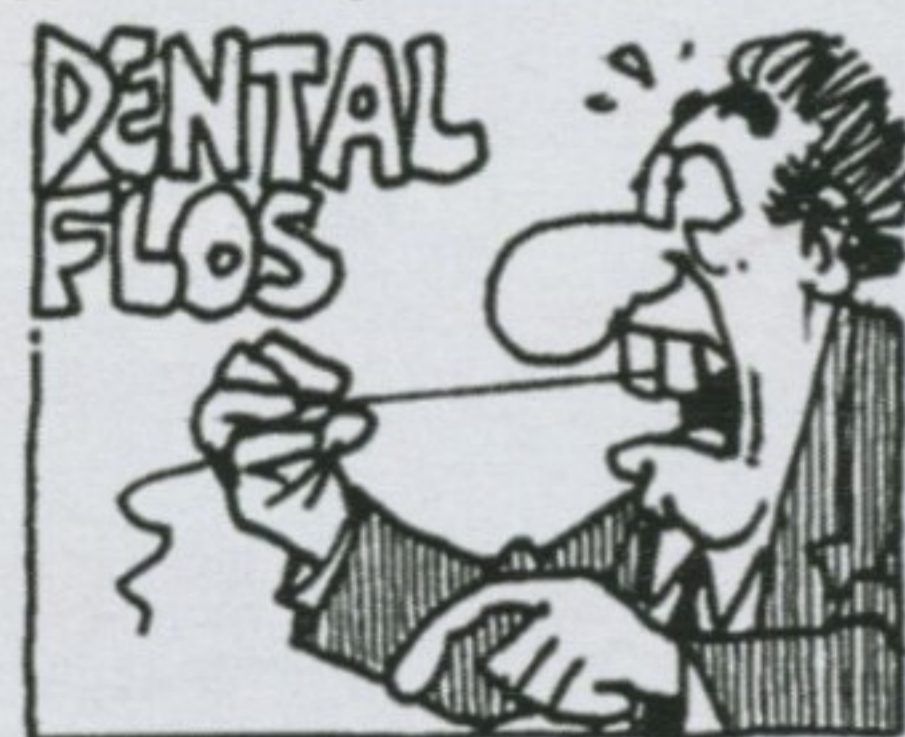

● ● ● у Оксфордском речнику за појам „сет“ (нека од значења: скуп истородних предмета, слог, друштво, ставити...) наводе се 464 значења.

● ● ● у Сједињеним Америчким Државама најчешћи назив за улицу је Друга (Second).

● ● ● у многим градовима у северном делу Индије власници ресторана имају законску обавезу да трудницама оброк наплате упола цене, а да им пиће служе бесплатно.

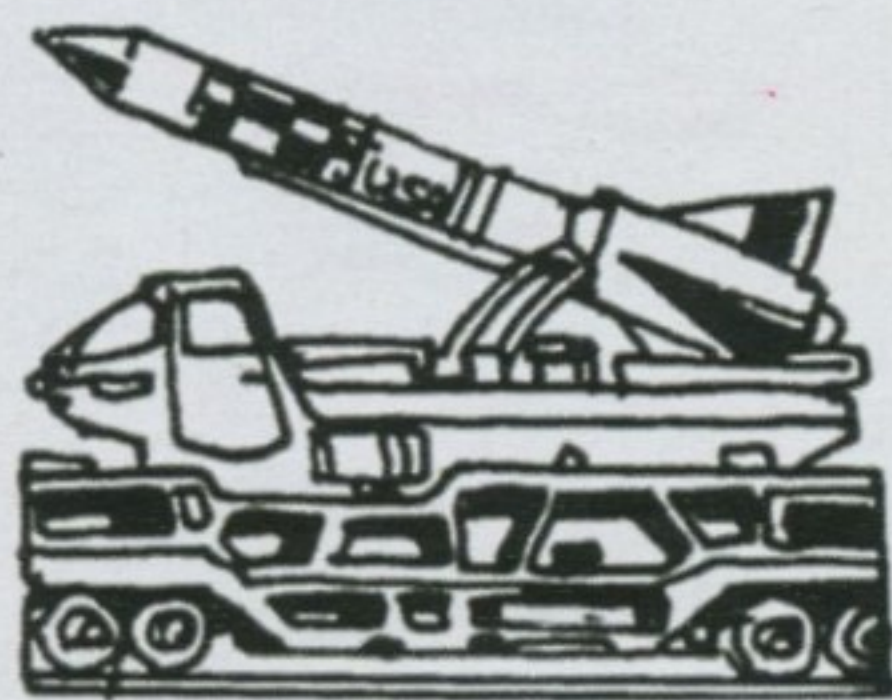
● ● ● конач за чишћење зуба, и код нас махом прихваћен под енглеским називом „дентал флос“, води порекло још из древног Египта. Египћани су у размак између зуба увлачили упредене две-три власи косе.

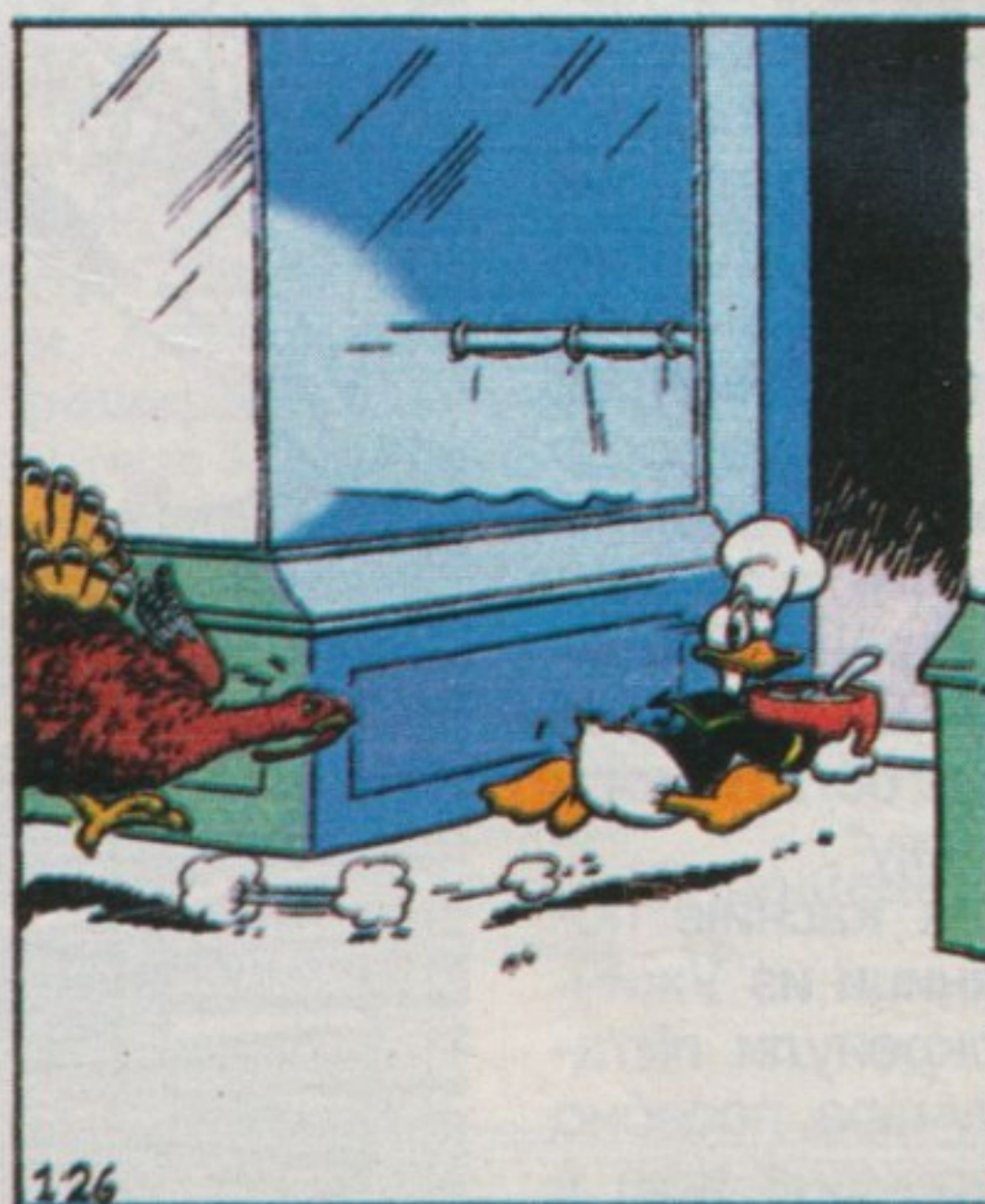
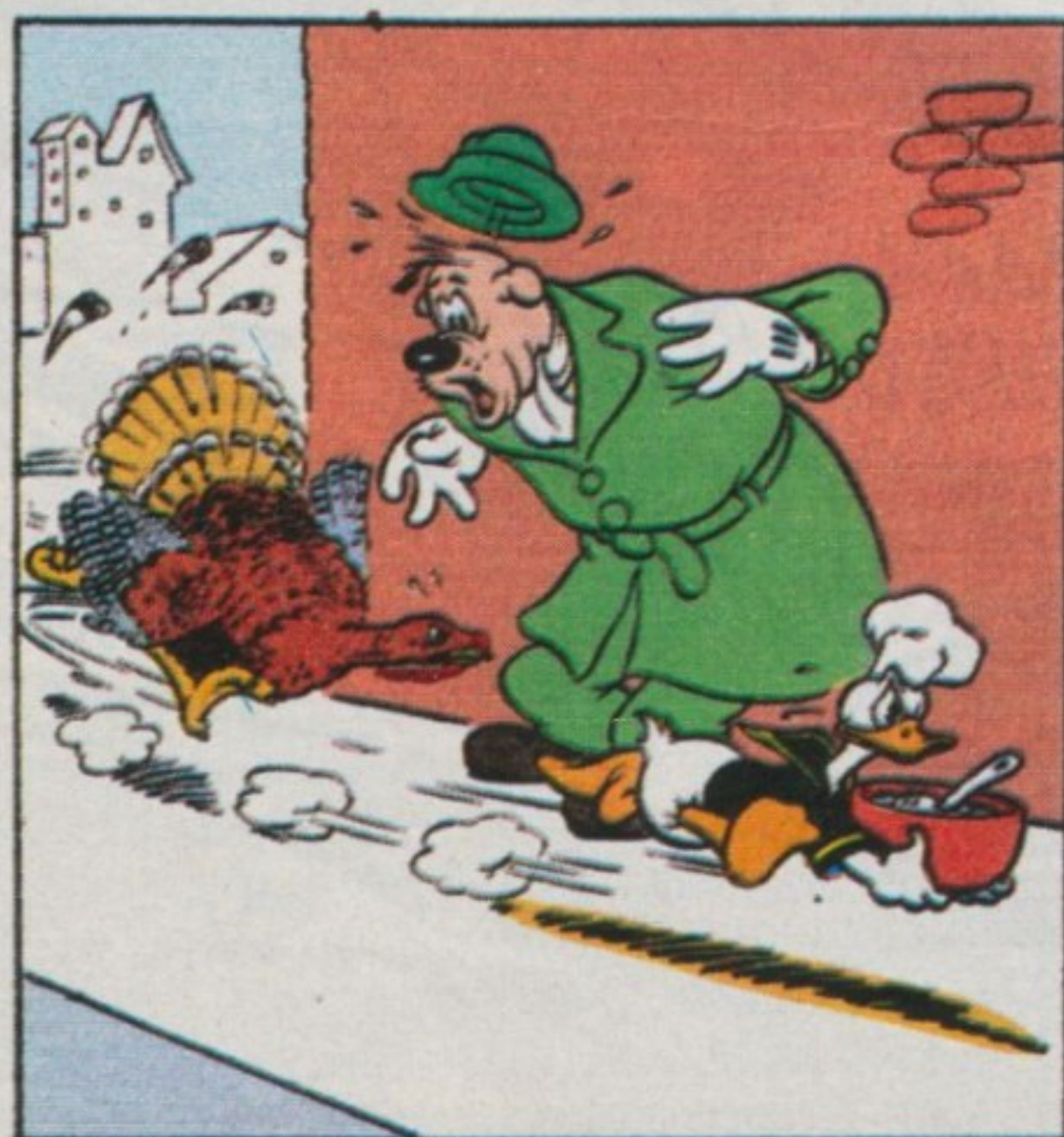
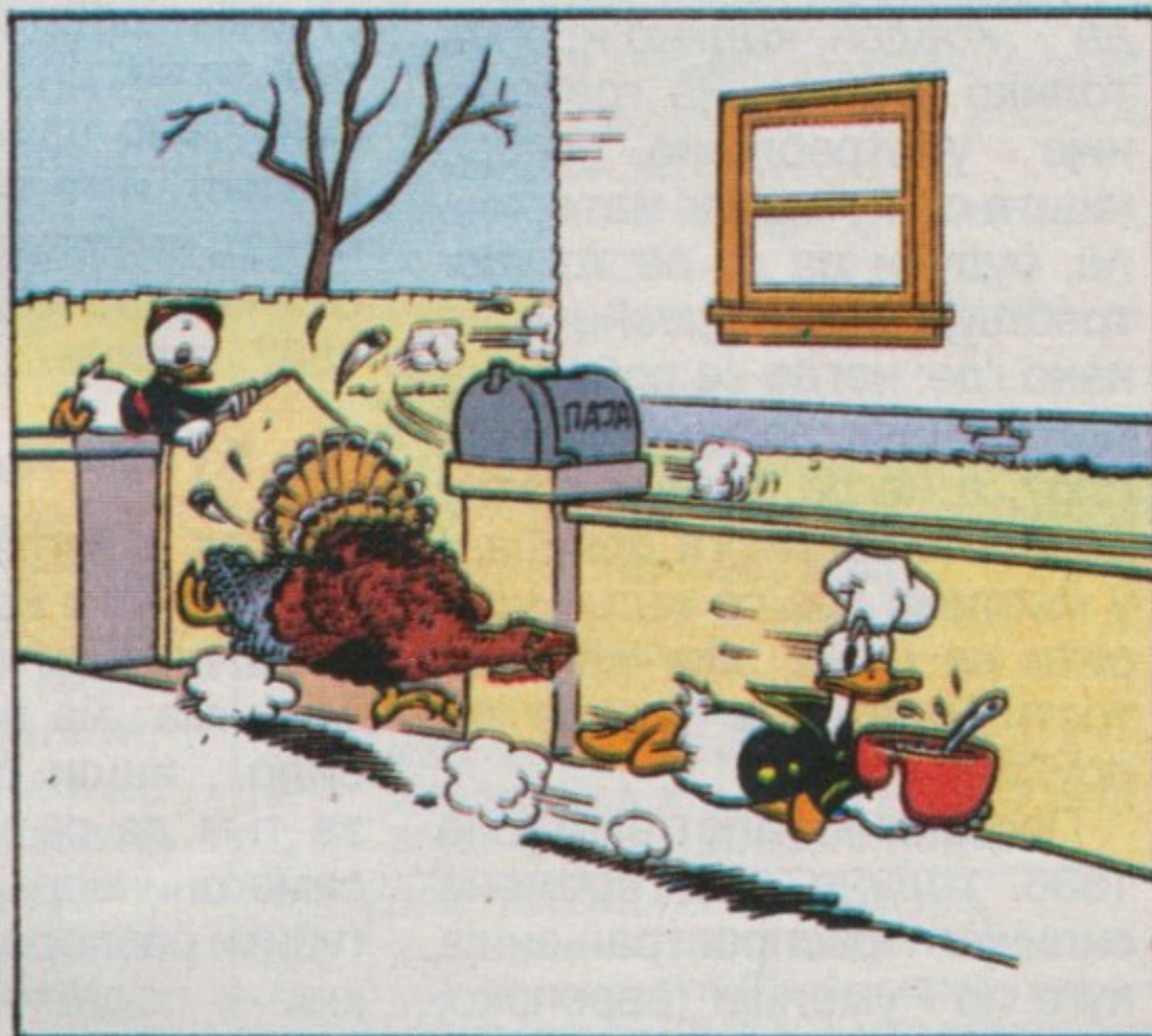
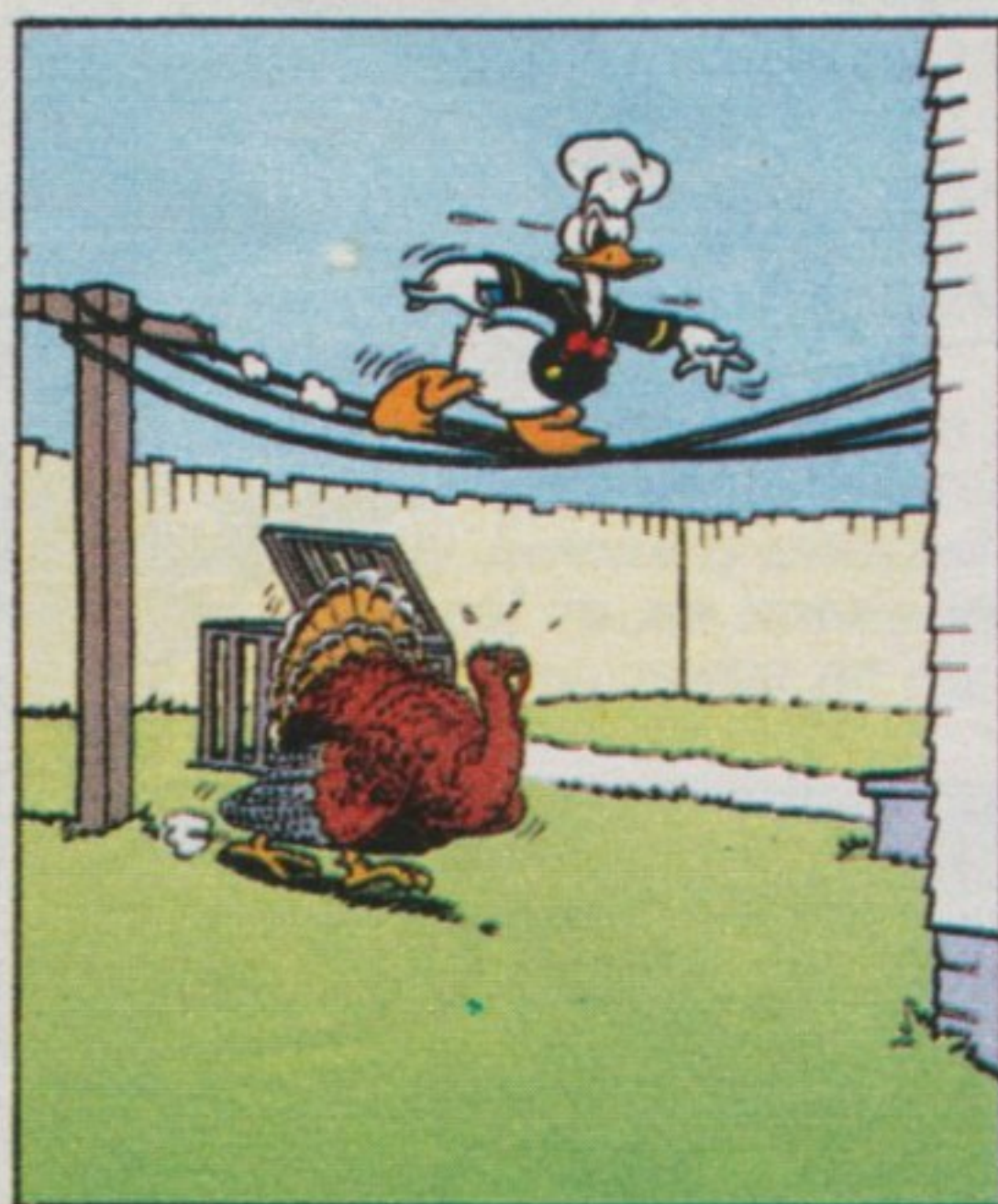
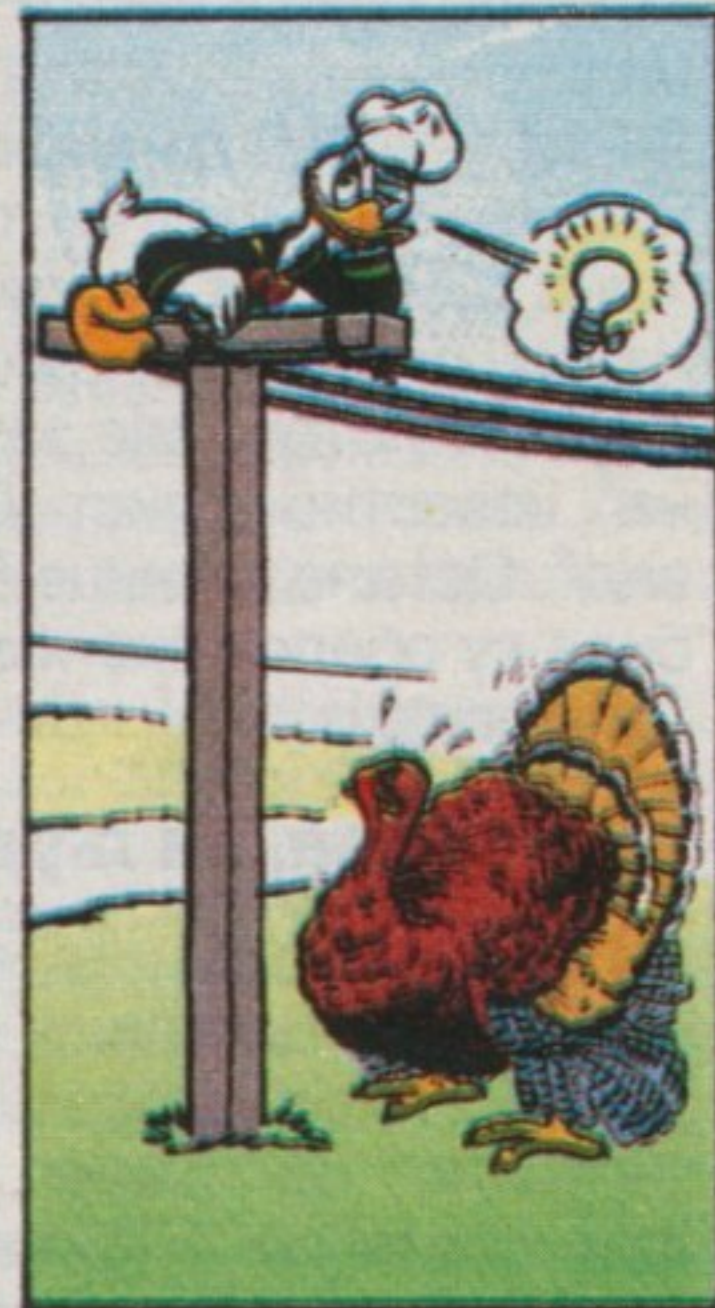
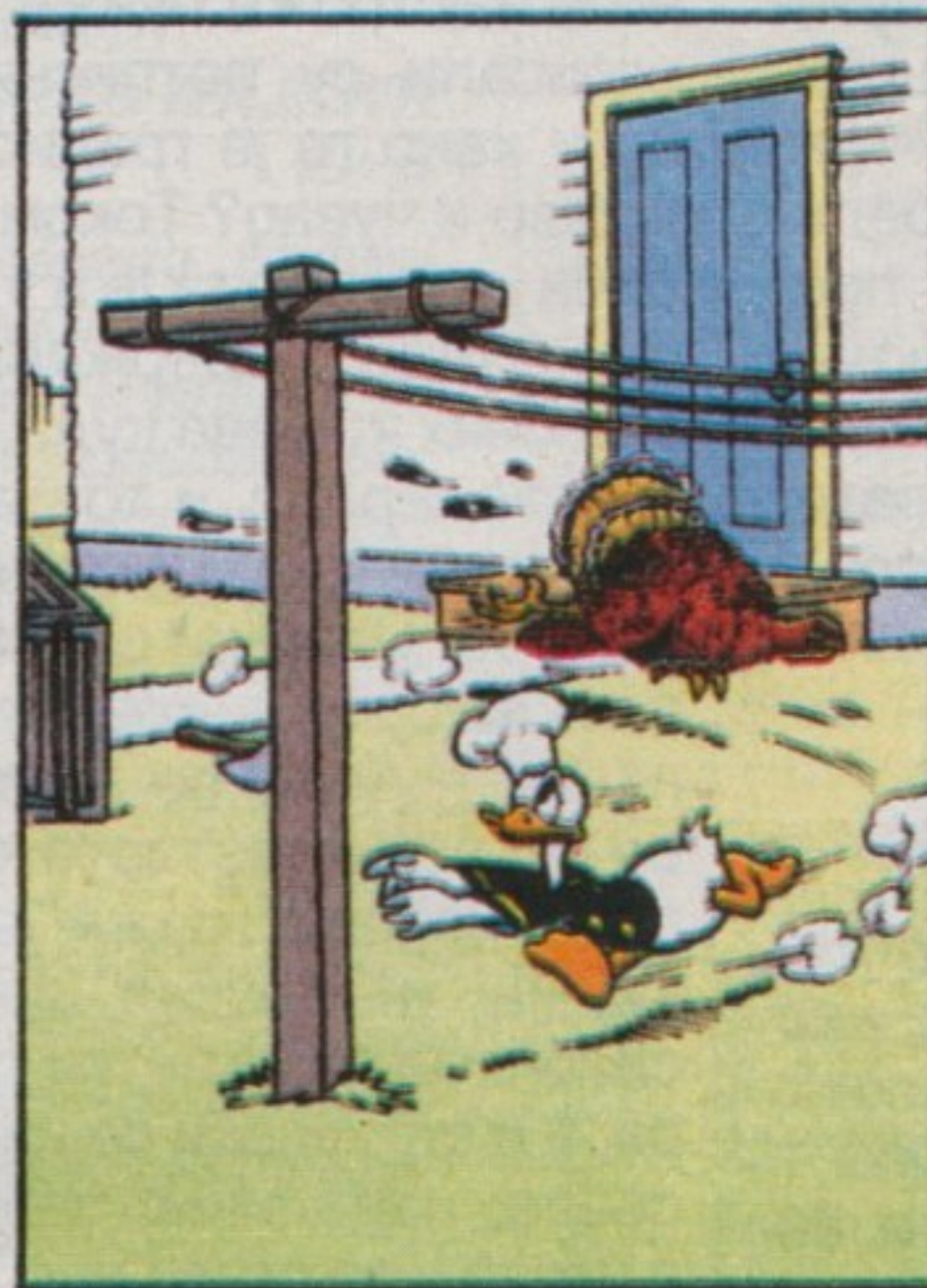
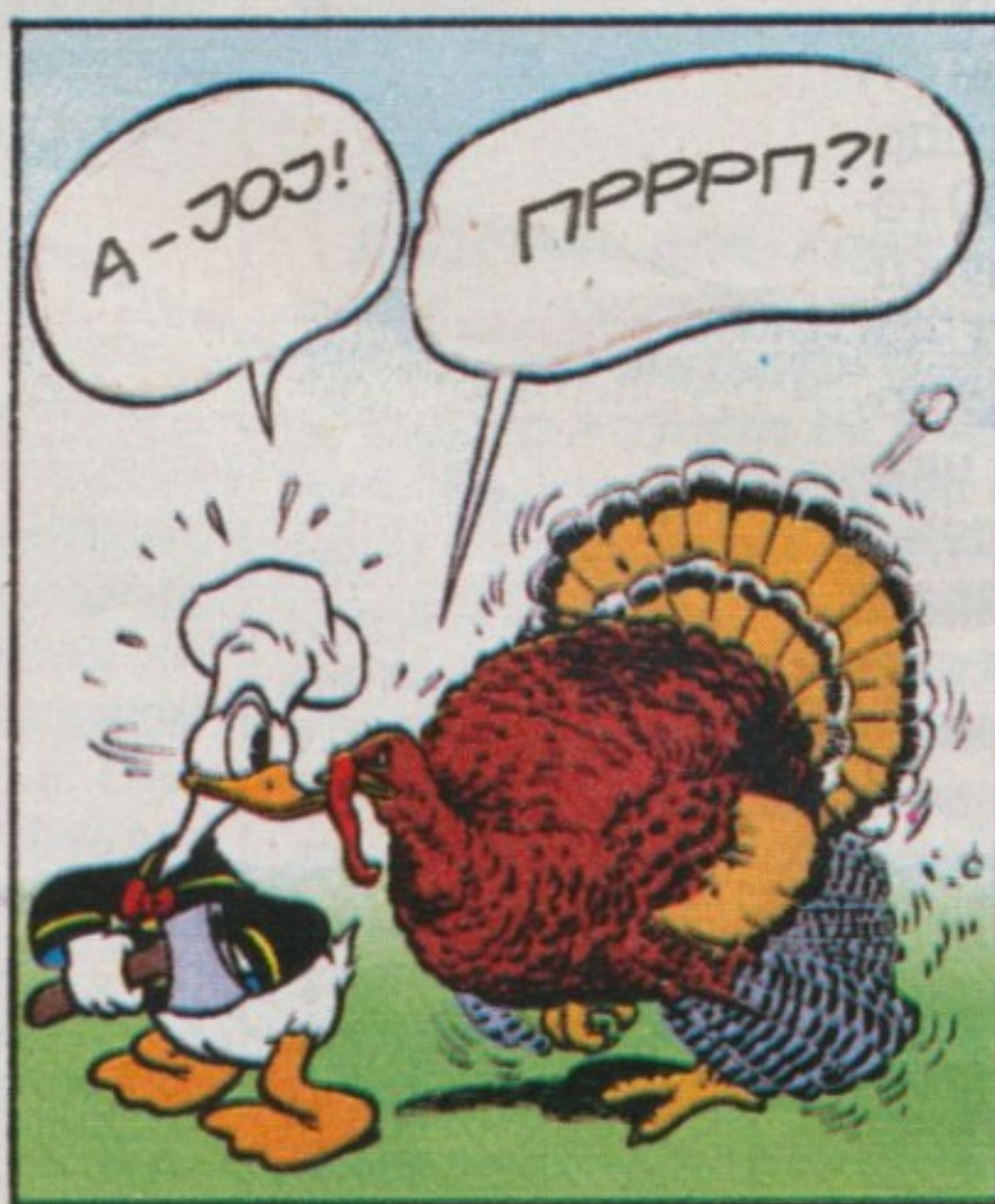
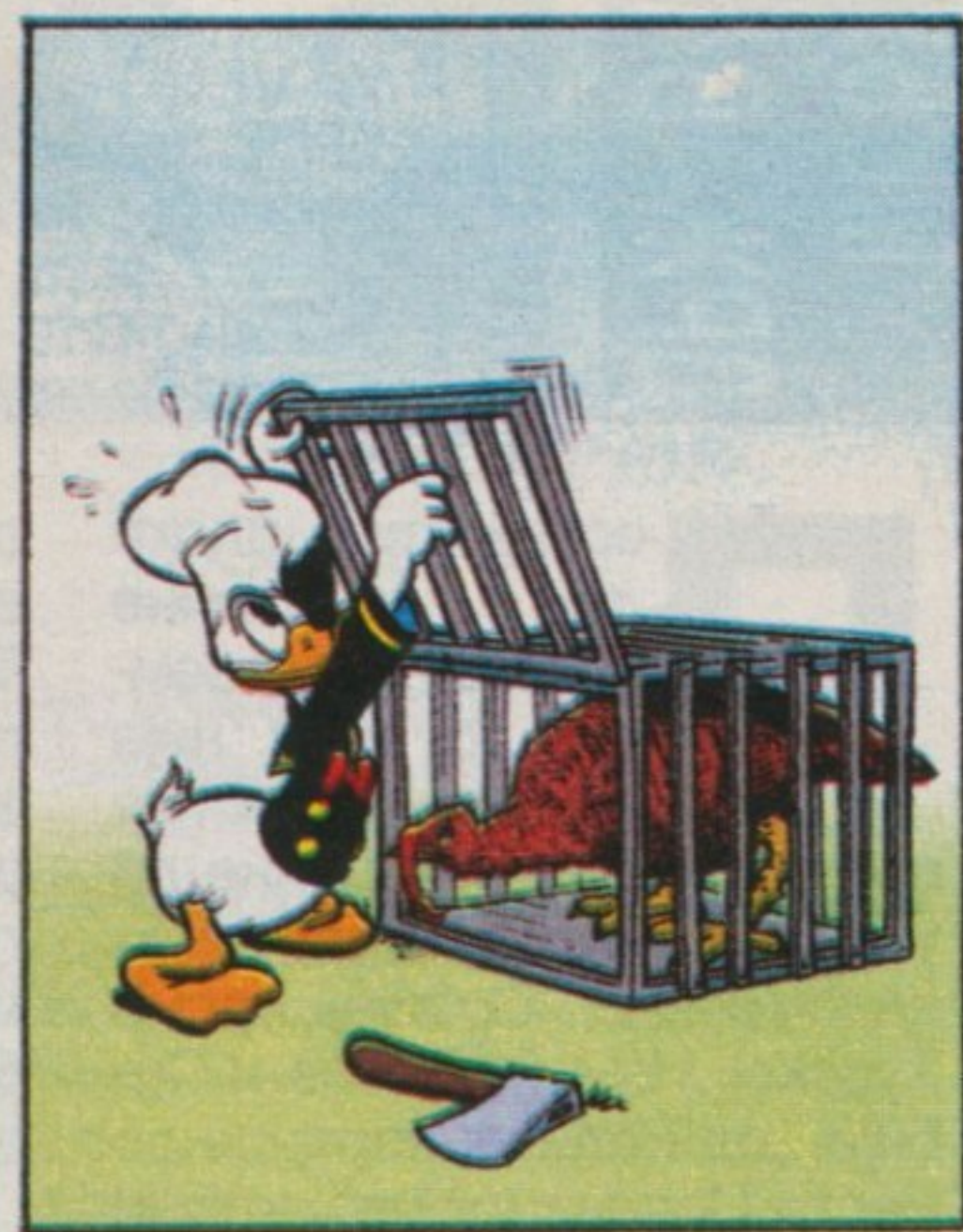
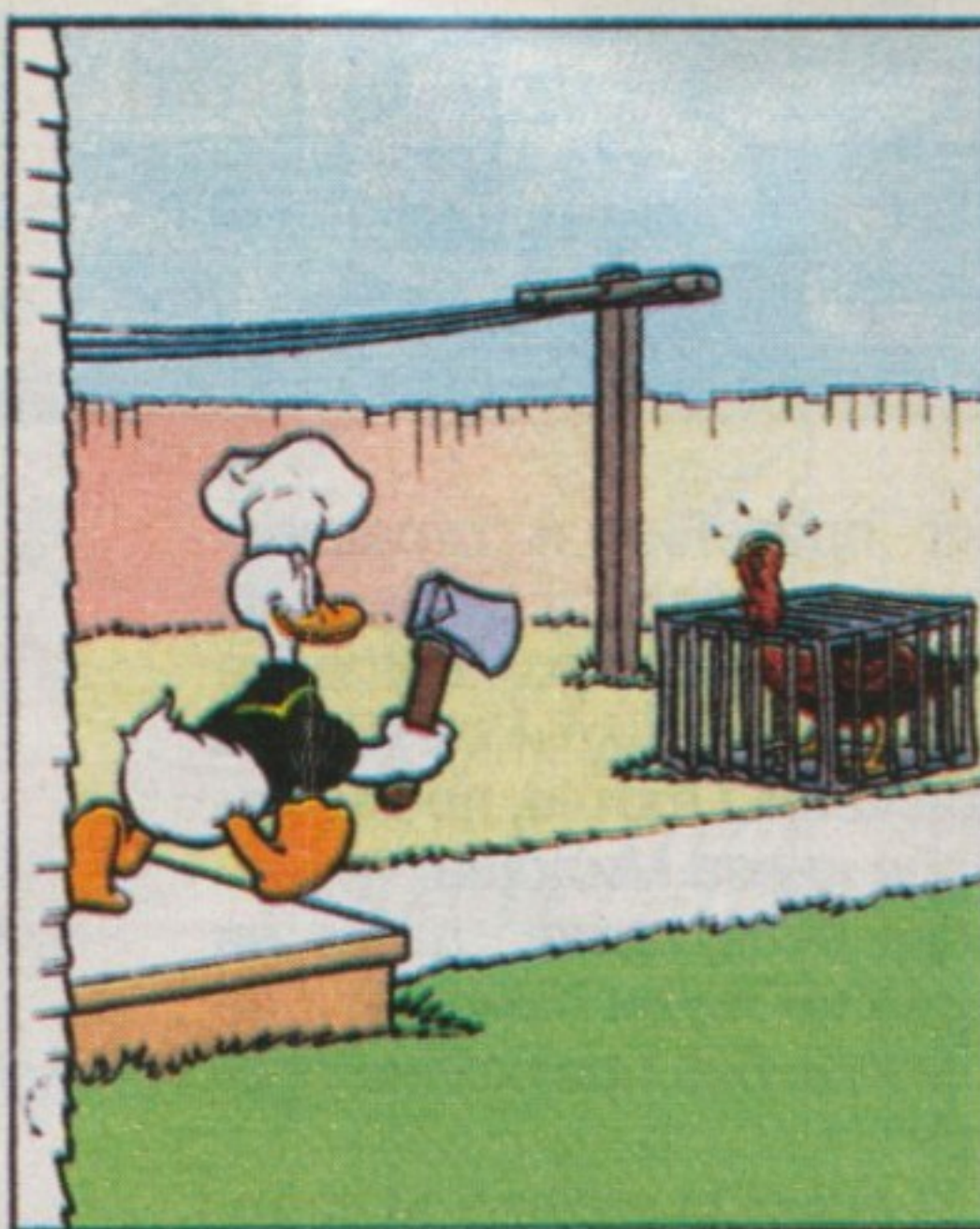
● ● ● године 1935. у америчкој држави Илиноис донет је закон којим се амерички проглашава за званични језик, док је назив енглески избачен из употребе.

● ● ● најчешћи симбол заступљен на заставама је звезда – користе је 44 земље. Други по заступљености је Месец и налази се на девет застава.

● ● ● најдуже копнено возило је такозвани „оверленд трејн“, воз дугачак 172 метра, тежак 450 тона, на 54 точка и са четири мотора. Америчка војска користи га за превоз ракета и других већих терета.

Илустровао: Зоран Петковић Петко

КИНЕСКИ ЗНАД

Постављање плота дуж сувоземне границе целе земље до тада није виђено. Плот се протезао од утока Дрине до утока Тимока, дуж целе јужне границе Србије према Турској. Између Босне и Србије, „од Раљске карауле до места Црвена стена“, што је дужина „пуна 4 часа и заузима у пречнику 2 сахата ширине, гди мање гди више“ граница „ничим другим обележена није осим узаним пролазом, стазом, јер никаквим другим плотом није затворена“, известио је лист „Световид“. Остале границе Србије биле су обележене и заштићене рекама.

Ни марва, ни људи...

Плот је био заиста – плот, ограда. Описивали су га као „велики плот“, „голем плот“, „брзоплет од грања“, „на 1 фат плота по 4 коља и 80 прута долази“, „крепка ограда“, „кордон, колико крепак толико строг“. „За грађење није употребљено скоро ништа од куповног материјала, будући да се за то употребљује само дрвеће и то како где: негде се побија коље и иначе подиже обичан плот, а негде, у недостатку довољно великога дрвећа и у местима где се коље ударити не може због каменитости, плете се ограда од прућа.“

Погранични плот настао је 1836. године, „од времена силнијег распрострањенија куге по Румелији (европској Турској) и приближенија њеног граници Српској“, како су известили „Новине српске“. У ствари, већ 1833. године, када је шест јужних округа присаједињено Србији, кнез Милош је пожурio да земљу одвоји од султанове власти, па је наредио да се начине опкопи, али – направљен је плот. Као на свакој граници, изграђене су и карауле и „определио је неколико контумаца и неколико састанака по пропису прочих европејских карантина“.

Сврха изградње и одржавања плота била је, дакле, обележавање границе, али,

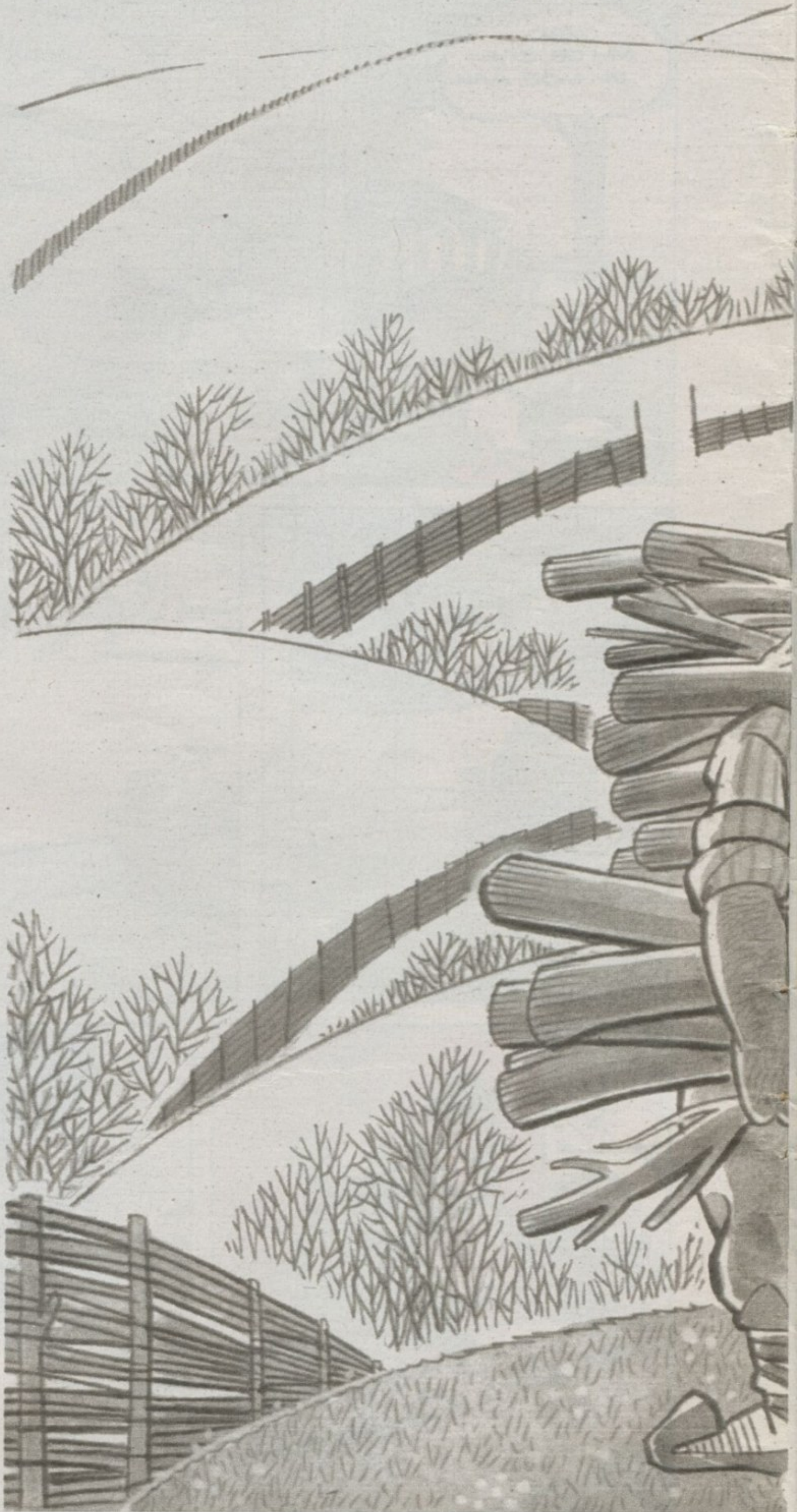
због претећих и страшних епидемија које су стизале из Турске, и контрола уласка стоке и људи који су можда заражени. Плот је, према наредби кнеза Милоша, требало да буде такав „да се ни марва ни људи помешати не би могли без претходне провере“.

„И војници и сељаци уредно и најстрбже чувају плот“, записали су потписници. А ко и како га је градио, одржавао и чувао? Током 60 година „подизао га је и у нуждном стању обдржавао народ оних крајева куда постоје исте оgrade, и то без икакве плаће“, а уз надгледање власти. Стално се поправљао да буде у „крепком стању“, рачунало се да се просечно сваке четврте године плот изнова гради јер „од кишни и снежни времена слаби, од јаког ветра се обара, а и од Турака се из злобе обара, навалично запаљује, а негде и за огрев носи“. Јер, „Турчин дође са колима, па све дигне, што код њи нема него само шипраг најдебљи ко прст, и то ложе за ватру, па кад не краду, смрзнули би се“, писало је у „Световиду“ 1867. године.

Кулук и дангуба

Плот је изграђен и одржан кулуком крајишника, пограничних житеља. Пошто је то њима „на велику досаду било... ишли су неотступно за тим да се неправда што само они морају у раду дангубити распореди на све крајеве и поданике“. Нарочито је негодовао народ Ужичког округа, па су на Народној скупштини о Петровдану 1848. народни посланици ово јавно изнели. Тадашњи кнез Александар Карађорђевић, заједно са Совјетом, закључио је да је најбоље „да се тај предмет обштем мненију предложи, а тек онда да се од стране Правитељства реши. Дотле, оградивање границе остати мора по старом обичају“.

Десет година касније поново су посланици из Ужичког округа покренули питање тегоба кулучара, посебно због силног времена које у

Ако је нека граница позната, онда је то Кинески зид. Управо са њим је Илија Гарашанин 1844. године упоредио јужну границу Србије која је правим плотом била ограђена од Турске

СРБИЈЕ

самом путовању губе. Премда је округ на граници, истицали су да неки кулчари до плота и по 16 сати путују и од посла на свом имању дангубе. Захтевали су зато да се сваки кулук укине и да се за подизање ограде издвоји новац. Предлог је подвргнут „озбиљном саветовању” и закључено је да у изградњи треба да учествују сви.

Пролазило је време, дошла је и 1870. година. Поново је разматрана „досадашња практика грађења и обдржавања пограничног плота”. Укључила се и штампа. У „Раднику” је писало: „Плот је свију нас па треба заједнички и да га градимо.” На заседању Народне скупштине 1875. поново се развила жестока дискусија која је навела министра финансија да укаже да „раздражености отежавају да се погоди бољи начин изласка из ове ствари”. У записник је унета и изјава С. Милошевића из среза Рачанског: „Народ није заградио тај плот има 20 година нити га хоће више заграђивати. Мало му је његове сиротиње, него и тај плот да заграђује, за шта му неки и не признају.”

Разваљена граница

Сталне буне и побуне житеља и посланика против кулука на граничном плоту уродиле су плодом – 2. децембра 1875. године донет је закон којим се сваком ко ради на подизању ове необичне границе гарантује надница.

Међутим, наступио је нови рат са Турском. Прва наредба командујућег у Вукалском атару, код Прокупља, 20. јуна 1876. године била је: „Разваљуј ограду!” Добровољци су се здушно бацили на посао. Када се рат завршио и Србија добила нове границе, одмах је саграђен нови плот, мало даље од старог, према Бугарској. Али, на плоту се више није истрајавало. Историчар Стојан Новаковић је, 1886. године, путујући дуж границе, запитао: „Која је граница?” јер је на месту плота био сада само „мален, скоро засут ров”. Историчар Константин Јиречек видео је 1888. године, уместо граничног плота, само „разваљену границу и опкоп од прућа и трња”.

Последњи пут плот се, као идеја, помиње 1893. године. Због спора са Турском, у листу „Србобран” најављена је могућност ударања плота дуж границе. Али, ова замишљао није се остварила. Градња плота, започета за владе кнеза Милоша Обреновића, протезала се и за владе кнеза Александра Карађорђевића, кнеза Михаила Обреновића и кнеза (а затим краља) Милана Обреновића. У 20. век Србија је ушла без граничног плота, Г. Каћански

Илустровао: Ивица Кољанин

Креће ли се ишта брже од светлости?

ОКО ЗЕМЉЕ СЕДАМ ПУТА У СЕКУНДИ

Ако видимо прве
Сунчеве зраке у 6 ујутру,
они су у ствари са Сунца
кренули у 5,52 – осам
минута раније. Њихов пут
до наших очију трајао је
осам минута

У научној фантастици је путовање брже од кретања светлости прихваћено као стварност јер како би иначе људи и становници других планета летели кроз галаксије и истраживали звезде и друге удаљене светове. Права стварност сасвим је нешто друго. Хоћемо ли се икада приближити подухватима свемирске летелице „Ентерпрајз“ из „Звезданих стаза“?

Од нас до нама најближе звезде, осим Сунца, растојање износи више од четири године путовања брзином светлости. До многих звезда ишло би се том брзином на хиљаде година. Може ли најсавршенија свемирска летелица да путује брже од светлости? Може ли ишта да се креће брже од светлости?

Милион пута брже од звука

Да би се одговорило на ова питања, морамо се прво упитати којом се то брзином светлост креће. Ни на ово није једноставно дати одговор јер светлост не путује увек истом брзином као што ни ми не трчимо истом брзином на песку и на асфалтном путу. Светлост се такође кроз неке супстанце или средине креће брже него кроз друге.

Светлост брже пролази кроз

оз стакло него кроз дијамант, брже кроз воду него кроз стакло, брже кроз ваздух него кроз воду и брже, иако незнатно, кроз безваздушни простор или вакуум него кроз ваздух. У ствари, светлост се кроз вакуум креће брже него кроз било коју другу околину. Колика је та брзина?

Сноп светлости – или неког облика електромагнетског зрачења, као што су рендгенски зраци, микроталаси или радиоталаси – креће се брзином од 299.792 километра у секунди. Том брзином сноп светлости би више од седам пута у секунди обишао Земљу око полутара, на Месец би стигао за мање од две секун-

де, до Сунца би путовао око осам минута. Светлост се у ваздуху креће готово милион пута брже него звук!

Сасвим мала грешка

Брзину светлости први је доста тачно одредио француски физичар Арман Физо 1849. а тачност су поправили његов сарадник Жан Фуко и, касније, амерички физичар Алберт Мајклсон који је педесет година живота посветио проучавању светлости.

Мајклсон је 1923. и 1924. године у Калифорнији извео класичан опит помоћу моћног снопа светлости, огледала и два планинска врха међусобно удаљена око 35 киломе-

тара и одредио брзину светлости с грешком од мање од 2,5 центиметара у секунди. Вредност коју је добио тачна је до неколико хиљадитих делова једног процента.

За своје радове на проучавању светлости Алберт Мајклсон је још 1907. добио Нобелову награду за физику и био први Американац коме је та част припала и то за све области за које се ова награда додељује, осим за мир где га је 1906. претекао земљак Теодор Рузвелт.

Пошто светлост путује различитим брзинама кроз различите средине, првобитно питање треба да гласи: може ли ишта да се креће брже од

Илустровао: Растко Ћирић

светлости кроз безваздушни простор? Одговор је НЕ. Брзина светлости у вакууму је граница коју ништа – била то материја или енергија – не може да пређе.

Због чега? Зар не можемо аутомобил или свемирску ракету непрекидно да убрзавамо додајући све више и више горива тако да јуре све брже и брже, све док не достигну и престигну брзину светлости? Наведимо као пример лоптицу за голф.

Док лоптица мирује на купци, брзина јој је равна нули. Када је играч удари главом штапа, енергија се са штапа у замаху преноси на лоптицу као енергија кретања. Добро

ударена лоптица може лако да достигне брзину од 160 километара на сат, али је та брзина око шест милиона пута спорија од брзине светлости у безваздушном простору.

А шта ако би лоптица била ударена шест милиона пута јаче? Да ли би се тада крета ла шест милиона пута брже, односно брзином светлости? Не, не би. Разлози због чега је тако математички су и веома сложени. Да их мало упростимо.

Могу електрони

Необичне ствари догађају се чим се неко или нешто приближи брзини светлости. Енергија која се преноси на неки пре-

дмет – као на лоптицу за голф када је удари штап – може деловати на један од два начина. Може се претворити у енергију и учинити да се предмет креће брже или се претворити у масу и учинити да предмет постане масивнији.

При нормалним брзинама, чак и брзинама хиљадама пута већим од брзине ударене лоптице за голф, енергија пренета на материју претвара се готово потпуно у енергију. Другим речима, ако лоптицу за голф ударимо јаче, она ће се кретати брже.

Али, при брзини светлости, укупна енергија која се преноси на неки предмет претвара се у масу. Лоптица за голф која би ишла брзином светлости

не би могла да се креће брже јер се енергија пренета на њу не би претворила у енергију кретања већ искључиво у масу.

Лоптица, значи, не би ишла брже него би јој се повећала маса. У ствари, чим би се нешто приближило брзини светлости, толико би енергије прешло у масу да је сасвим немогуће да се предмет и приближи брзини светлости у безваздушном простору.

Научници су ипак успели да се приближе тој брзини, али не лоптицама за голф, аутомобилима или ракетама. Уз помоћ моћних уређаја, акцелератора честица, физичари су одавно добили субатомске честице, као што су електрони, крајње сићушне и лаке које могу да се крећу брзином блиском брзини светлости – 299.792 километара у секунди.

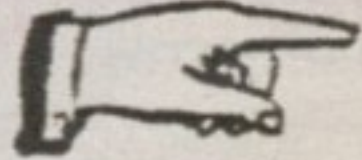
Младост у временској дилатацији

Необична појава до које долази при брзинама блиским брзини светлости везана је пре свега за време: што се материја брже креће, то време протиче спорије. Ово се не примећује на обичним брзинама. Ако се возимо аутомобилом брзином од, рецимо, 100 километара на сат, или авионом брзином од 1.000 километара на сат, спорије протичање времена није уочљиво. Али, уколико путујемо свемирском летелицом „Ентерпрајз“ брзином од 299.792 километра у секунди, ручни сат ће нам показати да време тече спорије.

Рецимо, неки ваш друг пође на пут летелицом која путује брзином светлости. У тренутку његовог поласка обојица имате по двадесет година. Друг се враћа педесет година касније и ви, наравно, очекујете да ћете га препознати мада је и њему и вама сада по седамдесет година. И препознаћете га – угледаћете оног истог двадесетогодишњака од кога сте се опростили пола века раније!

Док је ваш друг путовао брзином блиском брзини светлости, време је и за њега и за све остале путнике и предмете васионског брода текло спорије. Он једва да је остарио годину дана док сте ви постали седамдесетогодишњи старац. Та промена у протичању времена при огромним брзинама зове се временска дилатација.

Сада знамо да ништа не може да се креће брже од светлости у безваздушном простору. А може ли ништа да се креће брже од свет-

лости која није у вакууму? Чудновато, али може. Године 1934. руски физичар Павел Черенков убрзао је електроне до 256.000 километара у секунди у води (кроз воду светлост се креће брзином од 224.000 километара у секунди). Према томе, у води електрони путују брже од светлости! За свој рад Черенков је 1958. године добио Нобелову награду за физику.

Мада светлост путује огромном брзином, нарочито кроз безваздушни простор, она се не преноси тренутно. Замислите да живите на некој планети у галаксији толико удаљеној од Земље да је светлости потребно 100 милиона година да стигне до вас. (Узгред, такве галаксије заиста постоје.) Замислите, такође, да имате моћан телескоп кроз који може да се види Земља и оно што се на њој догађа.

Да ли бисте, у том случају, видели како аутомобили журе путевима, људи иду на посао, деца се играју или журе у школу? Не бисте. Уместо тога угледали бисте диносаурусе и друге необичне праисторијске животиње како лутају Земљом кроз влажне тропске прашуме.

То је зато што је светлости, да би стигла до вас, потребно одређено време. Призори које видите кроз телескоп стижу светлошћу која је напустила Земљу пре 100 милиона година. Ти призори су, значи, стари 100 милиона година!

Када би Сунце експлодирало...

Да је светлости неопходно време да би негде стигла, може се доказати и ближе Земљи. Ако у 6 сати ујутру видите прве Сунчеве зраке, знајте да су они, у ствари, кренули са Сунца у 5,52 ујутру – осам минута раније. Светлости је било потребно осам минута да допутује до ваших очију. Чак и када би Сунце изненада експлодирало и нестало, ми бисмо мирно могли да се сунчамо још осам минута пре него што то приметимо.

Од обичног питања: може ли ишта да се креће брже од светлости, стигли смо до претварања енергије у материју, успорили смо време, видели диносаурусе. Успут смо одговорили и на постављено питање. У срединама као што су стакло и вода МОЖЕ, у безваздушном простору НЕ МОЖЕ.

Брзина светлости у вакууму – 299.792 километра у секунди – бржа је од свега што се у читавом космосу креће или би могло да се креће. Искључујући машту писаца научне фантастике.

Бојана Дожић

На ловачким стазама

ОДГОВОР ЈЕ БИО РИКА ЛАВИЦЕ

**Лавови су се кретали
право према нама.**

**Један с десне, други
с леве стране. Леви
је стигао први и
протурио њушку
између бодљикавог
грања. Да нам се он
то не трпа у
друштво?**

Пре неколико хиљада година лов помоћу лука и стреле био је смртно опасан, али за живот неопходан. Данас је то спорт, али због тога, наравно, није постао ништа мање опасан: неправилно одапета стрела може ловцу спортисти да буде и последња. Јер, ловац наоружан само стрелом и луком налази се у истим условима у каквим су се налазили праисторијски људи.

Ако уз спортског ловца, чувајући га, стоји човек с пушком – какав је то спорт? И где је ту спорт ако лов без заштите подсећа на нешто слично самоубиству?

Био сам убеђен да ће доћи време када ћу доказати, макар себи самом, да сам способан за беспрекорно „чист“ лов. Дуго сам се за њега спремао. Сваког дана одапињао сам стреле из тешког лука, трчао на дуге стазе. Понекад су ме неуспеси у погађању у мету доводили до очајања, но најзад сам, ипак, осетио да сам спреман.

Добио сам дозволу за лов у Мавинској ловачкој концесији у Анголи. Додељен ми је

један водич и помоћник Жоржи Алваса де Лима.

У логору-бази испричао сам Жоржију о својој намери да ловим само помоћу лука и стреле, похвалио се својим успесима, али сам почео да замуцкујем кад сам покушао да му објасним како ми никакав заштитник није потребан. Жоржи о томе није хтео ни да чује и од тада је још будније мотрио на моје кретање и вежбање. Најзад се уверио да нећу одустати од свог плана и да сам се за ту пустоловину веома озбиљно припремио. Једино је у једном остао упоран: неће ме самог пуштати у лов и биће ми стално за петама.

Права пустоловина

Напустили смо базу рано, док је још било прохладно. Пут нас је водио дуж реке Вајумбе где су, причали су нам, два огромна лава држала у страху приобална насеља. У то време ми још, разуме се, нисмо ни слутили да ћемо тај страх и сами искусити.

Стигли смо на циљ већ предвече. Пред сам залазак сунца распоредили смо мамце, подигли себи заклон и – надали се опасним гостима. Брзо су се појавили.

Лавови су ишли право на нас уопште не обраћајући пажњу на устрељену антилопу постављену као мамац. По њиховом одмереном, готово достојанственом ходу схватили смо да су већ сити и да су највероватније појели друге две антилопе чија су тела висила с грана подаље од места где смо у засеци чекали. По свему судећи, њих је сада највише занимало оно што се налазило у нашем заклону.

Лавови у овим крајевима одлично виде кроз испреплетане гране честара. Осетили смо се прилично нелагодно. Жоржи је имао само

аутоматску пушку с дванаест метака, једва довољну да заплаши ситнију дивљач, а мени није било угодно да у њиховом правцу одапињем стрелу.

Прави лепотан

Један се кретао с десне, а други с наше леве стране. Тај леви је стигао до заклона. Протурио је своју њушку између бодљикавог грања и стао да посматра Жоржија буквално с растојања од 25 центиметара. – Да нам се он то не трпа у друштво? – покушао сам да се нашалим.

Стајали су дуго ни најмање не показујући намеру да оду. И тада, наједном, Жоржи рече:

– Знаш, Биле, десни лав је баш леп!

Нисам нашао ништа паметније до да му одговорим:

– Потпуно тачно! Чак је прави лепотан!

А онда смо се наглас насмејали тресући се истовремено од страха.

Лавови се нису ни помакли, а ми смо тада почели да додуше стиснутог грла, дозивамо носаче. Нису се одазвали. Ипак су, изгледа, наши гласови збунили лавове: измакли су се за тридесет-четрдесет корака и сели. Тмина се згушњавала. Сјајним снопом џепне лампе прелетели смо преко глава лавова. Ништа! Тешко је рећи како би се догађај даље одвијао да се најзад нису зачули громки повици наших носача. Лавови су се мирно окренули и нестали у мраку.

Погледај каква лепотица!

Сутрадан, проверавајући мамце, видели смо да су антилопе оглодане до костију. Више нисмо сумњали: после тако обилног obroка лавови ће морати да оду на појило. Кренули смо колима да их потпрашимо.

Илустровао: Брана Јовановић

Нашли смо их, међутим, на ивици шуме. Прешао сам из кабине у отворени део ципа и натегао тетиву. Угледавши нас, лавови су почели трком да се удаљавају. Жоржи је

потерао кола између дрвећа. Нисам пуштао с нишана великог лава, али он је брзо замицао све дубље у честар. Ускоро смо га изгубили из вида па смо се зауставили.

Већ сам решио да сиђем с кола, али сам ипак погледао преко оgrade и... следио се. Лав је био на пет корака од нас, приљубљен уз земљу, с њушком положеном на огро-

мне шапе, искежених зуба. Шиштао је као маче. Очигледно, и он је био уплашен. Ипак, у сваком тренутку тај његов страх могао је да се претвори у јарост и био би му потребан само један скок да се нађе на непокривеном делу ципа.

— Где је лав? — питао је Жоржи.

— Зар га не видиш?! — дрекнуо сам.

У паници, Жоржи је дао гас, а лав је нестао као да га је ураган одувао. Вратили смо се у базу празних шака.

Следећег јутра мамци су остали недирнути мада су се крај њих видели трагови. Били смо обесхрабрани: вајумбски лавови показали су се изузетно лукави.

Трећег дана на двадесет пет километара од базе открили смо потпуно оглодане кости антилопе и трагове огромних шапа. То је у нама поново пробудило ловачку страст и — инат. И поново смо почели да дреждимо у нашем скровишту. После двадесетак минута зачуо сам Жоржијев шапат:

— Погледај каква лепотица иде према нама!

Провирио сам из заклона и угледао огромну лавицу мркожућкасте боје. Кретала се одмерено и достојанствено. Владала је таква мртва тишина да је до нас допирало њено дисање.

Звер је зарила зубе у тело антилопе и ми смо зачули крцкање костију. Затим је покушала да окрене антилопино тело на другу страну. Није ишло. Почела је да хода око антилопе. Томе сам се и надао. Израчунао сам да ми је за одапињање стреле потребно три-четири секунда.

Лавица се поново приближила мамцу, откинула нови комад меса и, гласно мљакцајући, села за трпезу. Дограбио сам лук, устао, затегао га и нациљао. Стрела је полетела и уз звиждук нестала. Лавица се тешко подигла и претрчавши око 20 метара осврнула се и погледала према нашем заклону.

— Промашао си, Биле? — не кријући разочарање и стрепњу запитао је Жоржи пружајући ми другу стрелу.

Одговор му је био рика лавице.

Видео сам како лавица покушава да се удаљи трчећи ситним корацима. Крај дрвета што је недалеко од нас стајало сасвим усамљено застала је и сручила се на земљу. Тада је Жоржи све разумео.

Вилијам Негли

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАКВА СУ ОВО ВРЕМЕНА? ЛУДИ НЕМА-
ЈУ РАЗУМЕВАЊА ЗА ТУБЕ МУКЕ... НИКО
НЕКЕ ДА ТЕ САСЛУША...

УМУКНИ,
ХОГАРЕ!

ВЕК ДЕСЕТ ГОДИНА ДОЛАЗИМО У ОВУ
КРИМУ И УВЕК ТИ ПРИЧАШ, А ЈА САМО
СЛУШАМ ТВОЈЕ ТРУКАЊЕ!

КАДА ЋЕ СЕ МЕНИ УКАЗАТИ ПРИЛИ-
КА ДА НЕШТО КАЖЕМ?

И ЈА САМ ЧОВЕК, ХОГАРЕ!
РАЗУМИ МЕ!

ШТА ЈЕ СА МОЈИМ НЕДАБАМА,
НАДАМА И ЖЕЉАМА?

НИСАМ НИ СЛУТИО ДА
СИ ТОЛИКО ОЗЛОЈЕБЕН!
ХАЈДЕ, ОТВОРИ ДУШУ!
ГОВОРИ!

ДАКЛЕ,
КАО ПРВО И
ПРВО...

ИЗВИНИ, СРЕЊНИ ЕДИ... МОРАМ
ДА ОПЕРЕМ РУКЕ!

Шта би било...

КАДА НЕ БИ ПОСТОЈАО БОЛ...

Физички бол различите је јачине на различитим деловима тела јер сваки тај део има другачији распоред пријемника за бол. Такође, бол има и психолошку основу и варира по својој јачини готово на исти начин као и физички бол.

Шта би било...

Када нам неко веома драг умре, кажемо да нас „душа боли“.

Када не би постојао бол, многи медицински захвати изводили би се много лакше, људи не би доживљавали стресове, а чак и анестезије не би биле толико неопходне.

Спортисти би постизали боље резултате, наука би бр-

Шта би било...

же напредовала јер људски мозак не би примао сигнале да неког нешто боли. Тада би нестала и свест о болу, а самим тим би људска, индивидуална, свест осиромашила. Због тога би човечанство дошло у веома велику опасност од разних повреда као што су унутрашња и спољашња крварења, разна тровања услед

Шта би било...

уједа, огреботина, посекотина...

Људи не би осећали ни психички бол, не би се плашили свега онога чега се данас плаше, али би спласнула и осећања према ближњима. Понашање би било на нивоу научености људи да „нешто тако треба чинити“, а не да чине зато што осећају да тако треба. Опала би мотивација као основни покретач напретка.

Интелигенција би се развијала изузетно брзо, посебно сазнајна свест – схватање узрока и последица – што би довело до убрзаног развоја науке у више праваца. Таква знања и сазнања омогућила би човечанству напредак и спречила и спасла од последица недостатка пријемника за бол. Пронашли би заштиту за људе, посебно из области физичког бола. Остала би непокривена област психичког бола који има своју другу крајност, а то је пријатност. Људи просто не би осећали ни бол а ни пријатност – осећали би празнину, значи, не би осећали љубав. Били би слични роботу који може да „осећа на притисак дугмета“. Тако би вероватно осећали и људи.

КАДА БИ СВИ ЉУДИ ИМАЛИ РАЗВИЈЕНЕ ТЕЛЕПАТСКЕ СПОСОБНОСТИ...

Људи не би могли да лажу и да манипулишу – не би било никаквих тајни, због тога што ниједан човек не би могао да има неку своју „тајну“. Не би постојао никакав приватан живот човека јер он не би могао да буде сам у својим мислима, представама и фантазијама. Знао би или би био свестан да би то други човек могао да „прочита“. Такође, био би веома фрустриран (осујећен) пошто човек кроз своја маштања надомешта своје потребе које тренутно не може да оствари. Људи би се тукли мислима. То би неминуовно доводило до поделе људи на агресивне и на пасивне, а понашали би се као роботи јер би научили да увек на исти начин мисле и реагују.

Физички развој људи ишао би у необичном правцу – већим главама (лобањама), а мањем телу. Људи би се мање бавили физичким активностима, свом изгледу поклањали би мање пажње. За то не би имали ни времена – мисли би им биле стално усмерене на мисли других

људи. Због могућности да им други прочита мисли људи би своју интелигенцију развијали једнообразно, као по некаквим клишеима. Постојала би мерила „како треба да се мисли“.

Непрекидно би трајала свађа и туча мислима јер би се људи такмичили у снази и

утицају својих мисли. На тај начин би покварили своје понашање и своја осећања према другима јер могућности читања туђих мисли открива и осећања. Када се осећања до краја открију, човек остаје без њих, а тада више нема љубави.

Мр Неда Субота

Капела какве нигде нема

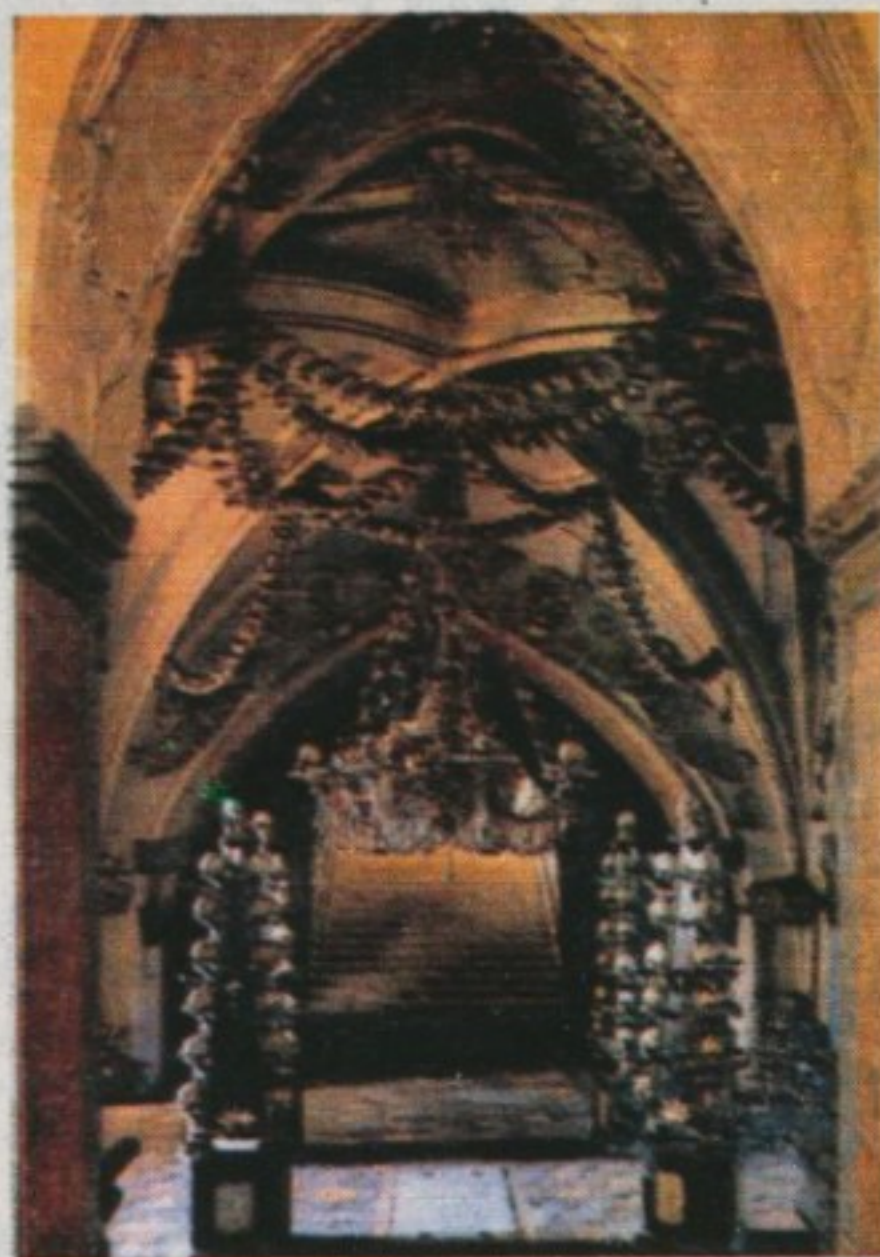
УКРАС

КОЈИ

ОПОМИЊЕ

Прича о овој капели почиње 1142. године. Кутна Хора тада још није постојала, постојао је само Седлец у коме је те године основан манастир. Живот у манастиру одвијао се уобичајеним током све док, ако је веровати легенди, монах Антоњин није открио да манастирско имање лежи на огромним залихама сребра. Копање руде почело је у другој половини 13. века, за време владавине Премисла Отакара Другог.

За само десетак година Седлец је захватила сребрна грозница. Отваране су јаме, досељавали су се рудари из целе Чешке и из других зема-

Средину капеле краси огроман лустер начињен од људских костију

ља, градић је постао премален за све придошлице и требало га је проширити и уобличити. Зато је 1300. године постављен градски зид, изграђен је влашки двор, краљевско седиште за тај крај, затим је подигнута ковница, а 1380. године почиње изградња велелепног храма Свете Барбаре. У средњем веку Кутна Хора већ увелико постоји и други је град чешког краљевства, иза Прага.

Део Свете земље

Како се богатио и ширио крај, тако је растао и Седлецки манастир. На његовом имању налазила се велика црква Светоих Филипа и Јакова и гробље са капелом Свих светих. О настанку гробља постоји легенда. Прича се да је крајем 13. века краљ Премисл Отакар Други послао опата Јиндриха у Јерусалим, на Хри-

Тамо где се у чешком граду Кутној Хори данас налази фабрика дувана некада је био манастир. Од тадашњег великог и богатог манастирског имања остала је само капела – јединствена у свету

стов гроб. Опат је одатле донео прегршт земље и посуо је по гробљу. Тако је, симболично, гробље постало део Свете земље. Због тога се брзо прочуло, па су у њему сахрањивани покојници не само из целе Чешке, него и из других земаља, Пољске, Баварске и Белгије. Старе хронике тврде да је за време велике куге 1318. године на гробљу Седлецког манастира сахрањено више од 30000 људи. Током хуситских ратова број гробова се повећао. Хусити су 1421. године запалили манастир, а после завршетка рата укинули део гробља.

Капела на гробљу преживела је тај пожар. Изграђена крајем 14. века за време Вацлава Четвртог, као двоброда капела, била је део влашког двора. Данашњи изглед добила је у доба барока, почетком 18. века. Тада је између два торња на pročелу капеле урађен штит, а на њему је 1709. године вајар М. В. Јакел израдио кип Девике Марије. Неколико година касније направио је и споменик Св. Јана Непомуцког. Но, капела седлецког гробља позната је због нечега другог.

Када је почело уништавање гробова, кости су најпре ређане око капеле, а затим су премештене у један њен део. Полуслепи монах наслагао их је 1511. године у шест пирамида, а неко је касније о томе оставио запис у капели. Следећи важан датум у животу ове богомоље је 1784. година: цар Јозеф Други одлучио је да укине Седлецки манастир, а Шварценбергови из Орлика били су спремни да га купе.

Дело најбољег резбара

Зна се да је 1870. године кнез Карел од Шварценберга уложио 12.000 златника у

уређење капеле. Позвао је Франтишека Ринта из Чешке Скалице, најбољег резбара у земљи, да са својом породицом уреди унутрашњост капеле онако како је кнез замислио. А замислио је да украси буду од људских костију.

Због тих украса ова капела је јединствена у свету.

Франтишек Ринт најпре је све кости очистио и избелио хлорним кречом. За израду украса искористио је само

У украсима Седлецке капеле налазе се, како се процењује, кости око 40000 људи

део, а око 40 кубних метара костију закопао под велики гвоздени крст на гробљу. Степенице капеле украсио је са два пехара, крстом и две ознаке Исусовог имена. У угловима је поставио велике пирамиде костију сложене без везивања, само уоквирене дрвеним конструкцијама.

Средину капеле краси огроман лустер. У удубљења главног олтару Ринт је сместио две монстранце, посуде у којима се држе колачићи за причест, а у левом делу су лобање разбијене мачевима и секирама из времена хуситских ратова – као опомена. На левој страни капеле саставио је грб Шварценберга. Себе је потписао у десном делу, под степеништем: 1870. године, Ф. Ринт из Чешке Скалице.

Процењује се да се у украсима Седлецке капеле налазе кости око 40000 људи.

У туристичком каталогу Костурнице у Седлецу пише да је њена једина намена да током дугих година подсећа посетиоца да је живот кратак и да зато треба да га цене и проведу у слози.

Соња Ћирић уз велику помоћ професора Богдана Кршића

Кнез Карел од Шварценберга уложио је 1870. године 12.000 златника у уређење капеле на гробљу Седлецког манастира

МА ШТА

КАЖЕШ

ПОЗОРИШТЕ НА ШИНАМА

Заплет је готово уобичајен: полицајац у цивилу (овог пута жена) успева да обузда терористу који оружјем прети путницима у супербрзом возу Шинкансен у Јапану.

Представа се понавља сваке суботе на релацији Токио – Мариока док воз јури брзином од 250 километара на сат.

Отворено је, дакле, и прво у свету позориште на шинама које је већ ушло у историју. ■

АЛЕРГИЈА

За време турнеје по Израелу чувара слонов у познатом циркусу Медрано хитно су морали да пребаце у болницу због црвенила које му се појавило по читавом телу. Испоставило се да је напрасно постао алергичан на дебелокошце и лекари су му саветовали да одмах промени посао. ■

КО (СЕ) ВОЛИ, ТАЈ (СЕ) ТРОШИ

Док су чекали у реду да прођу царину на граници између Сједињених Америчких Држава и Канаде, двоје младих одлучују да озаконе своје вереништво: у присуству цариника младић износи скупоцени прстен и ставља га девојци на руку.

Цариник се благонаклоно смеши, али, уместо честитке, вади бележницу и запањеном Ројсу Смиту подноси рачун на 730 долара: или да

плати казну или да преда прстен који није пријавио.

Непредвиђени трошак, кажу, није покварио славље. ■

УМЕСТО ОКЛАГИЈЕ

Свађа у породици завршила се тучом. Супруга је, уместо оклагјом, пресудила смрзнутом рибом. Догодило се у једном месташцу у близини Париза. Несрећног човека одмах су пренели у болницу где је морао неколико дана да одлежи. ■

ТА АМЕРИКА

Одбрана Герија Џозефа Респа, Американца из Калифорније уаплетеног у убиство Џејн Џил која је била његов пословни партнер, довела је у судску дворану неуобичајеног сведока: једног папагаја.

Судија је одмах одложио расправу за неколико дана – вероватно да би прелистао законе – а онда обја-

вио да се у Америци не прихватају животиње као сведоци, чак и ако говоре. ■

МОКРА ОСВЕТА

Услед размирица с подстанаром коме је изнајмио просторије за посластичарницу, један пензионер из Тирона у Тренту, у Италији, из освете је пробио плафон, довео воду и поплавио локал.

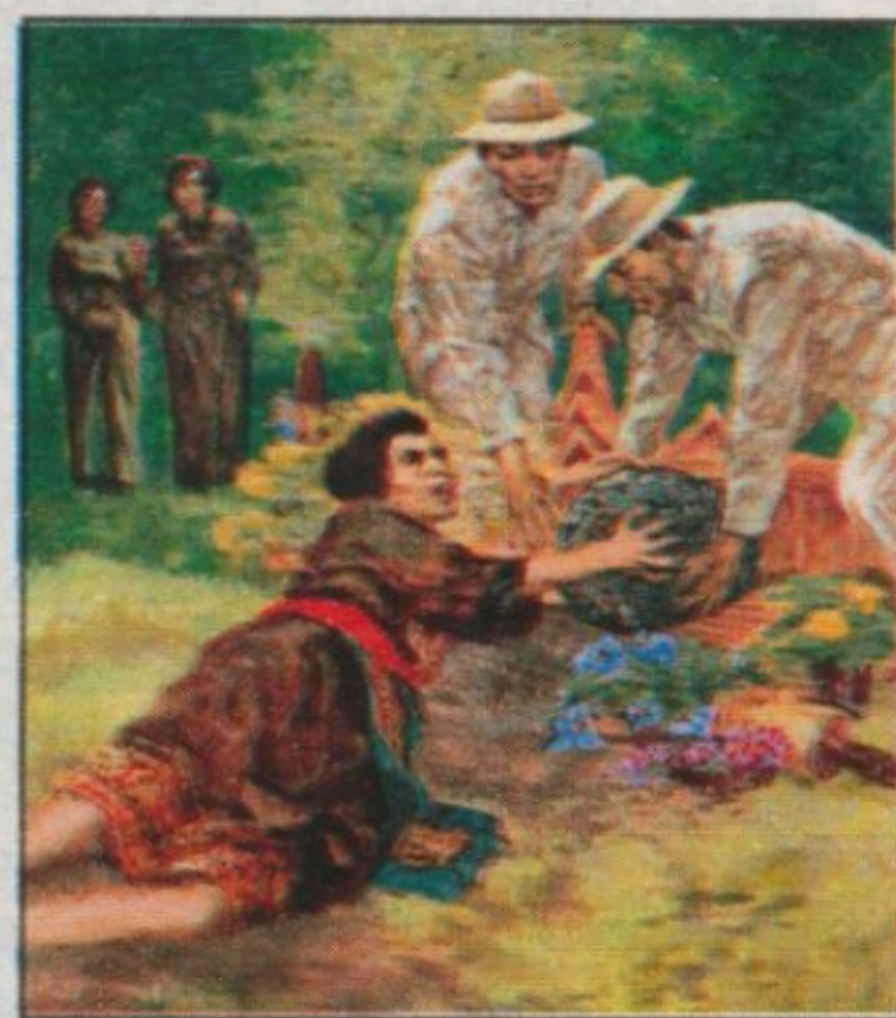
Све се завршило тако што је читав кварт неколико сати био без воде, а нетрпељиви газда положио је рачуне судији за прекршаје. И, наравно, платио одштету посластичару. ■

ДАР НЕБА

Долетео је с неба и пао право у двориште једне жене у Тајланду. Са страхопоштовањем и верском преданошћу бринула се о њему све док власти нису послале два службеника са задатком да јој метеорит узму и однесу у неку научну лабораторију.

Педесет петогодишња становница Бангкока није се предавала. Очајнички се борила да задржи камен, а онда, немајући избора, почела да штрајкује главу...

На крају су морали да јој га врате, а колико је метеорит

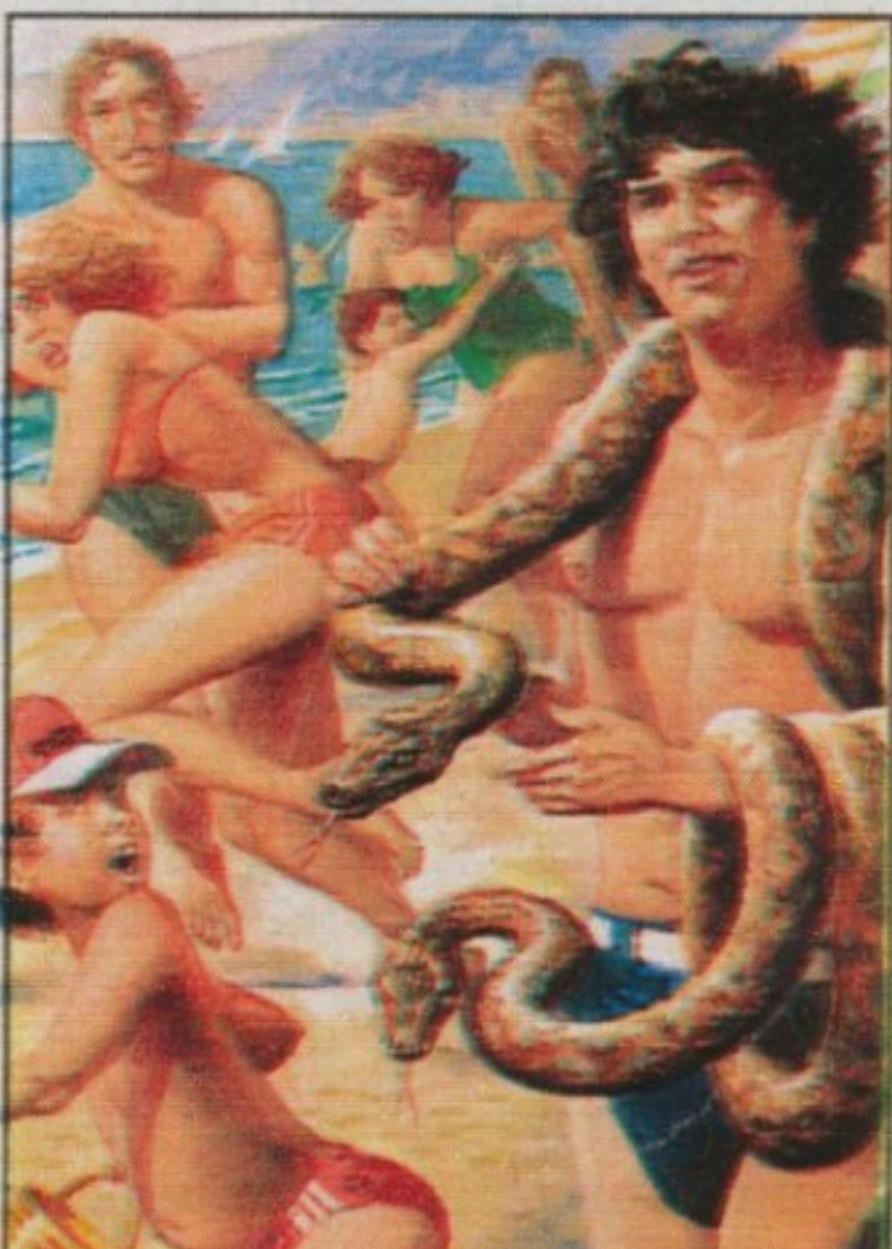

значио за њу говори и податак да је одбила сваку понуђену надокнаду. ■

НЕ БОЈТЕ СЕ!

Из Фиренце је стигао на плажу у месту Фјаскерино, у близини града Ла Специја у Италији, у свакако необичном друштву (два питона) и, наравно, изазвао панику.

Ништа није вредело његово уверавање да су ове змије безопасне. Родитељи испрепадане деце нису могли да му опросте. Чувари реда такође. ■

НА ГРЕНЛАНДУ, НА ГЛЕЧЕРУ

Чувши оштар писак из мотора, поручник Ед Хвилер најпре се забринуо, а онда и уплашио када је погледао иглу термометра. Стреловито се кретала према максимуму. Пилот је смањио глас и летелица која се спрема да полети за тренутак је утихнула. Затим је нешто експлодирало и кабина се истог тренутка напунила димом.

Више није било оклевања. Хвилер је муњевито откопчао појас, хитро искочио из авиона и ницице пао на бетонску писту.

— Еде, Еде! — успео је да разна глас свог радисте-извиђача Винса Мартинеза. — Подупирачи су се извили. Стиснут сам. Помози ми!

Врео талас топлоте заплуснуо је Хвилера. За тренутак је погледао према кабини авиона из које је стизао Мартинезов глас, а онда се дао у бег грозничаво ишчекујући експлозију, пламену реку која обично покуља из резервоара и мотора. Трчао је не осврћући се. Кад су већ ноге почеле да га издају, застао је и погледао назад. Поред његовог авиона који је тако панично напустио стајало је неколико људи с апаратама за гашење пожара.

Несигурним кораком пошао је натраг. Поручник Љук Кенеди из његове ескадриле покушавао је да из кабине извуче Винса Мартинеза коме су конзоле радарског екрана оковале ноге не дозвољавајући му да се помери.

Још уплашеним гласом, Ед Хвилер га је упитао:

— Јеси ли повређен, Винсе? Могу ли да ти помогнем?

Мартинез, кога су већ успели да извуку из кабине, збуњено га је погледао, окренуо главу и почео да повраћа. Високи бледолики Љук скочио је с крила летелице, загледао се у Хвилера и, тихим гласом који је мало ко од присутних могао да чује, запитио га:

— Куда си кренуо? На чашу пива можда!

Сви летови се одлажу

Наредних дана нико из ловачке школе Нелис у Невади није реч проговорио с Едом Хвилером. Био је фебруар 1954.

КАДА
ДУНЕ
ВЕТАР
ФЕН

Четири дана касније дванаест пресретача у групама од по четири авиона, а у размаку од 48 минута, одлетели су за Мејн у Гузбеју на Лабрадору, где је требало да приме одећу за арктичке крајеве.

Када су стигли у Мус, одећа их нису чекала. Једногласно, пилоти су одлучили да ће летети без одеће. И одмах по ручку прва група „старфајера“ кренула је за Блуи Уест 1 на Гренланду. Хвилер је летео као број три. После један сат и двадесет минута налазили су се изнад обале Гренланда. Бази Блуи Уест приближавали су се на висини од 3.000 метара. Једина полетно-слетна стаза била је увучена у слепи крај кањона на горњем делу фјорда. У глечерски валов. Да би могао да слети, пилот мора да прилази писти из фјорда, без обзира на правац ветра.

Поручник Ед Хвилер мислио је дотада да старији и искуснији пилоти претерују, а сада се на првом кораку уверио да је БУ-1 једина база на свету где при спуштању може да се налети на ледени брег. На малом простору фјорда, на неколико места, попут трбушастих острваца, вирили су ледени брегови.

Хладноћу је осетио тек када је изишао из авиона. Температура је показивала 47. подељак испод нуле. Када је, стресајући се од зиме, ушао у кантину, пришао му је капетан са шољицом вруће кафе и обавестио га да је уграбио последњи тренутак за слетање јер се због времена сви летови одлажу, за дан-два.

Збуњен, јер је очекивао долазак других авиона, Ед Хвилер је погледао кроз прозор: видљивост је била добра. Појео је сендвич, попио сок од ананаса и кренуо у оперативну салу да погледа последњи метеоролошки извештај. Официр га је сачекао речима:

— За последњих пола сата температура је нагло скочила. Сада је око минус 9С. А то значи да ће ускоро са глечера дунути фен. За њега је тропски ураган тек поветарац. Обустављен је лет ваше друге групе. Прва је, ме-

Вођа ескадриле „Црвени тајфун” добио је обавештење да изнад писте ветар дува брзином од 110 километара на сат, да је видљивост — нула... Тада је чуо глас колеге кога је, четири дана раније, назвао кукавицом...

ђутим, већ прелетела тачку за сигуран повратак.

Двадесетак минута касније зграда се лако повила. Прозори су постали млечно-бели. Ветар фен кренуо је са глечера. Са страхом, Ед Хвилер је слушао како се од налета ветра зграда тресе, престаје, па поново љуља. Кроз невидљиву пукотину таванице пробијао се снежни ситни прах. Забринуто је упитао официра:

— Шта мислите да предузмете, мајоре?

— Не знам. Преко стазе ветар дува брзином од 110 километара на час. На њу не би могли да слете чак ни када би је видели. — невесело је одговорио мајор.

У том тренутку одјекнуо је глас:

— Ало, Блуи Уест 1. Зове вођа „Црвени тајфун”. Водим четири авиона. Налазимо се тридесетак километара од базе на висини 12.000

метара. Спремни смо да почнемо слетање.

— 'Ало, вођа „Црвени тај-фун”. Овде Блуи Уест 1. Ветар дува брзином 110 km/h изнад стазе. Видљивост нула. Немогуће је да се спусти-те. Јесте ли разумели?

— Разумем! — после кратке станке одговорио је Нет Кинкед. — Па добро, шта је у ствари? Да ли желите да нас држите у ваздуху док не потрошимо гориво?

— Спустићете се на стомак на глечер. Летите изнад антене на висини 2.800 метара. Узмите правац 50 степени по магнетној игли. Брзину сведите на 310 km/h. Тачков-е увуците, флапсове обори-те. Глечер се поступно пе-ње до 3.350 метара. Падина му је глатка на широком про-стору северне и источне стране. За десет минута би-ћете на леду и у сигурном положају за спуштање — ма-јор је завршио наредбу сад већ мирним гласом.

— 'Ало, Блуи Уест 1. При-мио сам поруку. Каква је ви-дљивост на глечеру? Да ли је и тамо нула?

— Спустићете се без спољ-не видљивости. По инстру-ментима. Укопајте се док бу-ра не стане. Послаћемо вам авион на скијама чим стигне из Гуза. Јесте ли ме разуме-ли?

Неподношљива белина

После краће паузе на ве-зама Хвилер је чуо глас који је личио на глас поручника Љука Кенедија:

— Ми бисмо желели да се упоамо, али немамо лопате. Такође, летимо у обичним ле-тачким комбинезонима. Ни-смо добили арктичку одећу.

— 'Ало, мајоре Кинкед! Ов-де Хвилер. Држите висину. Штедите гориво. С оделима полећем према глечеру — уз-викнуо је а затим додао: — Налазим се у оперативној сали Блуи Уест. Узећу за вас арктичку одећу и понећу је у „F-94”. Опремљу вас као Ескиме. Полећем сместа!

Ускоро је Хвилер био у авиону, а када је изашао из хангара, дочекао га је бели ураган. Авион се заносио улево, али он је чврсто др-жао кочнице и кормило правца. Ни прст пред собом није видео. Све је било бело, нејасно, непрозирно.

— 'Ало, контролни торањ. Желим да полетим по ва-шем упутству. Не видим ни-шта. Водите ме до краја ста-

зе — мирно је изговорио Ед Хвилер.

Настала је мала пауза. За-тим се јавио торањ:

— У реду, „F-94”. Рулајте право напред док вам не ја-вимо када ћете окренути авион.

Хвилер је додао гас. Ави-он је кренуо да се ваља кроз снежни дим. Требало је да рула низ ветар и да чврсто држи кочнице како га ветар не би једноставно одувао.

— Налазите се на линији за полетање — јавио се напокон торањ. — Управљени сте према фјорду. Имате ветар са чела у правцу полетања. Поставите жироскоп на ну-лу. Рулање треба да буде кратко. Држите тај правац док не узлетите. Тада се пребаците на нас, али брзо, јер ветар дува преко стазе и може да вас баца на стене.

Поручник Ед Хвилер гурнуо је ручицу гаса и осетио како се за њим ствара јак вртлог. Потом се пребацио на додат-но сагоревање, па је нагло от-пустио кочнице и почео да ру-ла. Авион се заносио и ваљао под ударцима ветра.

— Десет степени десно, бр-зо! — чуо је глас са торња.

Панично је притиснуо кормило за правац:

— Сад петнаест степени. Петнаест! Одмах!

Заједно, на чашу пива...

Авион се пропињао и па-дао. Затим се дигао попут дизалице. Казаљка на висин-омеру показивала је ше-здесет, седамдесет, деве-десет, сто педесет метара... И брзина је расла из тренут-ка у тренутак, без обзира на непрестане ударе снежних вртлога. Ипак, повећавајући брзину и висину, „F-94” је све боље видео пред собом.

На 1.200 метара Ед Хви-лер је угледао рупу у сне-жном облаку. Већ на 1.700 метара дочекала га је за-слепљујућа светлост. Уза-лудно је извијао врат на све стране, у потрази за авио-нима којима је хитао у по-моћ. На 2.800 метара угле-дао је четири „старфајера” како се пресијавају на сун-цу. Ускоро су летели зајед-но, у групи. Пред њим је био

сјајнобели океан, непознат и опасан.

После три и по минута ле-тења додирнули су горње слојеве снежних облака. Ва-љало је кроз њих па доле, на глечер. Летели су искљу-чиво се користећи инстру-ментима. Срећом, радио-ве-за је беспрекорно радила па није било опасности да се у том непрозирном белилу су-даре.

Поручник Ед Хвилер који је први летео први је и осетио лагани а потом више него гру-би удар о тло. Кацигом је лу-пио о поклопац кабине. Ави-он је, уз заглушујућу шкрипу, поскакивао глечером, а Хви-лер је — колико су му то до-звољавале могућности — оба-зриво гледао на све стране. Пожар је био једина ствар ко-је се истински плашио.

Десетак минута касније сви су били на глечеру. На сигурном. Поручник Љук Ке-неди с осмехом је потапшао поручника Еда Хвилера и рекао му да жали што тре-нутно не могу заједно на по-једну чашу пива.

П. М.

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

● С овим прототипом аутомобила француски глумац Жан-Ив Тиуал прешао је пуних 2630 километара на кружној стази Силверстон у Енглеској и тако поставио светски рекорд у штедњи горива.

Аутомобил је направљен у једној приватној радионици у француском граду Нанту.

ЛИТАР БЕНЗИНА – 2630 КИЛОМЕТАРА

ХУЛА-ХОП И ДАЉЕ „ПОП“

● Само 40 запослених, а годишњи промет изражен вртоглавом цифром око 50 милијарди динара годишње. Ђузепе Казула, Американац италијанског порекла, заиста има чиме да се похвали! Од педесетих година, када је хула-хоп ушао у

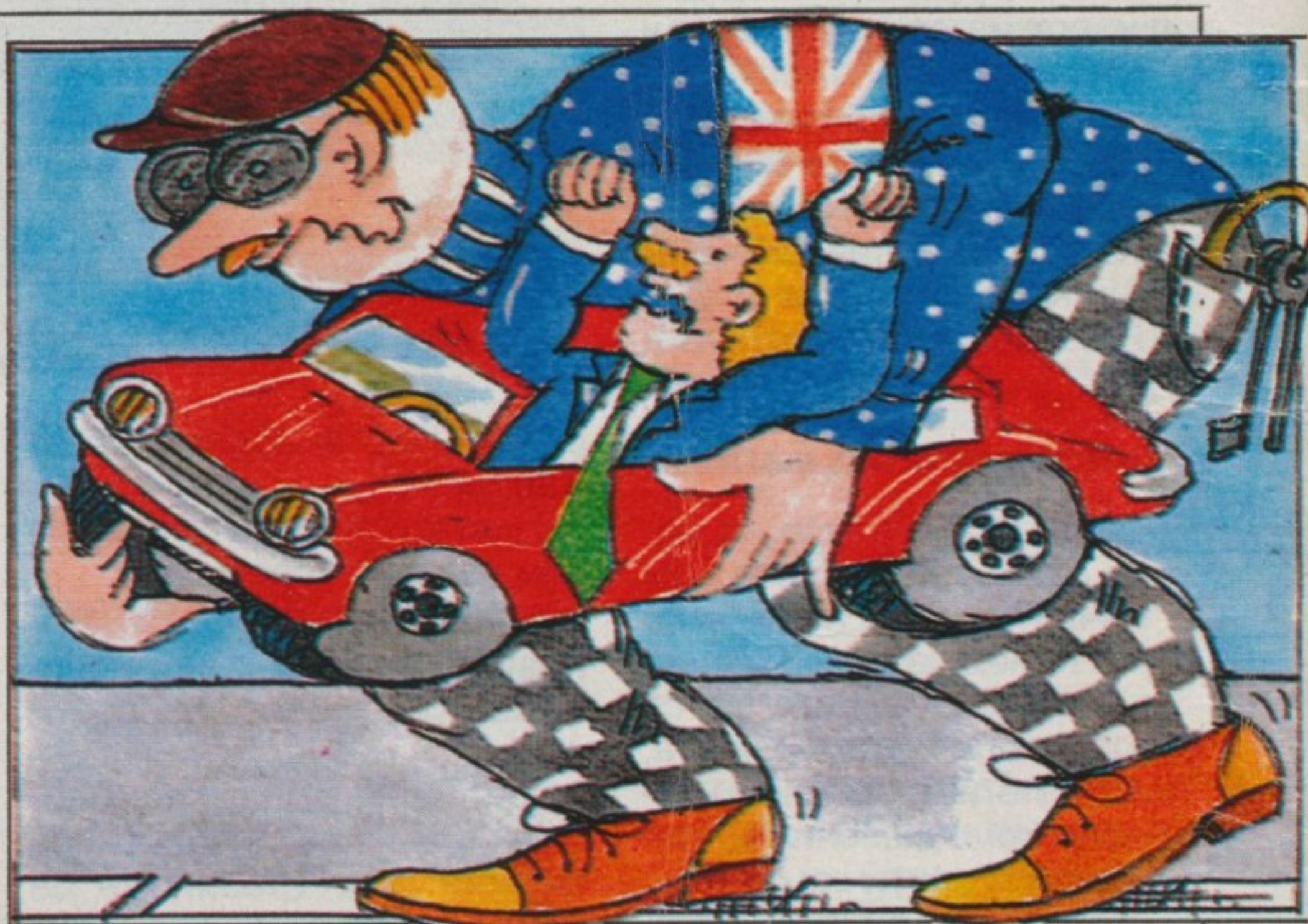
моду, није престајао да производи котур који и дан-данас одушевљава тинејџере широм света.

Зараза се поново проширила после филма „Мистер хула-хоп“ који се у биоскопским салама појавио још пре две године.

РИКВЕРЦ – АУТОМОБИЛ

● Ауто на електрични погон није више новост. Па ипак, овај на слици занимљив је по томе што је, у свему, дело једног „зеленог“ заљубљеника у возила на четири точка. Зове се Рескалдани и живи у Милану. Његов ауто, уместо мењача, има погонску полуку директно на мотору и креће се брзином до 150 километара на сат. Привлачи пажњу због свог необичног изгледа, али изазива и велику збуњеност осталих возача на друму: никоме није јасно шта је код њега напред а шта позади...

НЕСЛАВАН РЕКОРД КРАЉЕВСТВА

● Ако сте се икада запитали где се, у Европи, највише обијају и краду аутомобили, ево одговора: у Великој Британији. Према годишњем извештају европског Интернета, изгледа да ова врста кршења закона не познаје границе и да не штеди чак ни оне земље за које се одувек веровало да

су по култури живљења нешто више од осталих.

Дакле, највише возача жртава криминала има у Енглеској. Следи Холандија, а за њом Италија... Аутомобили се најчешће обијају ради предмета који се у њима заборављају: радио-апарата, пртљага, па чак и хране.

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

ОТКУД ТИ ОВДЕ

● У Даласу, у држави Тексас, у самом срцу капитализма, стоји однедавно статуа с ликом који чак и деца у Америци препознају на први поглед. Откуд Лењин баш овде и ко га је поставио?

Не, није реч о неком политичком симпатизеру већ о власнику једног ресторана који је, да би на свој начин привукао муштерије, поручио из Одесе статуу познатог партијског вође из противничког табора.

МРЉА ОД КОНЗЕРВЕ

● На изложби „Свет генијалних патената“, одржаној прошле године у Милану, појавио се и робот који као од шале, за непун сат, 1500 конзерви од пива, кока-коле и других напитака претвори у плочице дебљине једног центиметра.

Име му је „Кен Крешер“, што долази од енглеских речи „can“ (лименка) и „crash“ (смрвити). Конструктор ове направе је Марија Аромандо.

КРИЈУМЧАРИ СЕЈУ СМРТ

● На десетине уинулих китова нађених на плажама, стотине лешева делфина, корњача и морских птица које плутају по пучини у Калифорнијском заливу! Шта је разлог тајанственог помора ових животиња?

Мексичка Комисија за заштиту животне околине у свом исцрпном извештају износи три могућа узрока овог неуобичајеног случаја: отровни гасови који сеизмичким деловањем стижу са дна мора, вирусна зараза и смртоносно дејство хемикалија које се ослобађају распадањем НК-19, бојене супстанце коју трговци дрогом користе да би означили места на отвореном мору где се обавља размена кријумчарене робе.

ДА ЛИ ЈЕ СТВАРНО УМРО?

● Иако су прошле безмало две деценије од смрти краља рокенрола (16. августа 1977), све до пре неколико година у Америци су многи веровали да Присли није умро. Једна од оних који још верују у то јесте и Гејл Бруер-Џорџо, аутор књиге „Да ли је Елвис жив?“ Она је у лето 1988. године изјавила да је разговарала са Елвисом, да је тај разговор снимила и да се чувени певач, заправо, повукао и скрива се негде на Хавајима.

Ипак, анкета спроведена пре извесног времена говори да су се Американци, коначно, помирили с тим да Прислија више нема. Можда и због тога што се тамо већ годинама издају милиони поштанских марка с његовим ликом, а то се, по обичају, чини у част познатих који су преминули најмање десет година раније.

МИРАН КАО БУБИЦА

**— Седи ту... ћути...
пребићу те!
— викао је,
као у трансу,
четворогодишњи
Саша високим тоном
који није био његов.
Родитељи су
затварали очи пред
истином, а највећи
шок тек је следио**

Ветар је дувао олујном јачином, а киша је претила да се сваког часа сручи на Београд. Био је новембар 1989. године. Крупним и одлучним корацима, примереним њеном статусу, корачала је низ стрму врачарску улицу ситна, проседа женица. Њен изглед је одавао особу скромних прихода. Одлучним покретом отворила је капију и наставила бетонском стазом до куће...

Сат времена касније, после дугог разго-

вора, Дана Јеремић је задовољна напустила кућу. Тамара и Небојша Петровић запослили су је да им чува обоје деце: петогодишњу Каћу и једанаестомесечног Сашу. — Делује поуздано — рекла је Тамара када је жена изашла.

Савршен ред

У понедељак је Дана зазвонила код Петровића тачно у седам — што је Небојшу, „алергичног“ на кашњење, „оборило с ногу“. У пола осам, када су Тамара и Небојша кренули на посао, деца су још спавала. — Не знам како ће је Каћа прихватити, она је навикла да буде са баком — вајкала се Тамара. — Не можемо да тражимо од маме да чува обоје, око тога смо се договорили — одговорио је Небојша. — Уосталом, ако буде невоље, Каћу ујутру можемо водити код маме, па ћемо је „покупити“ када се враћамо са посла, успут нам је. — Тамара се сложила.

— Није било никаквих невоља — обавестила их је Дана када су се око четири после подне вратили кући. — Беба је мирна као бубица, а и са Каћом сам некако изашла накрај. По мом мишљењу, она је само мало размажена. — Каћа је, успентравши се оцу у крило ћутала. Чим је Дана изашла из куће, девојчица је, као да је чула претходни разговор својих родитеља, одлучно изјавила. — Ја сутра идем код баке. Нико се није супротставио.

Месеци су пролазили. Следеће јесени Каћа је кренула у школу која се налазила у близини бакине куће. Када би се касно после подне њих троје вратили кући, у њој је владала савршена тишина и ред. Сашу би затицали како нешто црта или ређа коцкице. — Све је у најбољем реду — кратко би извештавала Дана. — Ја умет са њим.

На слављу које су приредили за Каћин седми рођендан кућа је била пуна деце. Јурцала су, викала и играла се најбучнијих игара које су могли да смисле. — Зашто се не играте са Сашом? — питала је Каћу тетка, Тамарина сестра. — Он више воли да се игра сам. — Саша је заиста, седећи на својој омиљеној столицци, нешто цртао. — Не чини ли ти се да му мало дрхте руке? — питала је сестра Тамару. — То је зато што много притиска хартију бојицом — чула је одговор. Нешто касније Саша је гостима, на наговор родитеља, приказао једну своју способност, необичну за трогодишње дете: прочитао је, полако али без грешке, фирлични назив са неке дечије књиге.

Трака

Неколико месеци касније Саша је, због упале плућа, морао у болницу. Мама и тата су му све објаснили и он је пристао да тамо остане. Када су му предложили да са собом понесе и неку играчку, без размишљања је стрпао у џеп црвену папирну траку од које се у последње време, откако је на поклон добио велики камион умотан у њу, није одвајао. — Шта ће му трака? — питала је Каћа, али нико није одговорио.

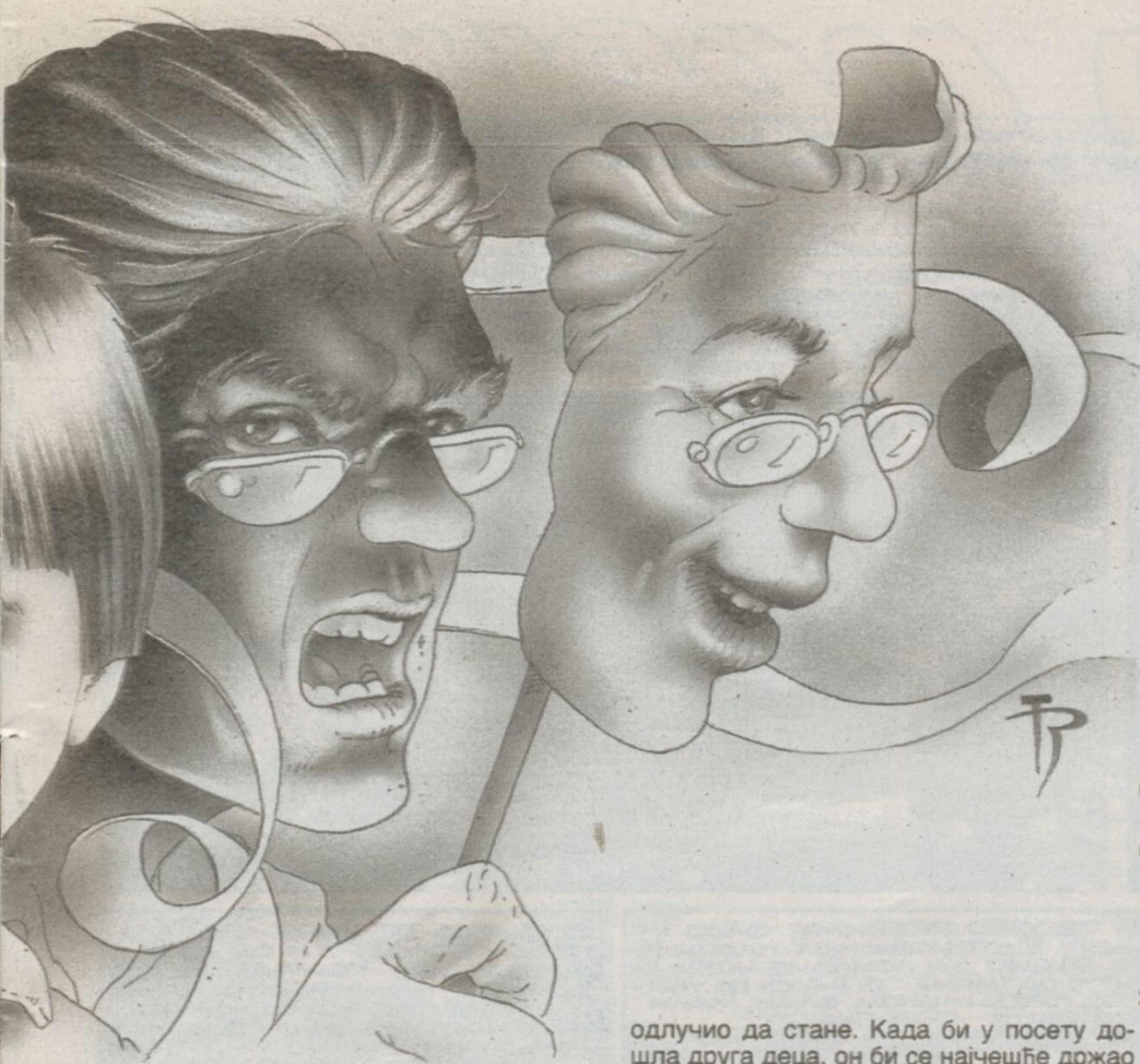
Саша је у болници остао скоро две недеље. Свакога дана обилазили су га родитељи, бака и деда, а понекад и Каћа. Затицали су га у креветићу како врти траку и нешто певуши. Када је излазио из болнице, лекарка која је бринула о њему узгред је питала родитеље код ког очног лекара воде Сашу. — Зашто? — питала је Тамара. — Како зашто, па он је мало разрок!

Неколико дана касније Петровићима је у посету дошла Тамарина мајка која је иначе живела у унутрашњости. Била је одушевљена својим унуцима и трудила се да са њима проводи што више времена. Једне вечери помагала је Каћи да уради домаћи задатак из математике и док је девојчица наглас сабирала неке бројеве, Саша је седео на својој столицци са траком коју није испуштао. У тренутку тишине који је наступио док је девојчица размишљала, Саша је изговорио тачан резултат. Бака га је запањено погледала, а Каћа је срећна уписала резултат у свеску.

Поставили су му још неколико питања и он је на све одговорио потпуно тачно. — Он је геније — поносно је изјавио његов отац. — Да, али само када је присутан — рекла је бака. Стара госпођа је, проводећи више времена уз унуке, схватила да дечак најчешће не реагује кад га зову, а и та трака коју није испуштао из руку била је необична.

Једнога дана замолила га је да јој да траку, али он као да је није чуо. Покушала је сама да је узме. Дечак, који је дотле нешто неразговорно мрмљао, почео је да се љуља у месту и да много гласније мумла у истом ритму. — С овим дететом нешто није у реду! — најзад је скупила храброст да

Илустровао: Раде Товладицац

оно што је приметила и изговори пред својом кћерком и зетом.

Почела је расправа која се завршила Тамариним обећањем да ће дете одвести лекару зато што „можда понекад не чује добро, па се зато не одазива”. Лекар који је Сашу прегледао одлучно је изјавио да дете савршено чује, али да би било неопходно – то је поновио – да се за помоћ обрате психологу.

Сашу је и даље чувала Дана која им је постала као члан породице и коју су Тамара и Небојша замолили да обрати пажњу на дечаково понашање. – Све је у реду, био је добар – одговор је који су родитељи редовно добијали. Саша је, међутим, готово престао да комуницира са околином. Највећи део времена проводио је на својој столици, коју нису смели да помере са места, јер би се он јако узнемирио. С времена на време почињао би да декламује неки текст, понекад неку дечију песмицу, и то би трајало док сам не би

одлучио да стане. Када би у посету дошла друга деца, он би се најчешће држао по страни, цупкајући у месту у уједначеном ритму.

Умирени Даниним објашњењима да је са дететом „све у реду”, Тамара и Небојша оклевали су да се обрате стручњацима. То је трајало до вечери када су старији Петровићи отишли у посету, а деца остала са баком која их је чувала. Саша је из чиста мира почео да „сикће” не обраћајући се никоме посебно. Викао је: „Седи... Цртај... пребићу те”, а затим су долазиле псовке какве у кући никада није могао да чује.

– Ако сутра не одведете ово дете код неког, одвешћу га ја! – изјавила је бака. Тренутак суочавања са истином је куцнуо.

Шок

Приликом прве посете психологу Саша је „извео” готово све из свог арсенала. Гледајући своје дете на други начин, очима стручњака, родитељи су схватили колико су дуго занемаривали понашање које се не може назвати нормалним и колико су времена изгубили. Дијагноза која је Сашу постављена гласила је – аутизам јер су у дечаковом понашању преовлађивали елементи који су указивали на ту болест. Саша је тада имао четири и по године.

У првих неколико месеци терапије дечак је почео да комуницира са родитељима и психологом говорећи: – Саша је добар дечко. Саша хоће кући. Саша, поклони се и почни. – Родитељи су добили детаљна упутства о томе како треба да се понашају, део упутстава био је и за Дану, али негде је шкрипало. И поред наваљивања психолога, Тамара није сматрала да је неопходно да оде на боловање, не желећи да, како је говорила, „упропасти своју адвокатску каријеру”.

Сашу је пре подне и даље чувала Дана која је, како је говорила, ревносно испуњавала све што се од ње терапијом тражило. Приликом једне посете психологу Саша је одједном почео да „сикће”, што иначе дуго није чинио, и да врло високим тоном као у трансу понавља: – Седи... ћути... ти си једно ђубре... није требало да се родиш... доста.

– Кога он то опонаша? Ко му се тако обраћа? – питала је узбуђеним гласом психолог. Јер, ту врсту понашања Саша је пред њом први пут показао, а тако нешто никако још није помињао. – Нико! – гласио је мајчин одговор. – Он некога опонаша, у то сам уверена. Шта је са женом која га чува? Тамара и Небојша остали су запањени. Тако нешто никада им није пало на памет.

Одмах сутрадан обоје су се по договору нашли испред куће у време када су иначе на послу. Стали су близу врата и – почели да ослушкују дешавања унутра. Дуго је владала тишина, а затим: чули су глас „њихове” Дана како високим тоном, скоро „сикћући” виче на Сашу: „Седи ту... пиши... пребићу те... не мрдај...”. Уз то су следиле псовке од којих су се обоје најезили, присетивши се да их је и Саша изговарао. Били су шокирани. Небојша је, скоро разваливши врата, утрчао унутра и почео да урла на жену која се избезумила од страха. Тамара је појурила за њим не знајући шта је њен муж у стању да уради. Саша је почео да цупка у месту, покрио је уши ручицама, и мрмљао све гласније и све неразговорније. У тренутку када се његов глас претворио у вриску, сви су ућутали. Небојша је узео сина у наручје а Тамара је почела да плаче. На Дану више нико није обраћао пажњу и – она је изашла из куће.

Родитељи дуго нису могли да се опораве од шока који их је уздрмао сазнањем да је Дана годинама злостављала њихово дете психички и, како се касније показало, физички. Нема одговора на питање да ли би Саша постао аутистично дете да није било малтретирања које је доживљавао, али су стручњаци сагласни у томе да је такво Данино понашање „преципитирало” (гурнуло) Сашу у болест.

Дуготрајан, заједнички рад родитеља, околине и стручњака донео је „чишћење” од аутизма. Саша данас иде у други разред редовне основне школе. По понашању се не разликује од друге деце, осим што повремено, када је у учioniци велика бука, покрије уши рукама и седи потпуно мирно. Сашина учитељица је укључена у терапију и помаже му у оваквим ситуацијама, а друга деца га прихватају сасвим „нормално”.

Од дана када је изашла из куће Тамаре и Небојше Петровића, Дану Јеремић, особу са, како је закључено, психопатским елементима у понашању, нико од њих није ни чуо, ни видео.

Мр Неда Субота
Љиљана Бољановић

* Због очувања приватности, имена свих учесника у причи су измишљена

АУТИЗАМ је тешка психичка болест од које оболевају деца у најранијем узрасту. Наследни фактори, неке вирусне инфекције или промене у метаболизму неки су од узрока који у комбинацији са оштећењима или поремећајима функције мозга могу да изазову ову болест. Аутистично дете не може да успостави везу са околином, често (опсесивно) понавља неке бесмислене поступке (на пример „лепрша” у месту), не одазива се када га зову, не изражава своје жеље и потребе и лако се узнемири када се у његовој свакодневици нешто промени, рецимо положај кревета. Аутистично дете може да поседује изразиту способност да памти друге, њему неразумљиве текстове или да барата бројкама. Аутизам је тешко излечив, мада упорна психотерапија у комбинацији са другим методама даје извесне резултате.

ТРИНАЕСТИЦА

ЗА МАРКУ

НАПИСАО ВИЛИЈАМ ВАНС НАЦРТАО ЖАН ВАН ХАМ

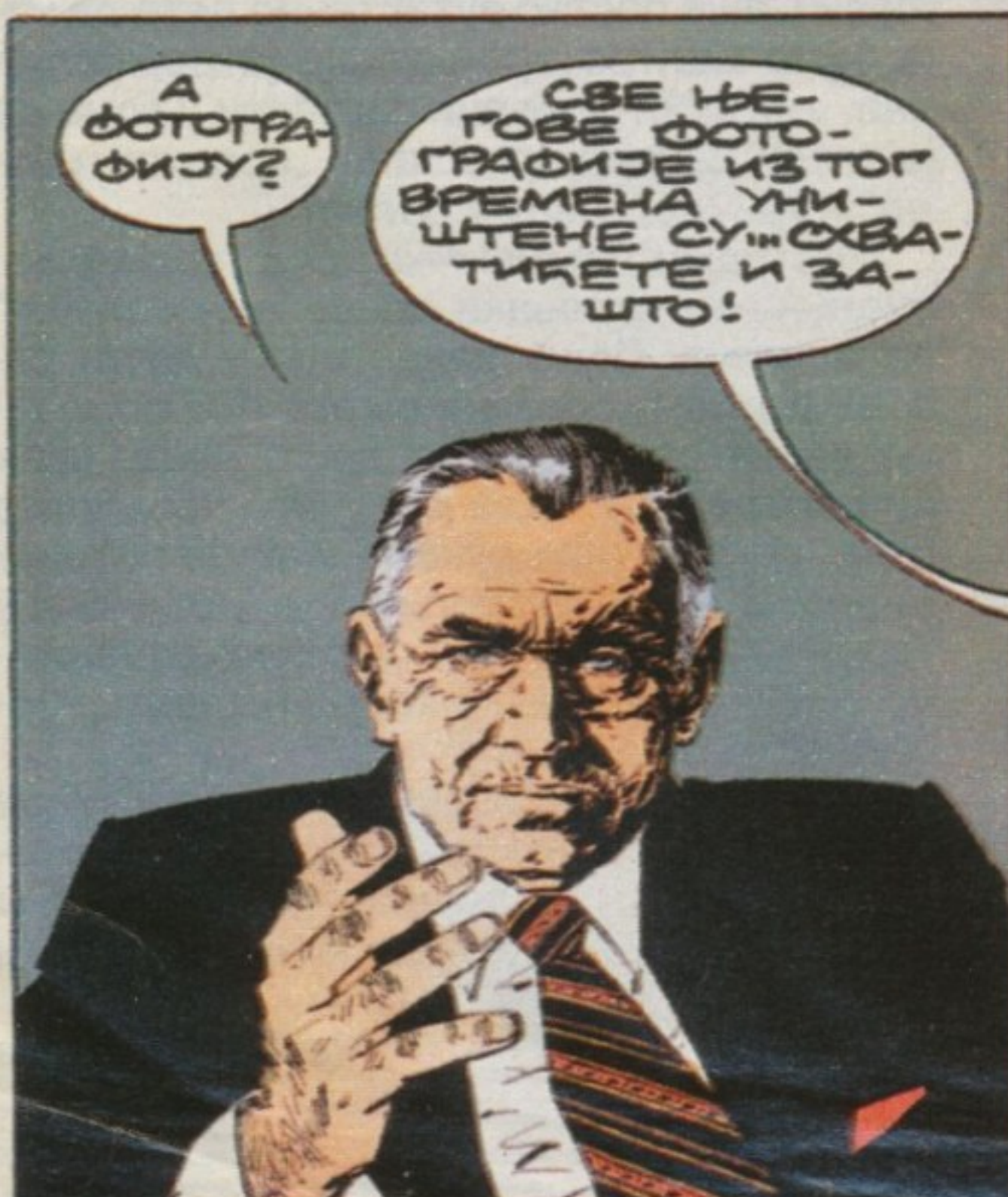
ЗОВЕ СЕ
ЏЕЈСОН
МЕК ЛЕЈН...

...ИМА ТРИДЕСЕТ ЈЕАНУ ГОДИНУ! РОЂЕН У ЊУЈОРКУ! МАЈКА
МАРГАРЕТА МАЛВЕЈ, УМРЛА НА ПОРОЂАЈУ! ОТАЦ, ЏОНАТАН
МЕК ЛЕЈН, НОВИНАР, БИО У ЗАТВОРУ ДВЕ ГОДИНЕ У ВРЕМЕ
ЛОВА НА ВЕШТИЦЕ! ТРЕБА НАПОМЕНУТИ ДА ЏЕЈСОНОВО
РОЂЕЊЕ НИКАД НИЈЕ УПИСАНО, АЛИ ТО ЗА АМЕРИКУ НИЈЕ НЕ-
УБИЧАЈЕНО И НЕ ТРЕБА ПРИДАВАТИ ВАЖНОСТ!

ПО ИЗЛАСКУ ИЗ ЗАТВОРА, ОТАЦ ЈЕ УЗЕО ПРЕЗИМЕ ФЛАЈ И
СМЕСТИО СЕ У ГРИНФАЛСУ, МЕСТУ У СТЕНОВИТИМ ПЛАНИНА-
МА! СИН ЈЕ БИО С ЊИМ! ОТАЦ ЈЕ РАДИО ЗА ЛОКАЛНЕ НОВИНЕ!
А ОНДА ЈЕ НАСТРАДАО У ПОЖАРУ! САЗНАО СЕ ДА СУ ГА УБИ-
ЛИ ЧЛАНОВИ КЗУКЛУКС КЛАНА! ПОД ПРЕЗИМЕНОМ ФЛАЈ, МАЛИ
ЏЕЈСОН ЈЕ СМЕШТЕН У СИРОТИШТЕ СЕНТ ЕКАРЗУ!

СТУДИРАО ЈЕ НА УНИВЕРЗИ-
ТЕТУ У БОЛДЕРУ И СА ДВА-
ДЕСЕТ ДВЕ ГОДИНЕ ПОСТАО
ДОКТОР ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
И ДИПЛОМАЦ, НА ИСТОРИЈИ
УМЕТНОСТИ! БАВНО СЕ И СПОР-
ТОМ, АЛИ НЕМАМО ПОДАТАКА
ИЗ ТОГ ПЕРИОДА!

А
ФОТОГРА-
ФИЈУ?

СВЕ ЊЕ-
ГОВЕ ФОТО-
ГРАФИЈЕ ИЗ ТОГ
ВРЕМЕНА УНИ-
ШТЕНЕ СУ! ОХВА-
ТИТЕ И ЗА-
ШТО!

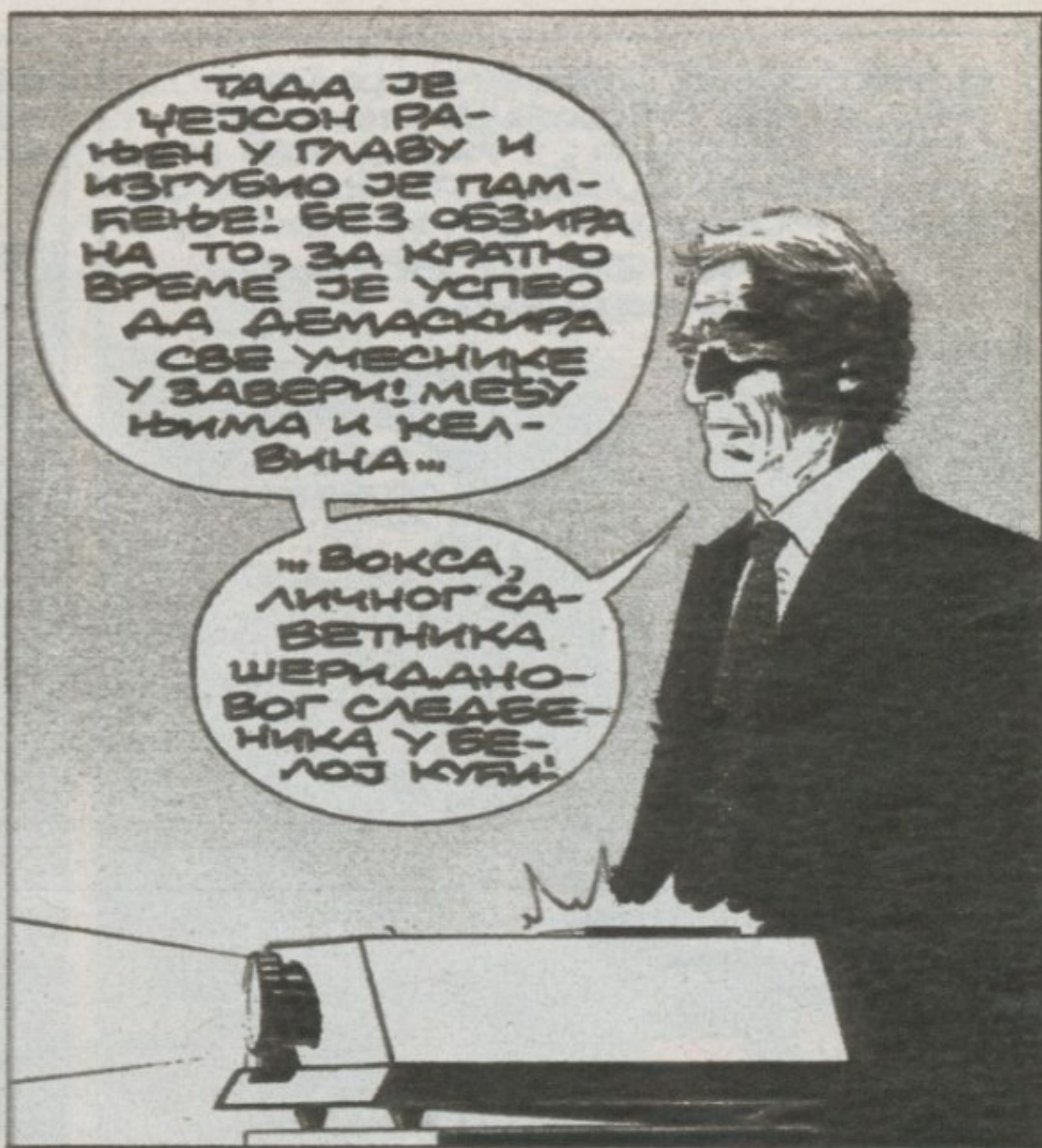
ПО ИЗЛАСКУ СА УНИВЕРЗИТЕТА, ЗАВРЕЗОВАН ЈЕ ЗА КОН-
ТРАШПИЈУНАЖУ И, ЈЕДНОСТАВНО, НЕСТАО! ШЕСТ ГОДИ-
НА СЕ МИШТА НИЈЕ ЗНАЛО О ЊЕМУ!

КАКО
ТО?

ЏЕЈСОН ЈЕ ПО-
ТТУНИ АМНЕЗИК,
ШТО У МЕДИЦИНИ
ЗОВУ НЕХИСТЕРИЧНИ
КОРСАКОВЉЕВ СИНД-
РОМ! НИЧЕГ СЕ НЕ
СЕГА ИЗ ТОГ ПЕ-
РИОДА!

ПОСЛЕ ШЕСТ ГОДИНА, ШЕФ КОНТРАШПИЈУНАЖЕ, АДМИРАЛ ХАЗДЕГЕР, УСПЕО JE ДА ДОЂЕ ДО ЊЕГА! ПРЕДСЕДНИК Вилијем ШЕРИДАН JE БИО УБИЈЕН, А ХАЗДЕГЕРУ JE ТРЕБАЛО НЕКО КО ЋЕ УХВАТИТИ УБИЦУ, ПА JE ПРОМЕНИО ЊЕГОВИХ ИЗГЛЕД И ИДЕНТИТЕТ. ЊЕГОВИЈЕ ПОСТАО СТИВ РОЛАНД. ЦИЉ JE БИО ЈАСАН: ТРЕБАЛО JE ЗБУНИТИ ЗАБЕРЕЛИКЕ КОЈИ СУ ПЛАНИРАЛИ ДА НАСИЛНО УЗМУ ВЛАСТ!

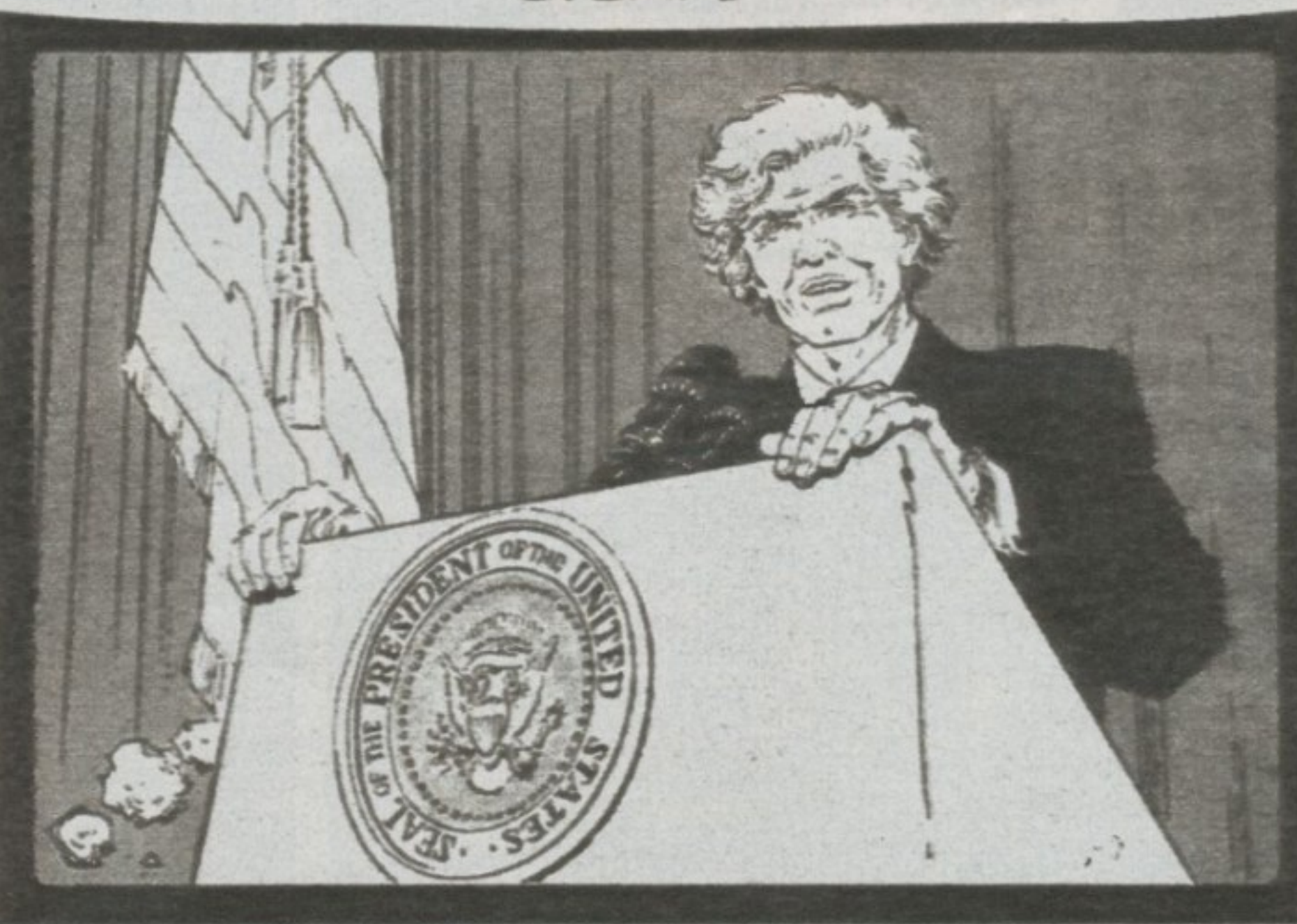
ТАДА JE ЊЕГОВИЈЕ РА-
ЊЕН У ГЛАВУ И
ИЗГУБИО JE ПАМ-
ЋЕЊЕ! БЕЗ ОБЗИРА
НА ТО, ЗА КРАТКО
ВРЕМЕ JE УСПЕО
ДА ДЕМАСКИРА
СВЕ УЧЕСНИКЕ
У ЗАБЕРИ! МЕЂУ
ЊИМА И КЕЛ-
ВИНА...

„ВОКСА,
ЛИЧНОГ СА-
ВЕТНИКА
ШЕРИДАНА
ВОГ СЛЕДБЕ-
НИКА У БЕ-
ЛОЈ КУЛИ“

НАРАВНО, АФЕРА JE ЗАТАШКАНА, АЛИ JE БРОЈ ЈЕДАН ЗАБЕ-
РЕ УСПЕО ДА СЕ
ПРИКРИЈЕ, ПА JE
МЕК ЛЕЈН ПО-
НОВО СТУПИО
У АКЦИЈУ! САДАШЊИ
ПРЕДСЕДНИК ВОЛ-
ТЕР...

„ШЕРИДАН ПА JE ЛИЧНО УПОСЛИО ДА ОТ-
КРИЈЕ КО JE НАРУШИЛАЈ УБИСТВА ЊЕ-
ГОВОГ БРАТА! КАО И УВЕК, МЕК ЛЕЈНОВА
ИСТРАГА JE УСПЕЛА! БРОЈ ЈЕДАН НИЈЕ
НИ ПОСТОЈАО! ЊЕГА JE ИЗМИСЛИО КЕЛ-
ВИН ВОКС ДА БИ ШТО БИШЕ ЗАПЕТИО
СТВАР!“

ТИМЕ
JE НА
СЛУЧАЈ
СТАВЉЕНА
ТАМКА!

ТАЈ МЕК ЛЕЈН ДОЂЕ КАО
НЕКИ СУПЕР АГЕНТ!

ДА! СТИМ ШТО НЕ
РАДИ НИ ЗА ЈЕДНУ
ПОЗНАТУ СЛУЖБУ! ОД-
БИО JE И ШЕРИДАНО-
ВУ ПОУКАУ ДА МУ БУ-
ДЕ САВЕТНИК! ОН JE
ТИПИЧАН САМОСТА-
ЛАЦ!

АЛИ КАКО ТАЈ ТИП МОЖЕ
БИТИ КОРИСТАН НАШОЈ
СТВАРИ?

ИТЕКАКО КОРИСТАН,
ЈЕР JE ТО ЧОВЕК
БЕЗ ПРОШЛОСТИ! СЕГА
СЕ САМО ТРИДЕСЕТ
ПОСЛЕДЊИХ
МЕСЕЦИ!

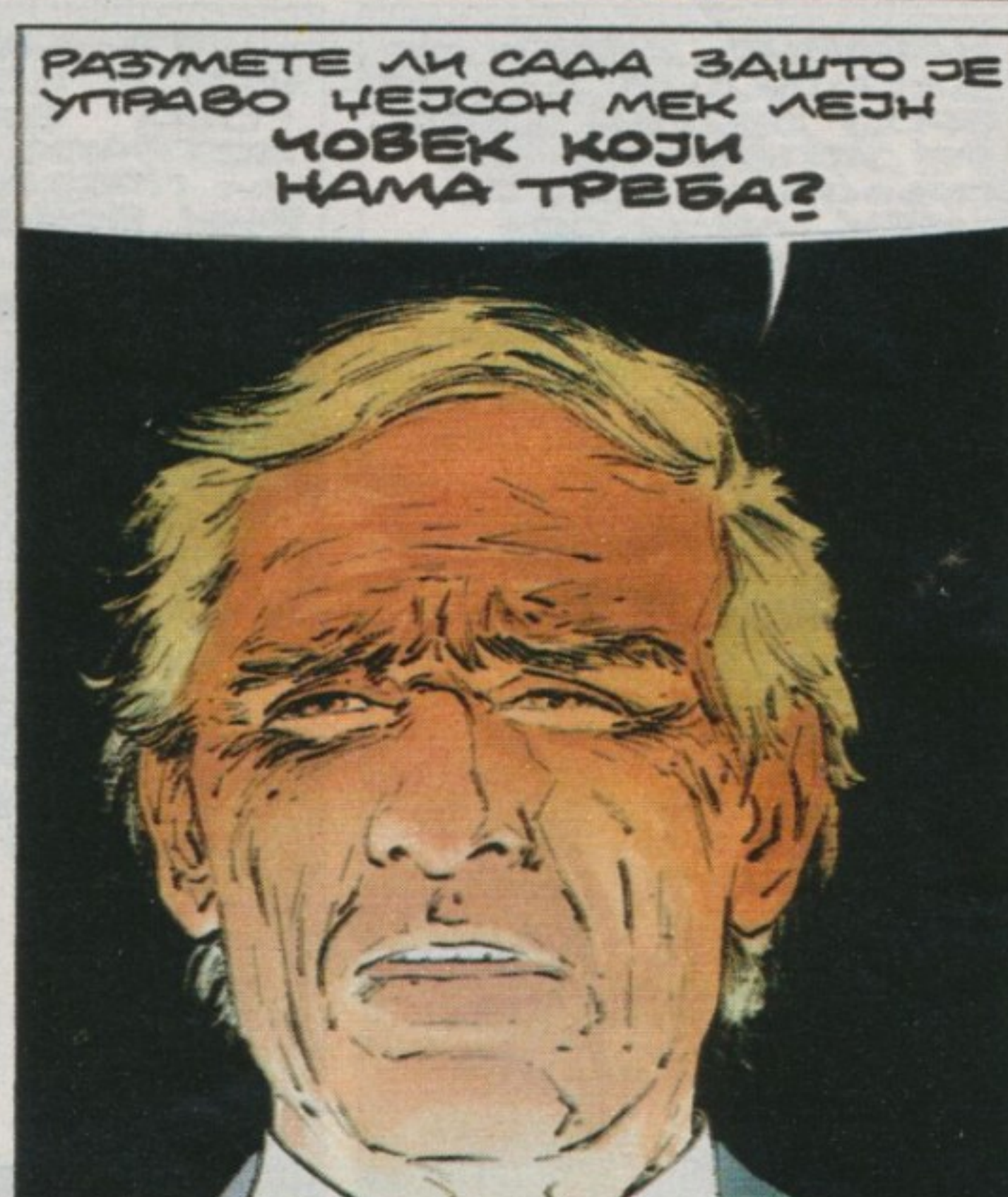
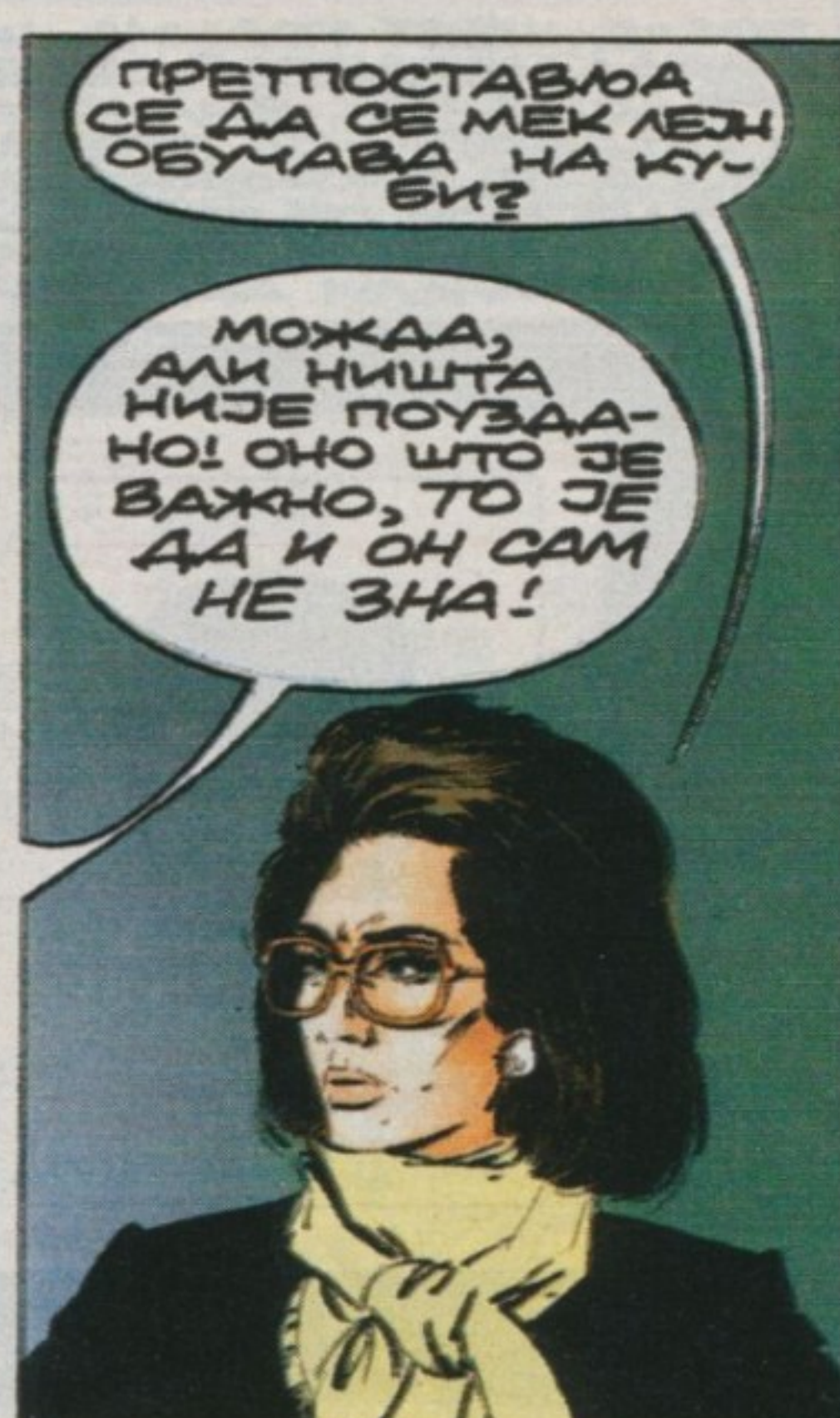
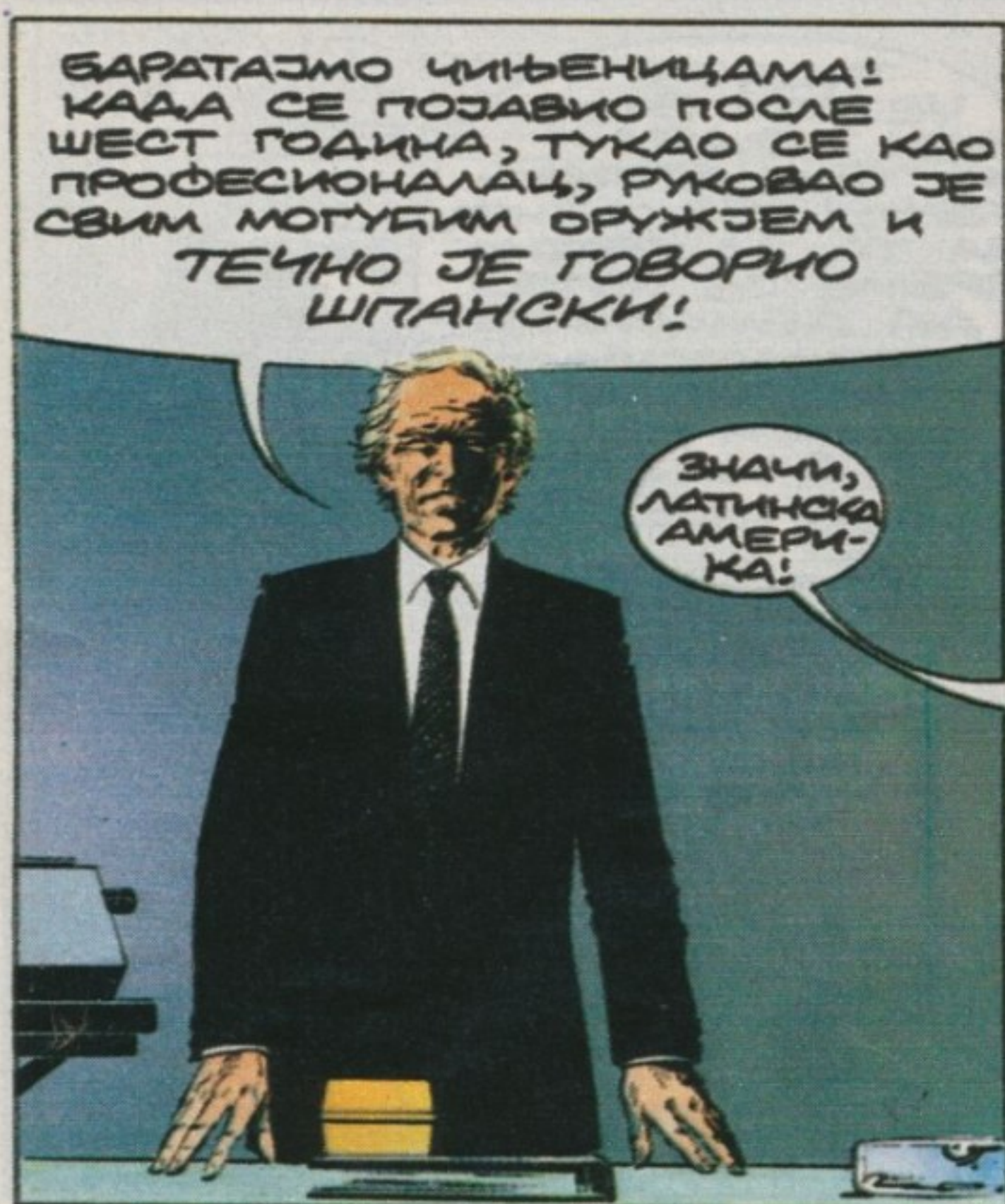
И, ГДЕ JE ТРЕЊУТНО?

ВАН
ЗЕ-
МЛО!

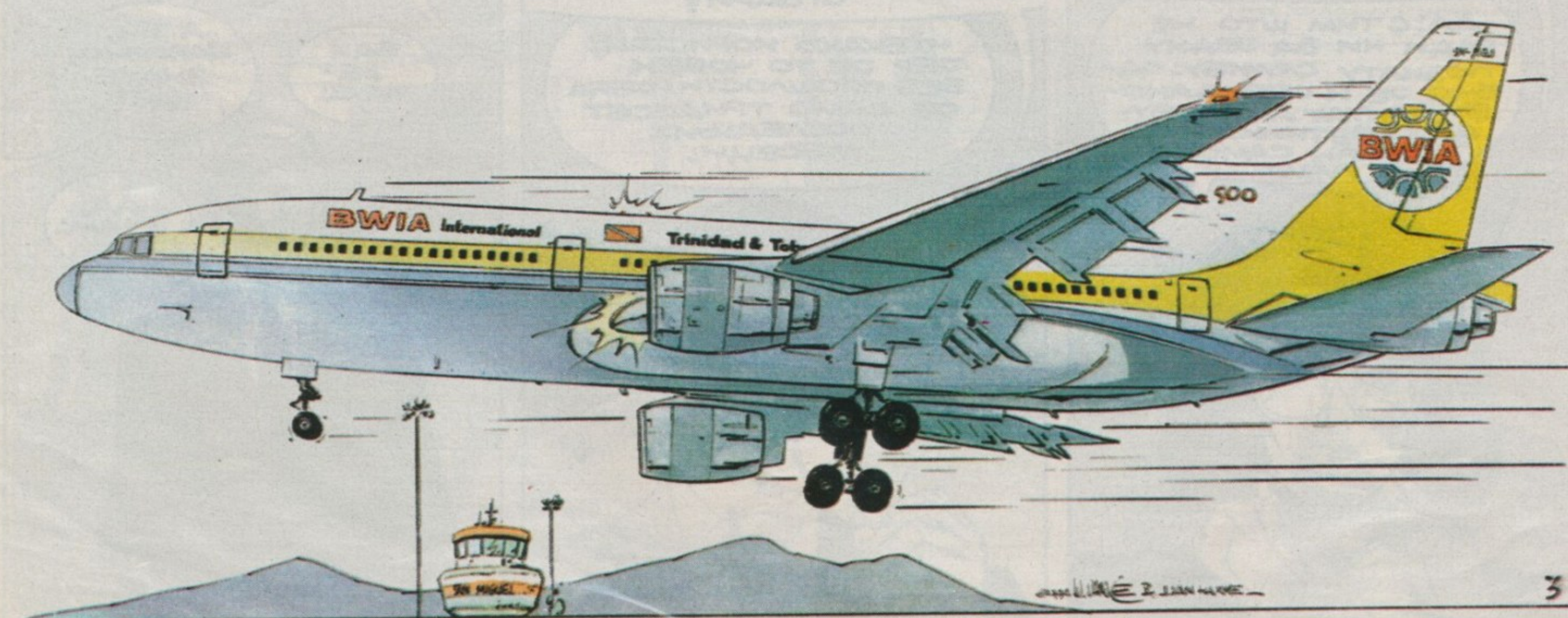
А ВИ,
НАРАВНО,
ЗНАТЕ
ГДЕ?

ДА,
ЗНАМ!

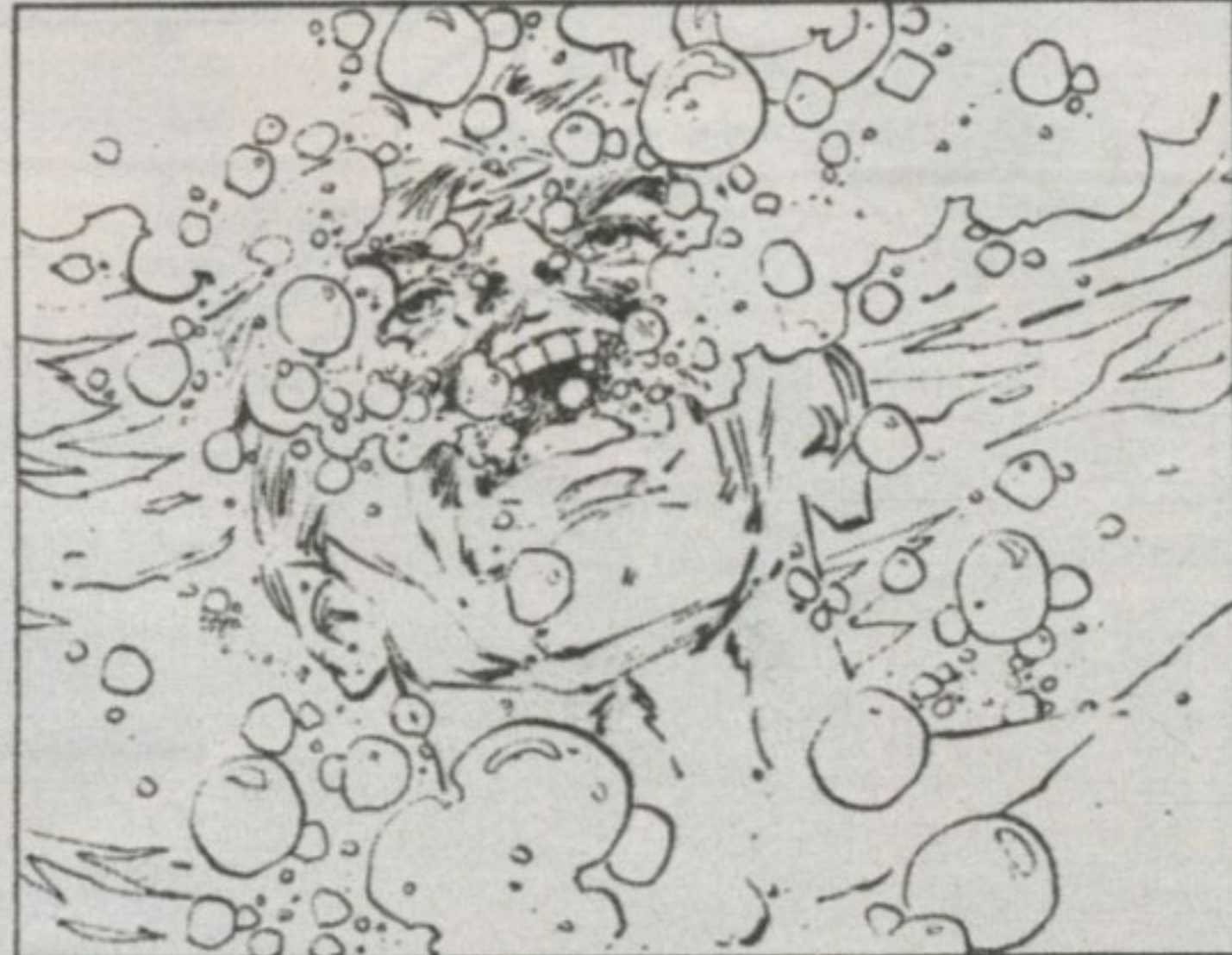
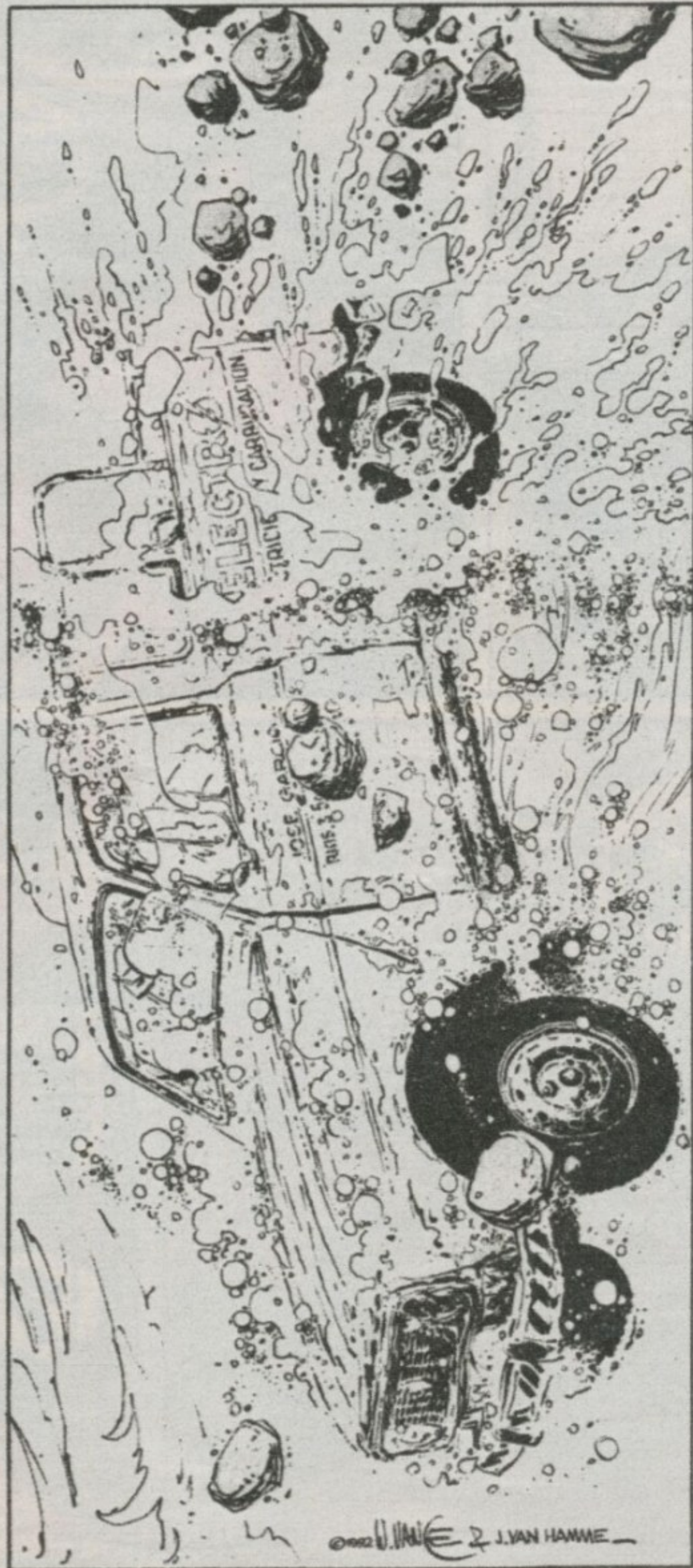
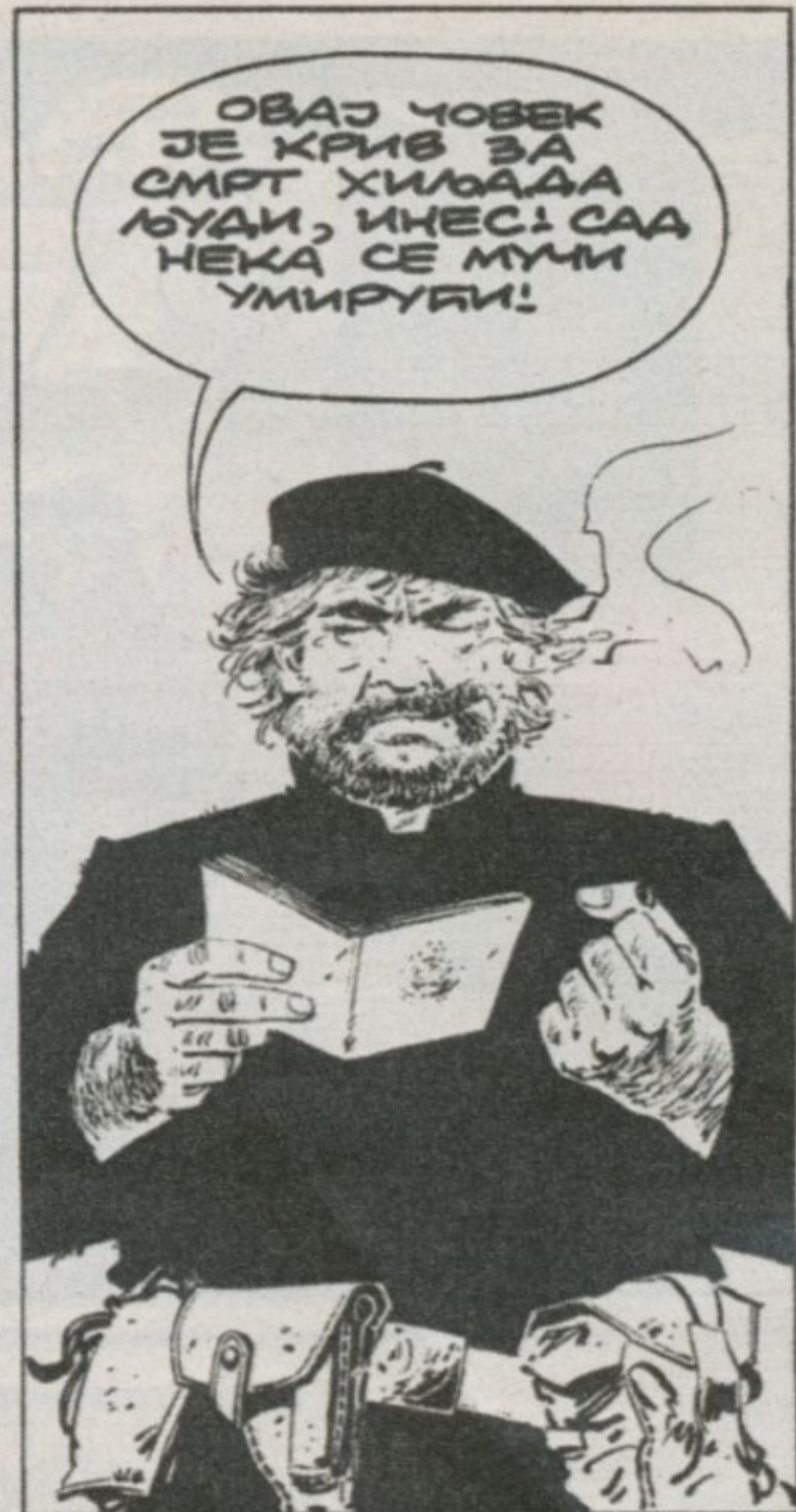
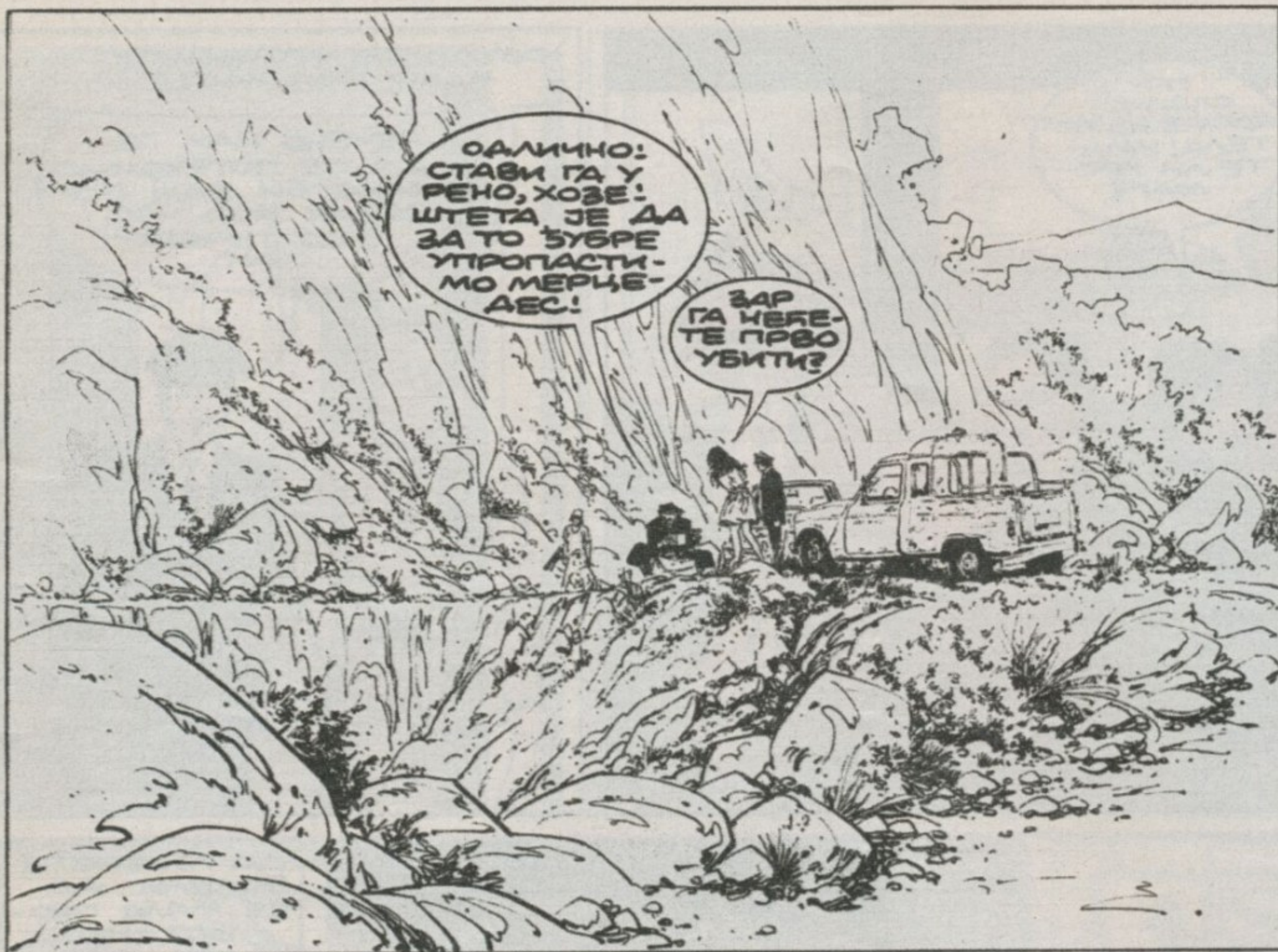

НЕКОЛИКО НЕДЕЉА КАСНИЈЕ, НА АЕРОДРОМУ САН МИГЕЛ...

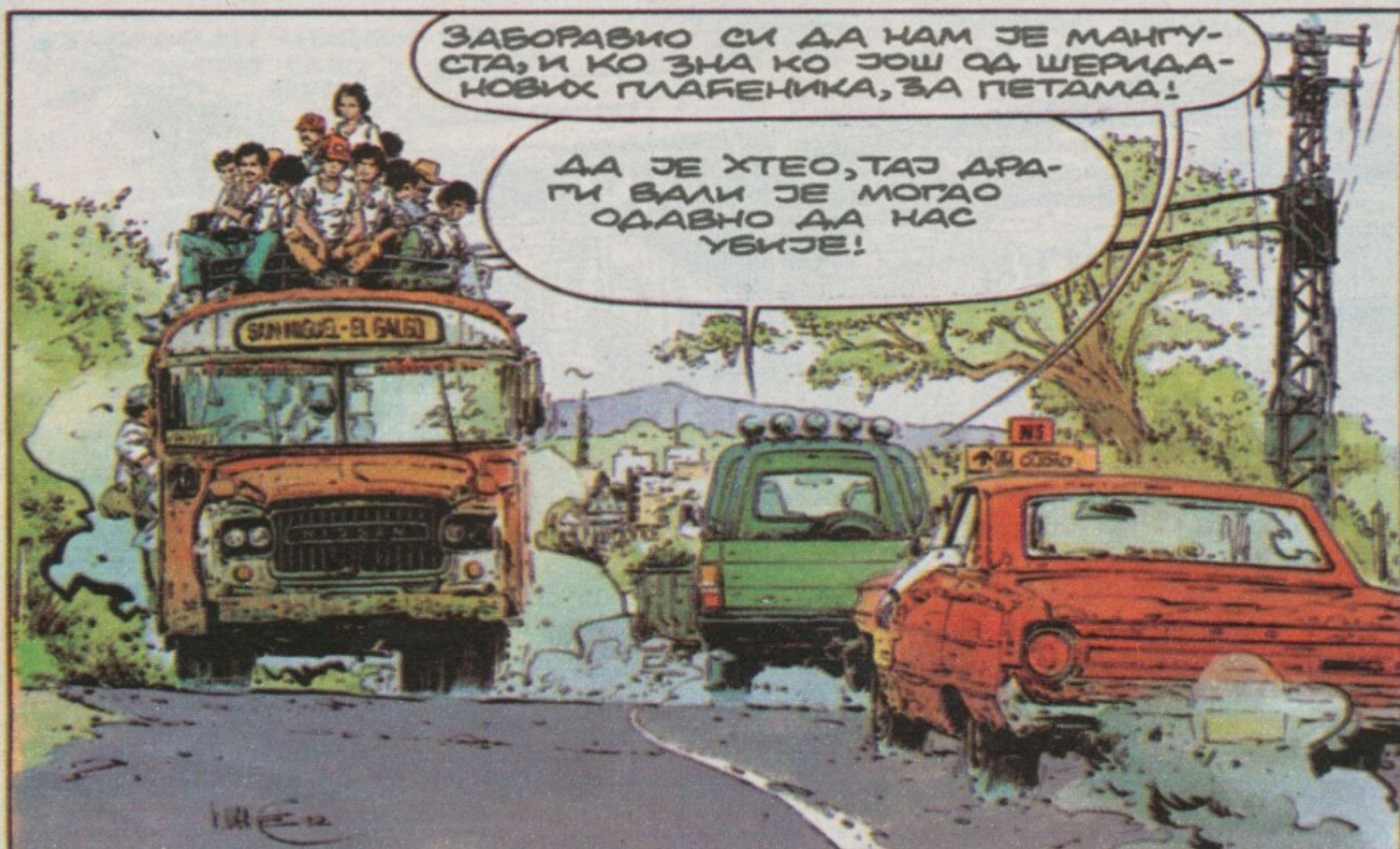
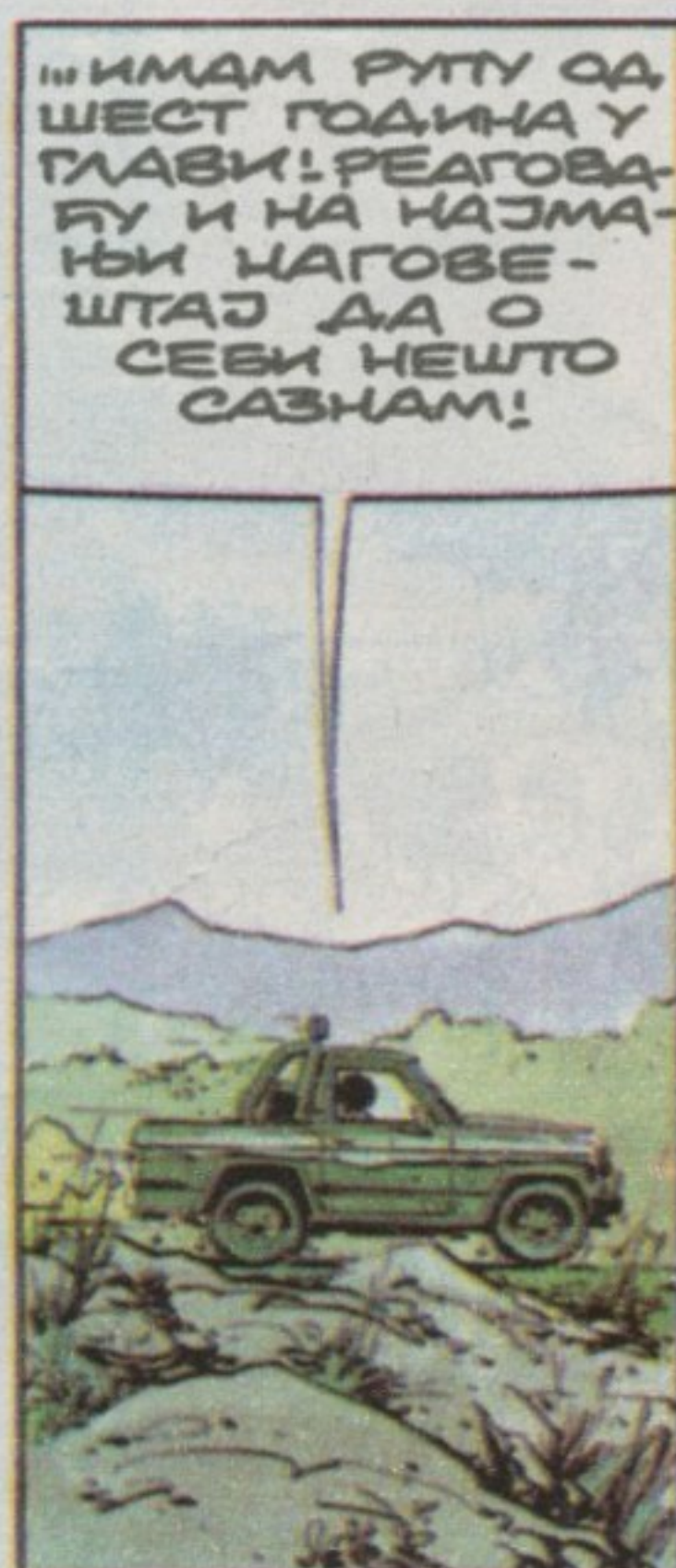

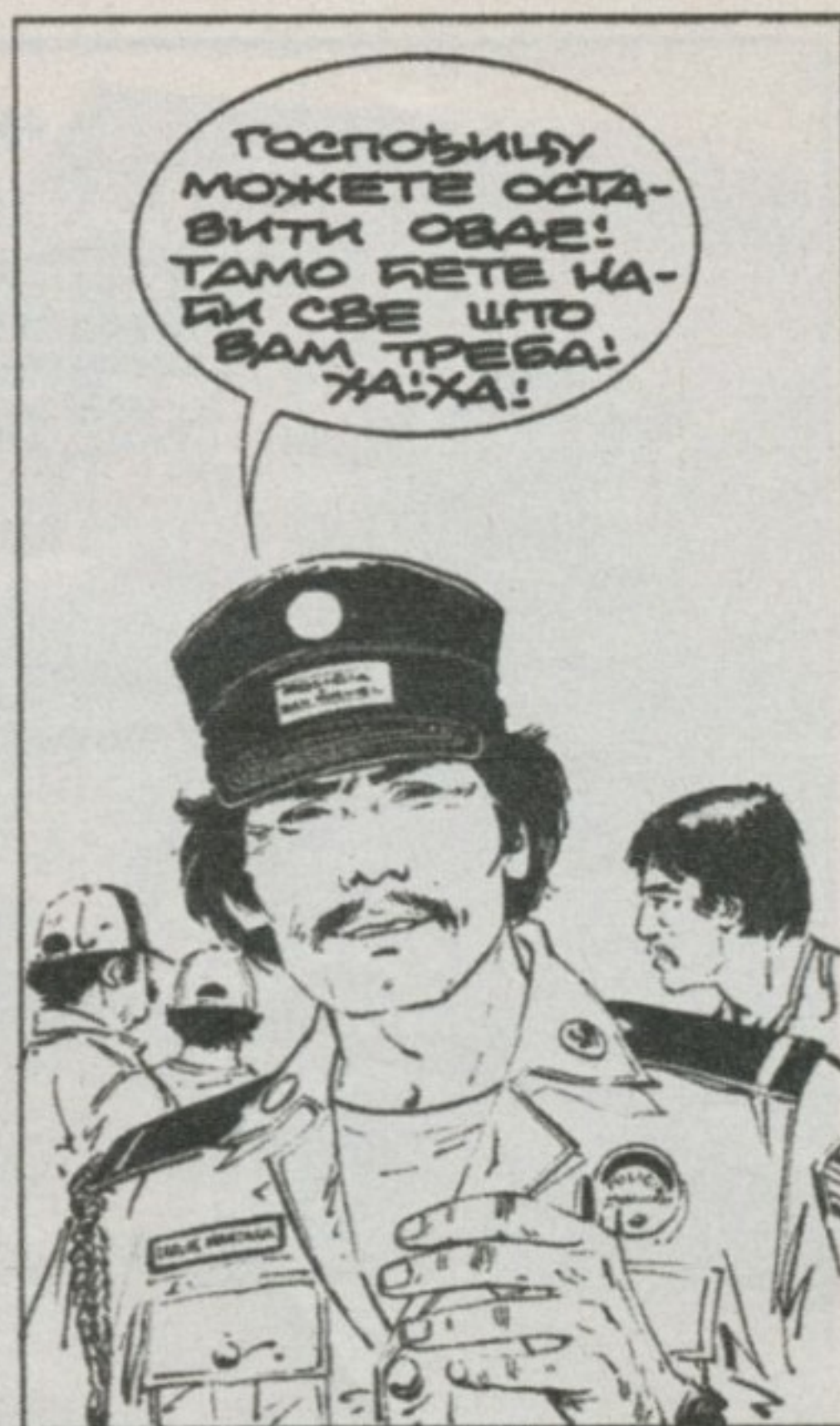

ХМ... ЧУДНО! НЕШТО У ПО-
ГЛЕДУ, МОЖДА... ТЕКИЛУ?
ВИСКИ?

НИСИ СЕ ПРОМЕНИО, УВЕК
СИ БИО НАТМУРЕН!

АКО СУ МЕ ДОБРО ОБАВЕ-
СТИЛИ, ОНДА СМО ТИ И ЈА
ПРОВЕЛИ НЕКОЛИКО ГОДИ-
НА ЗАЈЕДНО У КОСТА ВЕР-
ДЕУ! РЕКОШЕ МИ ДА СИ СВЕ
ЗАБОРАВИО! ШТЕТА!

ЧУО САМ ДА СИ ПРОМЕ-
НИО И ЛИК И ИМЕ! ЗА-
ИСТА НЕ ЛИЧИШ
НА ЧОВЕКА КОГА
САМ ЗНАО!

ПРЕ ТОГА МИ МОРАШ ПО-
КАЗАТИ ДА ЛИ ИМАШ
НЕКУ ТЕТОВАЖУ НА РА-
МЕНУ! ТАД БУ ЗНАТИ
ДА СИ ТО ТИ!

ОДЛИЧНО! САД МОЖЕМО
ПРЕКИ НА ОЗБИЈНЕ
СТВАРИ!

КО СТЕ ВИ И КО ВАМ ЈЕ ПРИЧАО О МЕНИ? КА-
КО СТЕ ЗНАЛИ ГДЕ СЕ НАЛАЗИМ? И КАКВА
ЈЕ ТО ПРИЧА О ЖЕНИ?

ПОДАКО, СИНКО! ЈЕДНО
ПО ЈЕДНО! ПОГЛЕДАЈ ПРВО
ОВУ СЛИКУ! МОЖДА СЕ СЕ-
ЋАШ!

ЛЕПА
ЖЕНА!
КО ЈЕ
ТО?

ТВОЈА
ЖЕНА! МА-
РИЈА ИЗАБЕ-
ЛА ДЕ ЛОС
САНТОС, КЕР-
КА БИВШЕГ
ПРЕДСЕД-
НИКА!

НЕ ЗНАМ НИ ГДЕ ЈЕ КОСТА
ВЕРДЕ... АЛИ МОГАО САМ И
ГОРЕ ДА ПРОЂЕМ! КАД САМ
СЕ ЈА ТО ВЕНЧАО С ЊОМ?

ПРЕ ШЕСТ ГОДИ-
НА! ЈА САМ ВАС
ВЕНЧАО!

НИСАМ ИМАО ОВАКВУ ВИ-
ЗИЈУ О ПОПОВИМА! ИМА-
ТЕ ЛИ НЕКИ ДОКАЗ О
ТОМ ВЕНЧАЊУ?

САМО БОГА! СВИ ПА-
ПИРИ СУ УНИШТЕНИ
ПРИЛИКОМ
ОРТИЗОВИХ
НАПАДА!

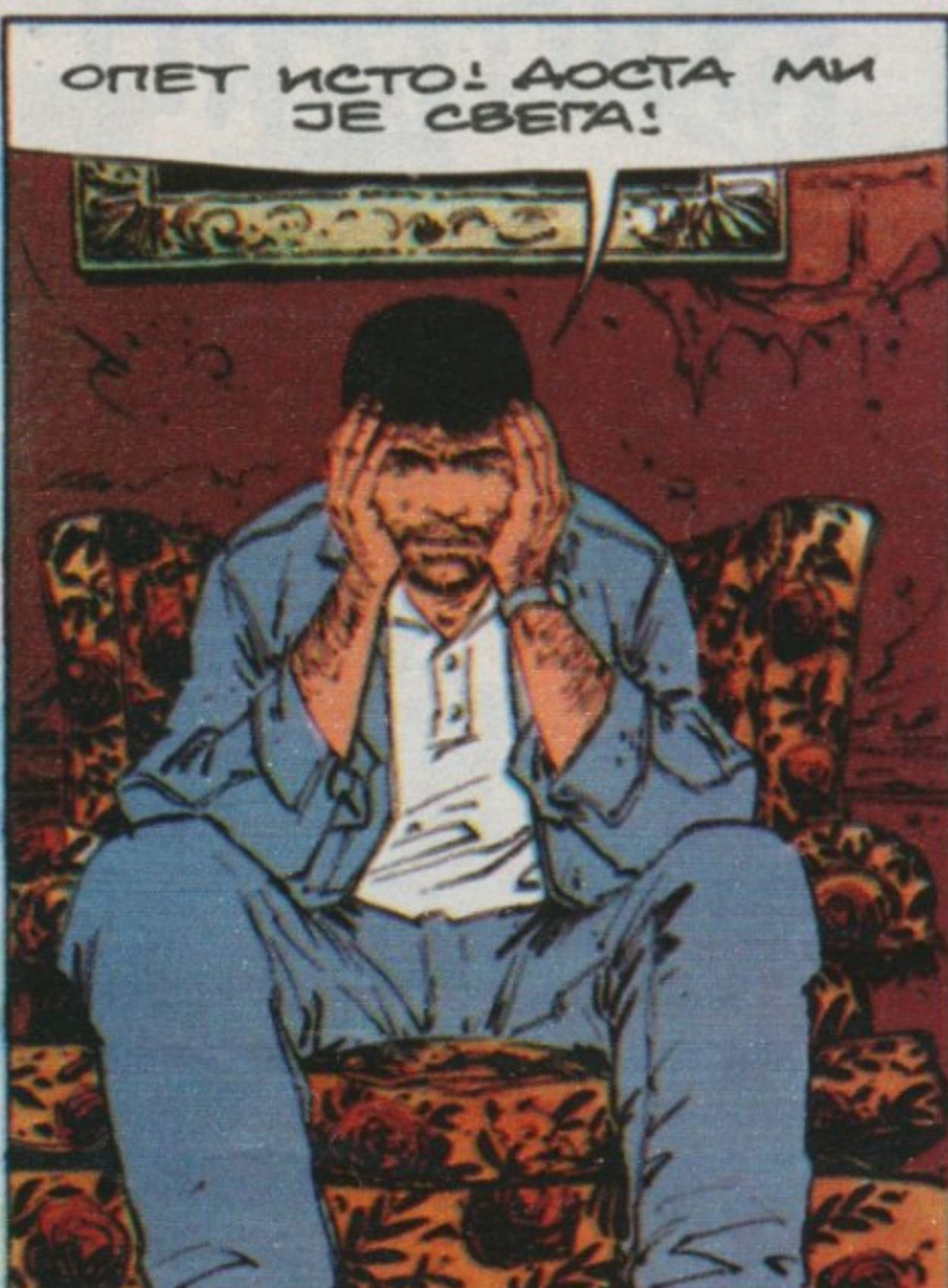

СВЕ ШТО СТЕ МИ ДО САДА
РЕКЛИ, НЕ ЧИНИ МИ СЕ ПО-
ЗНАТИМ! ШТА МИСЛИТЕ
КО САМ ЈА?

НЕКО ЗА КОГА
СМО ТРИ ГОДИНЕ
МИСЛИЛИ ДА ЈЕ
МРТАВ! АЛИ ЧУЛИ
СМО ДА СИ ЖИВ
И... ХМ... ИЗМЕ-
ЊЕН!

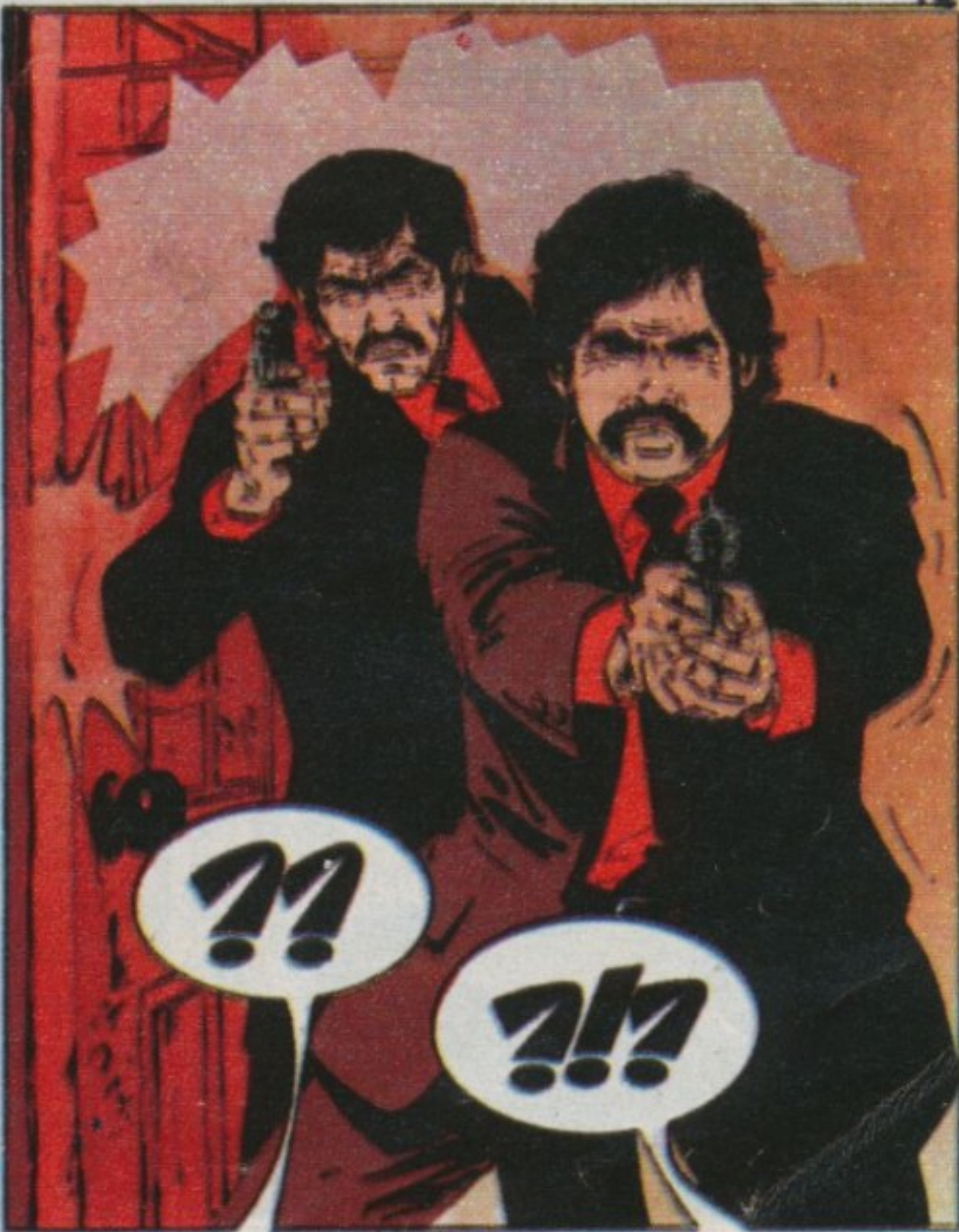

ОПЕТ ИСТО! ДОСТА МИ
ЈЕ СВЕГА!

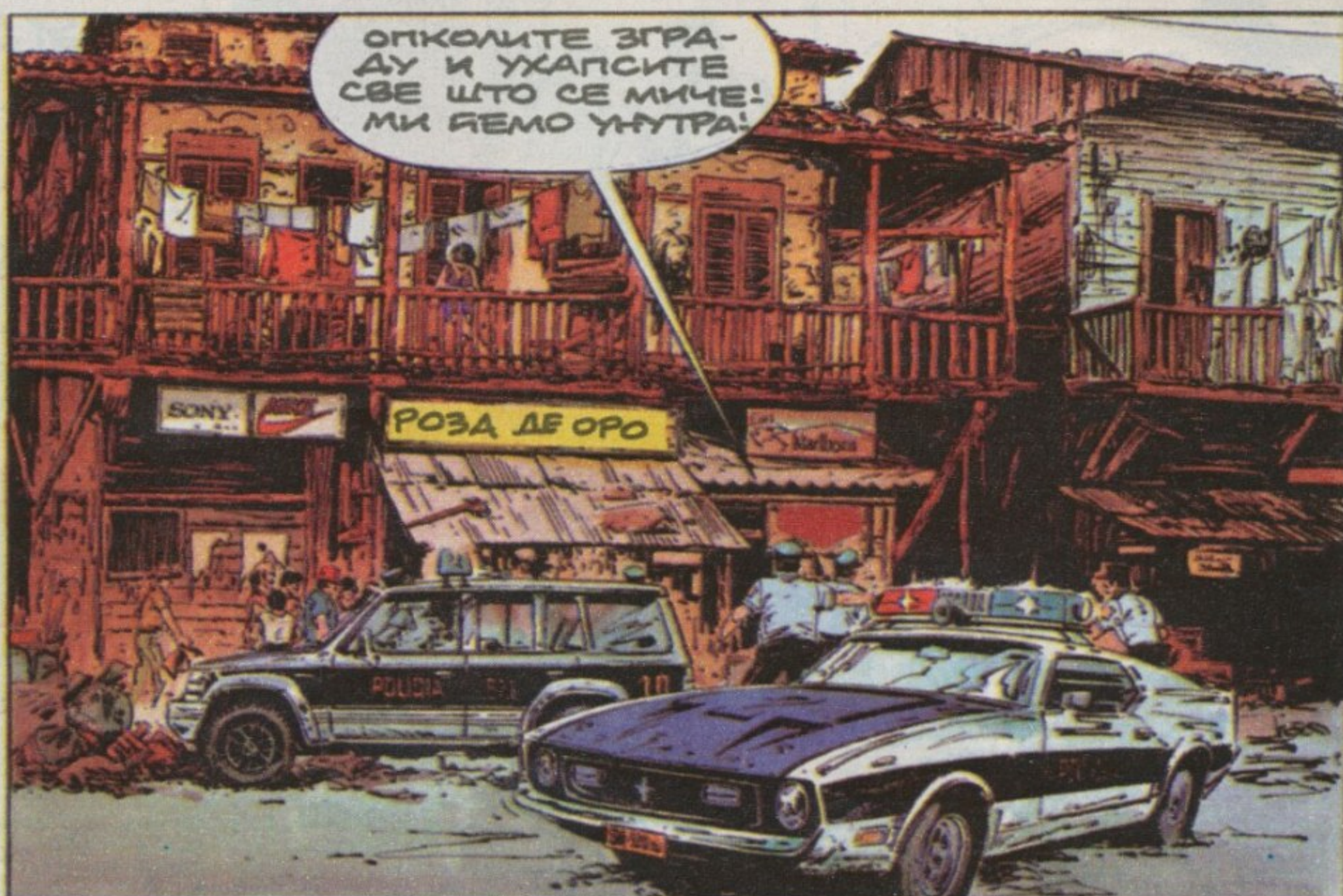

ВОЛЕО БИХ ДА МИ ТА
МАРИЈА КАЖЕ ОВО
ИСТО ШТО И ВИ! ГДЕ ЈЕ
ОНА?

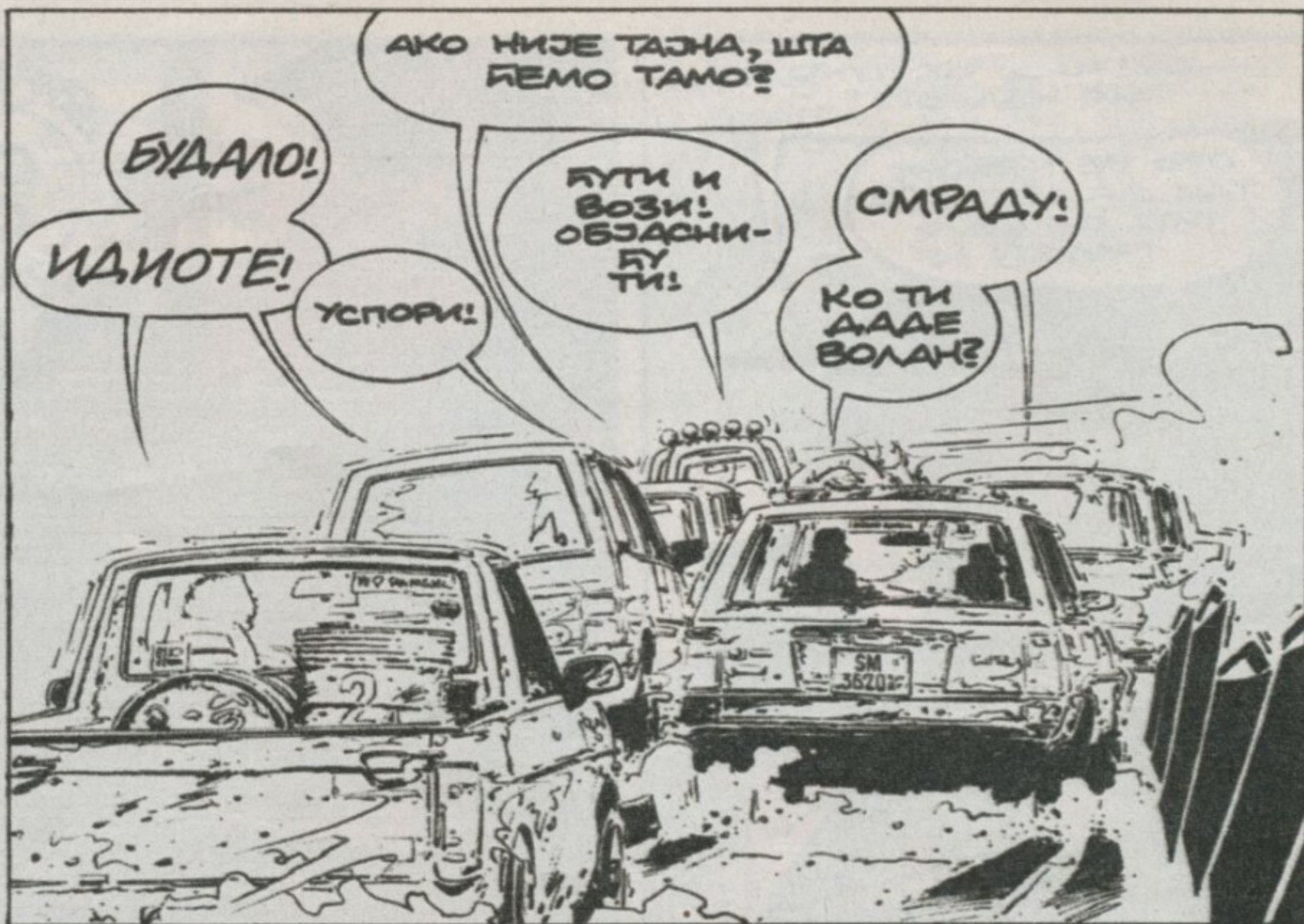
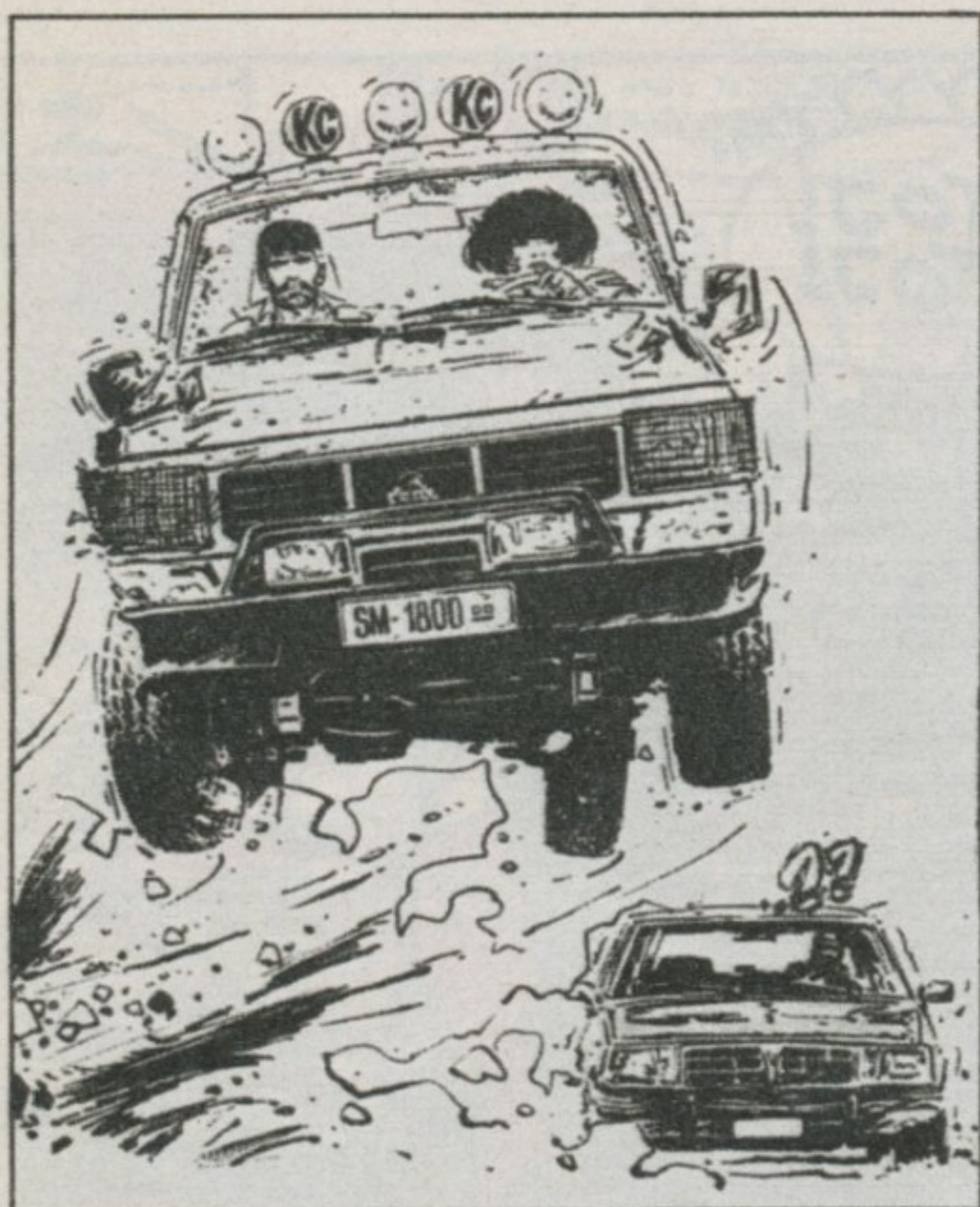
У ТВРЂАВИ
РОКА НЕГРА!
ОСУЂЕНА ЈЕ НА
СМРТ И ТРЕБА
ДА ЈЕ ПОГУ-
БЕ!

ПОЛИЦИЈА У САН МИГЕЛУ НЕБЕ ОКЛЕВАТИ И ЛАКО ЋЕ НАС ПРЕПОЗНАТИ! НЕМА ВИШЕ ПОВРАТКА КОД МАРКИЗА!

ЈА НИСАМ НИКОГ УБИЛА!

ТИ БЕШ ПРВИМ ЛЕТОМ У АМЕРИКУ, А ЈА У КОСТА ВЕРАЕ!

ШТА БЕШ У КОСТА ВЕРАЕ?

ПОЈМА НЕМАМ, МАЈОРЕ! ЗНАМ САМО ДА ЈЕ У ПИТАЊУ ПРИЧА У КОЈУ НЕМАМ ПРАВО ДА ТЕ МЕШАМ!

А ЈА САМ МИСЛИЛА ДА СВЕ ДЕЛИМО! ЈЕ ЛИ ЛЕГА?

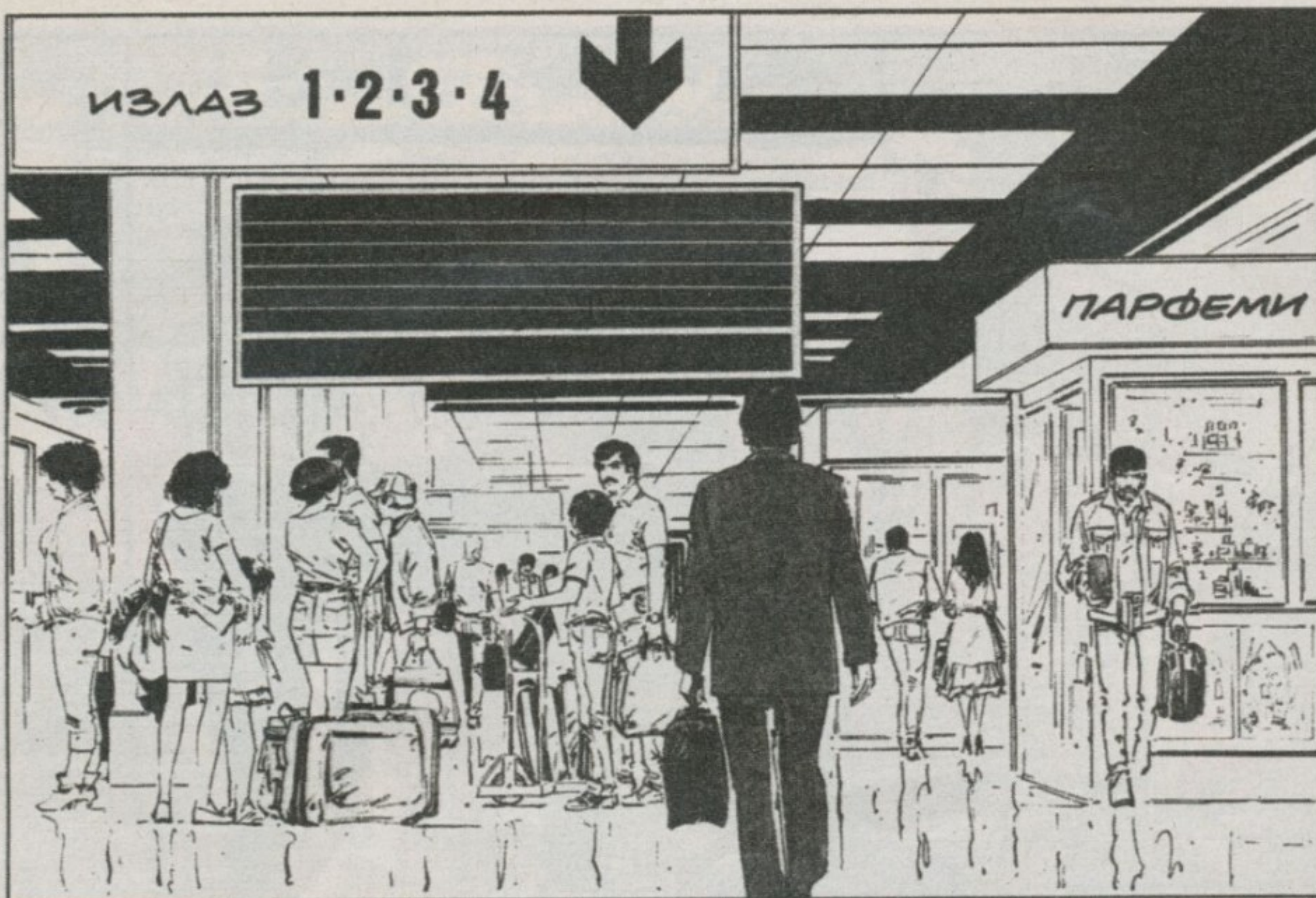

НИЈЕ ЛОША ЗА МАЈКУ ПОЛА ТУ-ЦЕТА ДЕЦЕ! СТАНИ ОВАЕ! БОЉЕ ДА ИДЕМО ОД-ВОЈЕНО!

ПОКЕ-КАД ТЕ МРЗИМ, ТРИ-НАЕСТИЦЕ! КАД БЕМО СЕ ВИДЕТИ?

САД НИШТА НЕ ЗНАМ, ЏОНС... АЛИ НЕ БРИНИ, НАБИ БУ ТЕ!

ЗА ЈЕДНОМ ГОДИШЊЕ ДРЖИМ СЕМИНАР У ПУЕРТО ПИЛАРУ! ЛЕПА ЗЕМЉА, МАДА МАЛО УЗБУРКАНА! ВИДЕТЕ И САМИ!

УЗ-
БУРКА-
НА?

ГЕРИЛА! НИШТА ЧУДНО ЗА ОВАЈ ДЕО СВЕТА! У СУКОБУ СУ ГЕРИЦИ СТАРОГ ПРЕДСЕДНИКА КОЈИ ДРЖЕ СКОРО ЦЕЛУ ПЛАНИНУ И ВОЈСКА ГЕНЕРАЛА ОРТИЗА!

ДА СЕ ПРЕДСТАВИМ! ПРОФЕСОР СИМЕЛ СА ЧИКАШКОГ УНИВЕРЗИТЕТА!

КАРЛ
МЕРЕДИТ,
ПОСЛОВАН
ЧОВЕК!

ЧИМЕ СЕ БАВИТЕ, ГОСПОДИНЕ МЕРЕДИТ?

СВАШТАРИМ!

СТИЖЕМО! У КОМ ХОТЕЛУ БЕТЕ ОДСЕСТИ У ПУЕРТО ПИЛАРУ?

ЈОШ НЕ ЗНАМ!
ОВАЈ ПУТ ЈЕ
БИО НЕПЛАНИ-
РАН!

ПРЕПОРУЧУЈЕМ ВАМ КРИСТОБАЛ! АКО У НЕЧЕМ БУДЕМ МОГАО ДА ВАМ ПОМОГНЕМ, ПОТРАЖИТЕ МЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ!

ВРЛО СТЕ ЛУБАЗНИ,
ПРОФЕСОРЕ!

ПО МЕНЕ БЕ ДА ДОБУ КОЛА, ПА МОЖЕТЕ И ВИ СА МНОМ ДО ГРАДА!

СА ЗАДОВОЉСТВОМ!

СЕ-
ЏОР
МЕРЕ-
ДИТ?

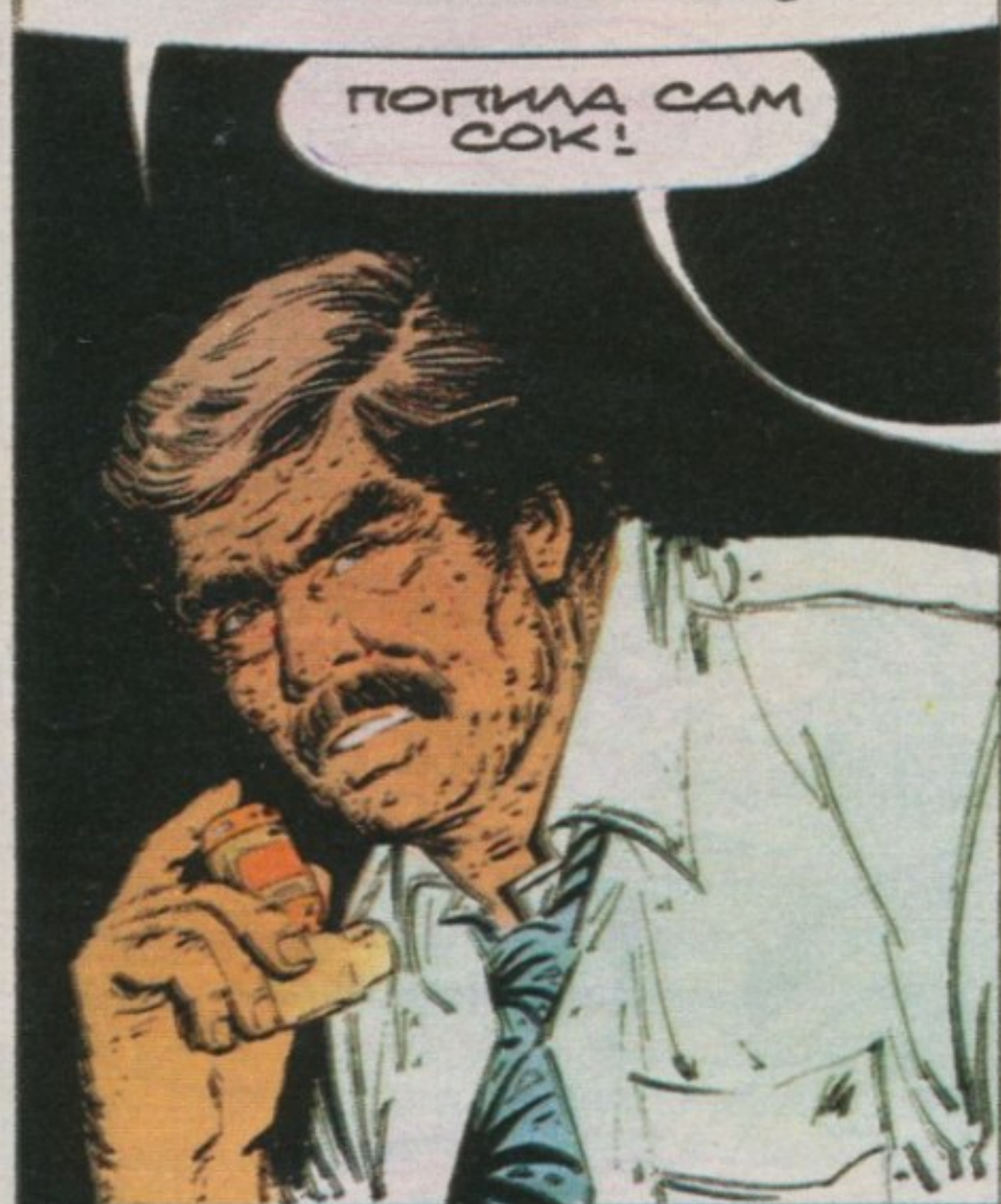

ОБОЈИЦА УБИЈЕНИХ СУ ЖИВЕЛИ У КОСТА ВЕРДЕУ! ПОЛИЦАЈ-
ЦИ НА ЗАДАТКУ! ТРЕБА ЛИ ДА ЗАКЉУЧИМ ДА СТЕ ВИ И
ВАШ ПРИЈАТЕЉ ЊИХОВИ САРАДНИЦИ?

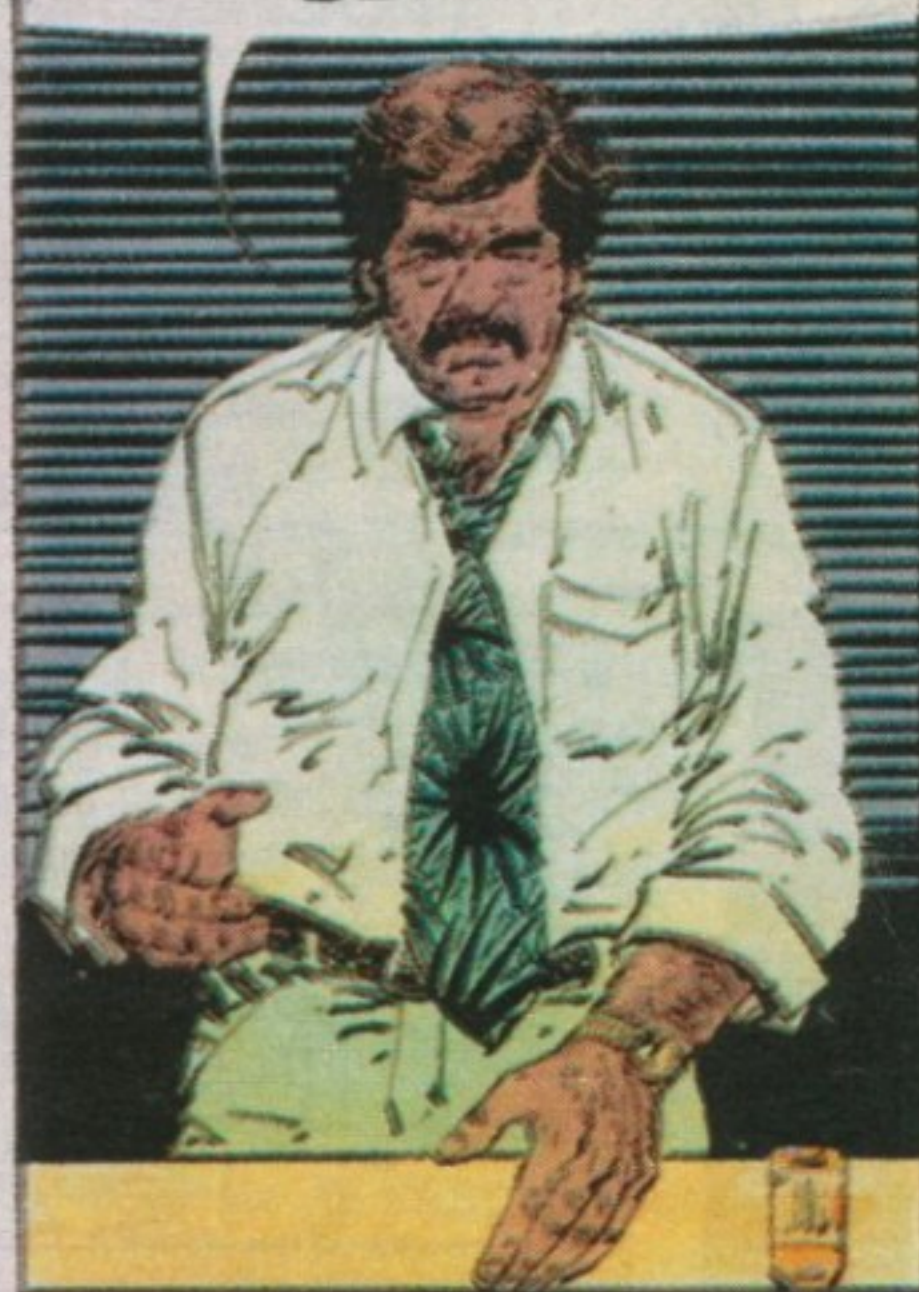
ЛАЖНИМ! ШТА СТЕ РАДИ-
ЛИ У РОЗИ ДЕ ОРО?

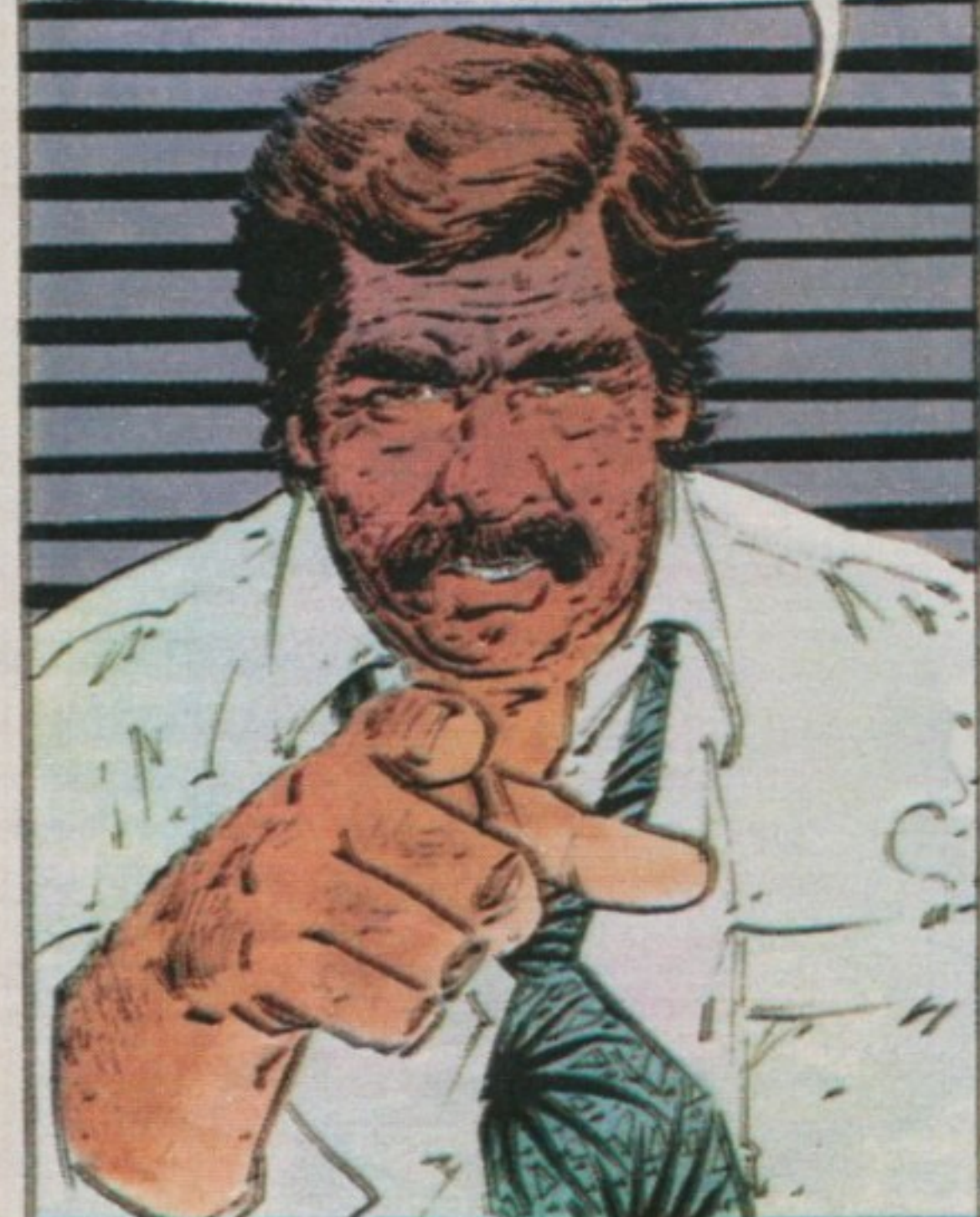
ИГРАТЕ СЕ СА МОЈИМ СТРЕПЉЕ-
ЊЕМ, ГОСПОЖИЦЕ! ГДЕ СЕ КРИЈЕ
ВАШ ПРИЈАТЕЉ?

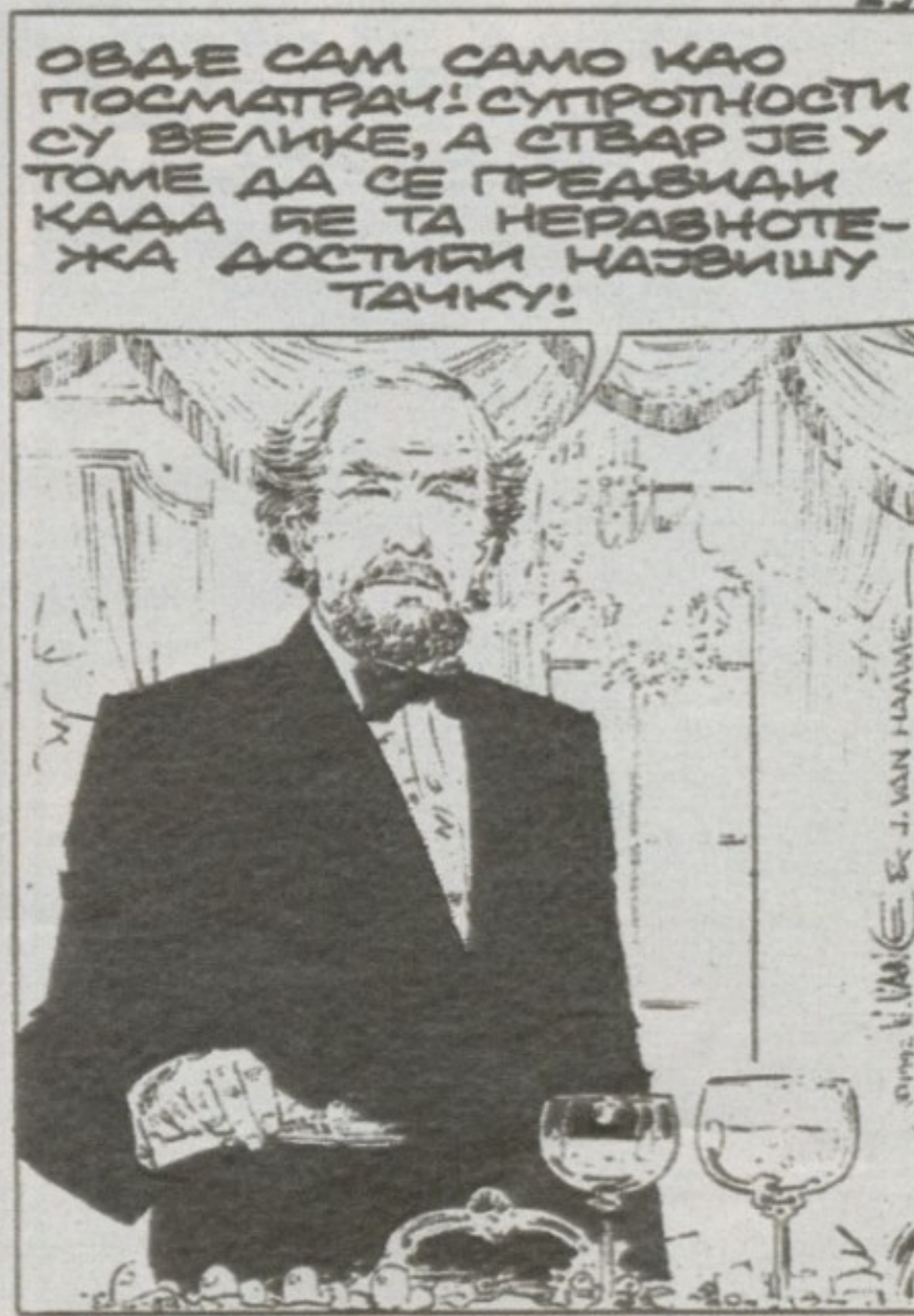
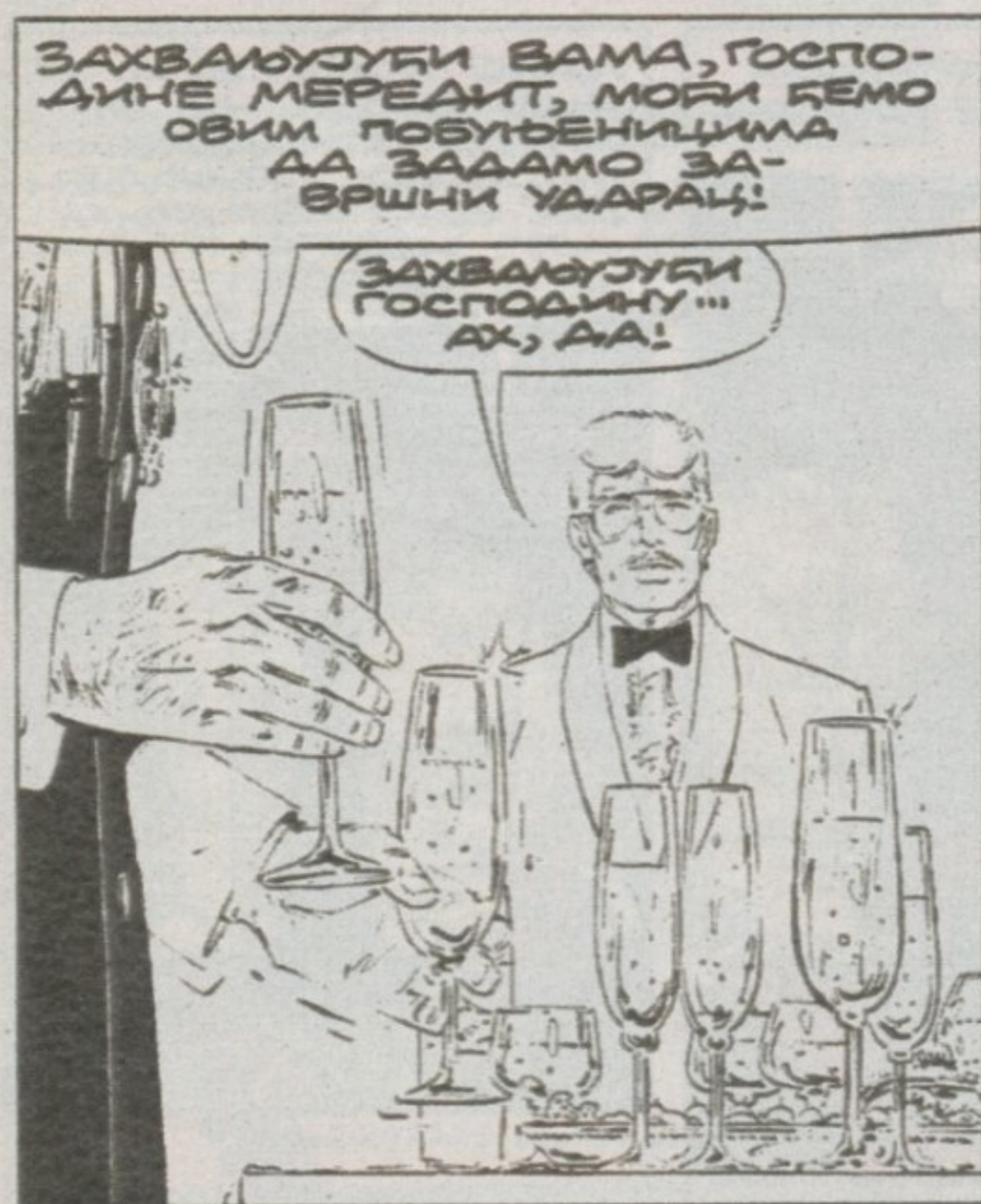

КАКО ХОБЕТЕ, АЛИ
АКО СУТРА НЕ БУ-
ДЕТЕ ПРИЧЛИВИ-
ЈИ, БИЋУ ПРИНУЂЕН
ДА ВАС ИЗРУЧИМ
КОСТА
ВЕРДЕУ!

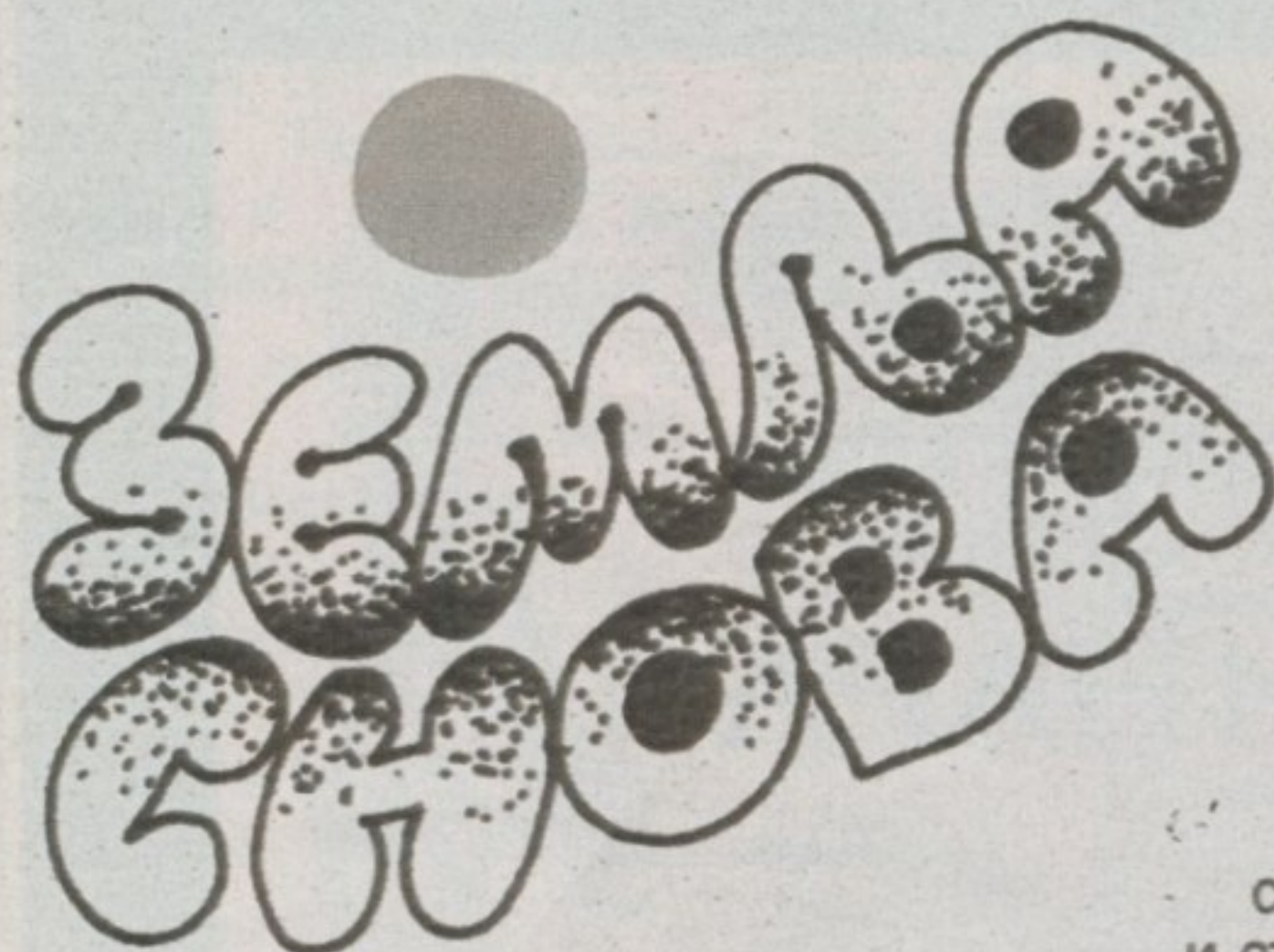
ЗНАЈТЕ ДА ЈЕ ОВАЈ
ЗАТВОР У ПОРЕЂЕЊУ СА
ОНИМ ТАМО ХОТЕЛ СА
ПЕТ ЗВЕЗДИЦА!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Волите ли логичке загонетке

Нина
Биједић
Илустровао:
Растко
Ћирић

фесорка математике у пензији, једном је била тамо и покушала да на основу штурих одговора утврди понешто о становницима.

1) Може ли се одредити тип и стање (да ли спава или је будан) становника који верује да је тип Д?

2) Ако неко верује да сања у том тренутку, шта о њему може да се закључи?

3) Да ли је тачно да се мишљење становника о томе који је он тип никада не мења? А мишљење о стању у коме је?

4) Једна становница острва веровала је да или сања, или је тип Н, или је обоје. У

8) Какав је човек који верује да су он и његова сестра тип Н, а истовремено за себе верује да није тип Н?

9) Принцеза ове земље једном је веровала да су ње-

ни родитељи различити по типу. Када јој се после 12 сати променило стање, веровала је да је краљ тип Д, а краљица тип Н. Ком типу припадају њени родитељи?

ПОМОЋ... ПОМОЋ... ПОМОЋ... ПОМОЋ... ПОМОЋ... ПОМОЋ... ПОМОЋ...

На острву важе четири закона који се једноставно проверавају

- Будан становник верује да је тип Д.
- Кад сања, становник верује да је тип Н.
- Они који припадају типу Д увек верују да су будни.
- Ако је тип Н, становник све време верује да сања.

Необична земља — необични људи. Становници ове земље понекад не могу да разлуче јесу ли будни или сањају. О њима је познато само да постоје два типа људи: дневни (тип Д) и ноћни (тип Н). Ако је све што становник верује када је будан тачно, а све у шта верује када сања нетачно, он је тип Д.

Код ноћних типова је супротно: све што верују када су будни је лажно, а све што верују када сањају је тачно.

Госпођа Хаџи Пешић, про-

каквом је она стању и који је тип?

5) Каква је становница која верује да спава и да је тип Д?

6) Какви су супружници ако муж верује да су тип Н, жена да нису обоје тип Н, а зна се да је једно будно, а друго сања?

7) Шта може да се закључи о брачном пару ако се зна да су различитих типова и да, када жена верује да или обоје сањају или су будни, муж верује да обоје истовремено не спавају, и нису ни истовремено будни?

ОДГОВОРИ

- 1) Не може се утврдити који је тип, али је сасвим сигурно будан.
- 2) Стање не може да се утврди, али је тип Н.
- 3) За тип није тачно, за стање јесте.
- 4) Она сања и тип је Н.
- 5) Будна је и припада типу Н.
- 6) Пошто је једно будно а друго не, морају бити исти тип јер верују у супротне ствари. Могли бити било којег типа, али је сигурно да је муж сањао, а жена била будна у то време.
- 7) Да је жена у праву.
- 8) Човек је очигледно био неуредан у том тренутку, па су оба негована уверења порећана. Зато је он тип Н, и будан, а његова сестра је тип Д.
- 9) Краљица је тип Д, а краљ тип Н.

ПРАВИ НОВАЦ АЛ' ПЕГАВАЦ

Прво платежно
средство
Кнежевине Србије
била је пара,
искована монета
која је звечала па
зато и пријала
нашем човеку.
Муке су настале
када је уведен
папирни новац

Први српски новац у доба кнеза Михаила Обреновића који, нажалост, није дочекао да се он и појави, дошао је становништву као мелем на рану. До тада је у оптицају било више монета, углавном угарских, турских и аустријских, које су употребљаване као платежно средство, а полуписменим људима задавале главобољу приликом обрачуна вредности при плаћању и враћању кусура.

Дочекали Срби свој новац, а око душе им топло кад зазвечи. Али, Србији је ваљало у Европу, с којом се трговало, а у Европи је, поред кованог, у употреби био и папирни новац.

И ништа природније него да и Србија почне да штампа своје новчанице, банкноте. Додуше, ковани новац у мањим апоенима остаје, али штампање је јевтиније. А како кнежевина, а потом краљевина, Србија није имала ниједан технички услов за тај посао, њега је обављало неколико познатих европских државних штампарија.

Друга важна ствар у причи о нашем папирном новцу јесте почетак рада Привилеговане народне банке Краљевине Србије јула 1884. Без њене дозволе није смео да се пусти у промет ни најмањи апоен.

Има га а нема га

Но, народна банка није била свемоћна. Дозволу о ковању или штампању количине и апоена новца морала је да добије од одговарајућег мини-

Прва права српска новчаница издата је само у апоену од 100 динара.

старства, а оно, нарочито каснијих година, да затражи дозволу од владе, о чему се доносио указ.

Прва наша папирна новчаница најзад је урађена, али никада није пуштена у промет! Означена је као пробни отисак да се у том погледу виде могућности наше државне штампарије. Било је то 1876. године. Србија је кнежевина. Предвиђено је штампање апоена од 1, 5, 10, 50 и 100 динара, али без могућности размене новца за злато или сребро.

Хартија је била увозна, квалитетна, бела, са воденим жигом. Површина пресвучена патинасто жутом мрежицом која је била заштита од влаге. Та необична импрегнација састојала се од мешавине раствора одређене смоле и калофонијума и на хартију се наносила ваљком.

Елементи новчаница (бројеви, шаре и цртежи) штампани су такозваном берлинско-плавом бојом. Сви апоени имају аверс (лице) и реверс (наличје) осим апоена од је-

дног динара који има само лице, што је заиста реткост.

На лицу новчаница налазе се цртежи, цифре и текстови, затим назив издавача – Главна државна благајна за коју је ставио потпис Ј. Живановић. Уписано је и име гравера, Француза Дувала. Наравно, без лика владара кнеза Милана и грба Србије новчаница не би била то што јесте, док се на наличју налазе цифре и цртежи.

Претпоставља се да је цртеж за новчаницу од пет дина-

ра урадио познати песник и сликар Ђура Јакшић, а за новчаницу од десет динара такође цењени сликар Ђорђе Крстић.

Сви апоени ове банкноте израђени су у малој количини: укупно 1.500 комада и данас их је тешко наћи. И још нешто: неједнаке су величине јер су табаци сечени одока и то је за нумизматичаре право чудо! У ствари, сви апоени наше прве папирне новчанице одиста су били пробни отисци.

На наличју апоена од 5, 10 и 100 динара као гравер потписан је опет Француз, извесни Л. Димон.

Прва српска званична папирна новчаница носи датум 2. јул 1884. и издата је само у апоену од 100 динара! Издавају је Привилегована народна банка Краљевине Србије. Штампане је захтевало обилу припрему, у нас није било стручњака лаке и брзе руке за тај посао, штампарија ни у сну није могла да обави беспрекорну штампу која онемогућава фалсификат. И донета је одлука која је била једино прихватљиво решење: новчаница има да се штампа у Белгији. И још једна занимљивост: народна банка Белгије уступила је нашој народној банци свој резервни клише који никада није употребљаван па је уз извесне допуне и измене у цртежу, које је тражила наша банка, штампање могло да почне!

Тако је прва српска папирна новчаница имала белгијско порекло, текст на лицу штампан је ћирилицом, а на наличју на француском језику! Уосталом, француски текст на наличју дуго ће пратити све наше папирне новчанице.

Белгија је привукла пажњу наше владе због тога што је на европском тржишту новца најмање „мућкала“ и остављала је поштен утисак. Она је усвојила и предлоге српских уметника око измена у клишеу, а радо је пристала да користи папир који је наше Министарство финансија имало на залихама. На одлуку белгијске владе да се прихвати штампање прве српске банкноте утицао је и велики банкарски стручњак Шарл Бошман, који ће касније играти значајну улогу у Привилегованој народној банци Краљевине Србије.

Нико неће „стотку“

Штампане је обављено у Бриселу. Наша банка је имала право да штампа новчанице у вредности већој од шест милиона динара, али је у почетку пустила у промет само 25.000 комада тих новчаница у вредности 2,5 милиона динара! Узгред, у Београду је обављено нумерисање, стављање датума и грифовање (отискива-

ње потписа одговорних лица).

Прва наша папирна новчаница штампана је у апоену од 100 динара и била је заменива за злато, што су нарочито сељаци обилато користили. Једноставно, новчаница је била „крупна“ за наше прилике, људи су у промету зазирали од ње и злато им је више одговарало.

Папир их је плашио. А тек текст на полеђини новчаница исписан на француском језику! Чак није писало 100 динара него – 100 франака! Тешко је Србин могао да разуме зашто наше новчанице на наличју носе текст на француском. Напросто, радило се о томе да је Кнежевина Србија још 1868. изјавила да ће у земљи увести новчани систем француског франка (кад већ није званично приступила Париској новчаној конвенцији која је за основу имала франак). Тако је динар по вредности (а по основу сребра) изједначен са француским франком који је „дрмао“ Европом. Како наш новац није био препознатљив у Европи, јасно је било да га

само текст на француском на наличју новчанице може брзо и лепо легитимисати!

Знали су српски политичари све то, али како објаснити српском сељаку!

Иако се папирни првенац наше новчанице није примио, Привилегована народна банка Краљевине Србије само месец дана по пуштању у оптицај прве количине, а на наговор Шарла Бошмана, грунула је са другом серијом новчаница од 100 динара у укупној вредности од нових 2,5 милиона динара.

Мада се ова новчаница тешко пробијала, остала је у промету пуних 30 година. На крају је поништено преосталих 1.099 комада! Званично је угашена 5. фебруара 1921. Само 73 новчанице нису повучене – изгубио им се траг!

Фалсификатори сељаци

Привилегована банка Краљевине Србије у разним временским размацима емитовала је читав низ различитих

новчаница. Гравери су били готово редовно Французи, а банкноте су се најчешће штампале у Народној банци Француске.

Следеће новчанице штампане су 1885. у апоенима од 50 динара и могле су да се замењују за злато – и 10 динара које су се замењивале за сребро. Већи апоен штампан је у Бриселу и био је веома лошег квалитета, и то је разлог да се апоен од 10 динара штампа у Државној штампарији у Београду.

Током 1891. појавио се и први фалсификат наших новчаница. Лажни апоен од 10 динара нађен је у Шапцу, па у Срему. Растурена је незнатна количина, а фалсификатори похватани и осуђени. Затим је фалсификован апоен од 10 динара, такозвано друго издање из 1887. Фалсификовање је обављено у шест наврата: два у Аустроугарској, једно у Софији, једно у Темишвару, али је најквалитетније, тако рећи бриљантно, урађено у селу Крћевцу код Тополе! Срећом, овај фалсификат урађен је у само 114 примерака. Фалсификаторима је суђено у Крагујевцу.

Мада су наше новчанице званично биле кратког века, а као по неписаном правилу све су се задржавале у оптицају и по неколико деценија дуже (!), народ је само једне настојао што пре да се реши. Била је то новчаница Привилеговане народне банке Краљевине Србије од 50 динара (замењивала се за сребро) из 1914. године, у правом смислу ратна новчаница јер је већ почео Први светски рат. Како су припреме за штампу рађене у журби, новчаница је изгледала тако ружно да ју је народ прозвао – пегавац!

Људи су се устезали да је узму у руку и Народна банка није имала куд – новчаницу није више пуштала у промет, а већ пуштене сакупљала као стару хартију и комисијски спаљивала!

Проглашавањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 1. децембра 1918. године престала је да постоји Краљевина Србија. Ту и завршавамо нашу причу – бавимо се само српским новчаницама. Историја папирног новца Краљевине Србије окончана је 18. септембра 1918. Тај датум носи апоен од 5 динара (заменив за сребро), тачније – последња количина од укупно штампаних четири милиона комада. Први примерци штампани су две године раније.

Приредио
Миленко Тодоровић

(У обради теме коришћен материјал из књиге Јована Хаџи Пешића „Новац Србије“)

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

HEAD OVER FEET

*I had no choice but to hear you
you started your case time and
again*

*I thought about it
you treat me like I'm a princess
I'm not used to liking that
you ask how day was
you've already won me over
in spite of me
and don't be alarmed if I fall
head over feet
and don't be suprised if*

*I love you
for all that you are
I couldn't help it
it's all your fault
your love is thick
and it swallowed me whole
you're so much braver
that I give you credit for
that's not lip service
you are the bearer of
unconditional things
you held your breath
and the door for me
thanks for your patience
you're the best listener that I've
ever met*

*you're my best friend
best friend with benefits
what took me so long?
I've never felt this healthy
before
I've never wanted something
rational
I am aware now, I couldn't
help it
it's all your fault*

СМРТНО ЗАЉУБЉЕНА

Немам избора, морам да те
слушам
изнова започињеш свој
случај
мислила сам и на то
опходиш се према мени као
да сам принцеза

Текст и музика:
Аланис Морисет
Изводи:
Аланис Морисет

нисам навикла да ми
се то допада
питаш какав ми је био дан
већ си ме освојио,
упркос мени,
зато, немој се узнемирити
ако посрнем
и смртно се заљубим
и нека те не изненади ако
те заволим
управо због свега овог
што си ти
ту не могу да помогнем
све је твоја грешка
твоја љубав је густа
и сву ме прогутала
много си смелији
но што сам могла
да помислим
ти носиш безусловне
ствари
задржаваш дах
и врата
за мене
хвала ти на стрпљењу
ти најпажљивије слушаш
од свих које знам
ти си ми најбољи пријатељ
најбољи пријатељ
и нешто више
шта ме је тако дуго
задржало?

Никада раније нисам се та-
ко здраво осећала
никада нисам пожелела
нешто разумно
сада сам узнемирена, ту не
могу да помогнем
све је твоја грешка

ЖЕЉА ЗА СЛОБОДОМ

Чим је напустио састав „Genesis“, Фил Колинс је објавио нови соло албум „Dance Into The Light“, први после три године. Затим се оженио и из Енглеске преселио у Швајцарску. Нову плочу у потпуности је урадио самостално. Сав материјал снимио је у свом кућном студију и сам одсвирао готово све инструменте. У песмама је често користио афричке ритмове и то је критичаре навело да га пореде са Полом Сајмоном који је слично урадио на свом албуму „Graceland“.

— Немам код куће плочу „Graceland“, а то је прво што ме људи у последње време питају — каже уз осмех Фил Колинс. — Када се спомене музика јужне или западне Африке, људи одмах помисле на Сајмона. То је грешка јер има тако много музичара који је користе из прве руке. Али, Сајмон је широкој публици скренуо пажњу на те ритмове и то је цена коју морам да платим.

На новој плочи налази се песма „Лоренцо“ за коју је текст написао Лоренцо Одоне, афрички дечак о коме је 1992. снимљен филм „Lorenzo's Oil“. Наиме, Лоренцо пати од једне ретке болести и лекари не успевају да му помогну мада су његови родитељи открили да, ако се придржава одређене дијете, болест не напредује. Пре неколико година Лоренцова мајка писала је Колинсу. Послала му је песму коју је Лоренцо, уз њену помоћ, написао о свом животу. Дечакова жеља била је да Колинс напише музику на тај текст.

— Одмах сам погледао филм и прича ме је потресла. Будући да се све дешава у Африци, песму сам лако могао да уклопим у своју нову плочу. На неки начин, он је додирнуо мој живот. Пожелео сам да и ја утичем на његов. Направио сам песму, а сва зарада од ње биће упућена болници чији лекари проучавају Лоренцову болест. Песма „Dance Into The Light“ говори о људима који се боре за слободу, и у јужној Африци и свуда на

свету. Али, говори и о мојим тежњама да откријем слободу у свом животу. Јер, протеклог лета жута штампа је испирала уста са мном, претурајући по најситнијим детаљима мог приватног живота. У песми користим метафору за откривање слободе, у потрази сам за светлом. Ту је и песма „You Can Wear My Heat“ која је направљена да би засмејала. Говори о људима који се на концертима мувају иза позорнице, о онима који се очајнички труде да се тамо прогурају. Фоторепортери жуте штампе направили су ми, на неки начин, услугу — на турнеји сам се крио по хотелским собама и тако сам први пут имао времена да радим. И први пут сам компоновао док сам био на путу. Ту су настале и неке од песама које подсећају на британску поп музику шездесетих година. Сећам се када сам први пут чуо песме Битлса. Сличне песме и ја сам желео да пишем. Неки од њихових текстова били су врло наивни, а ја сам управо то желео да задржим. Сада је у моди британски поп, али све, у ствари, потиче од „Битлса“.

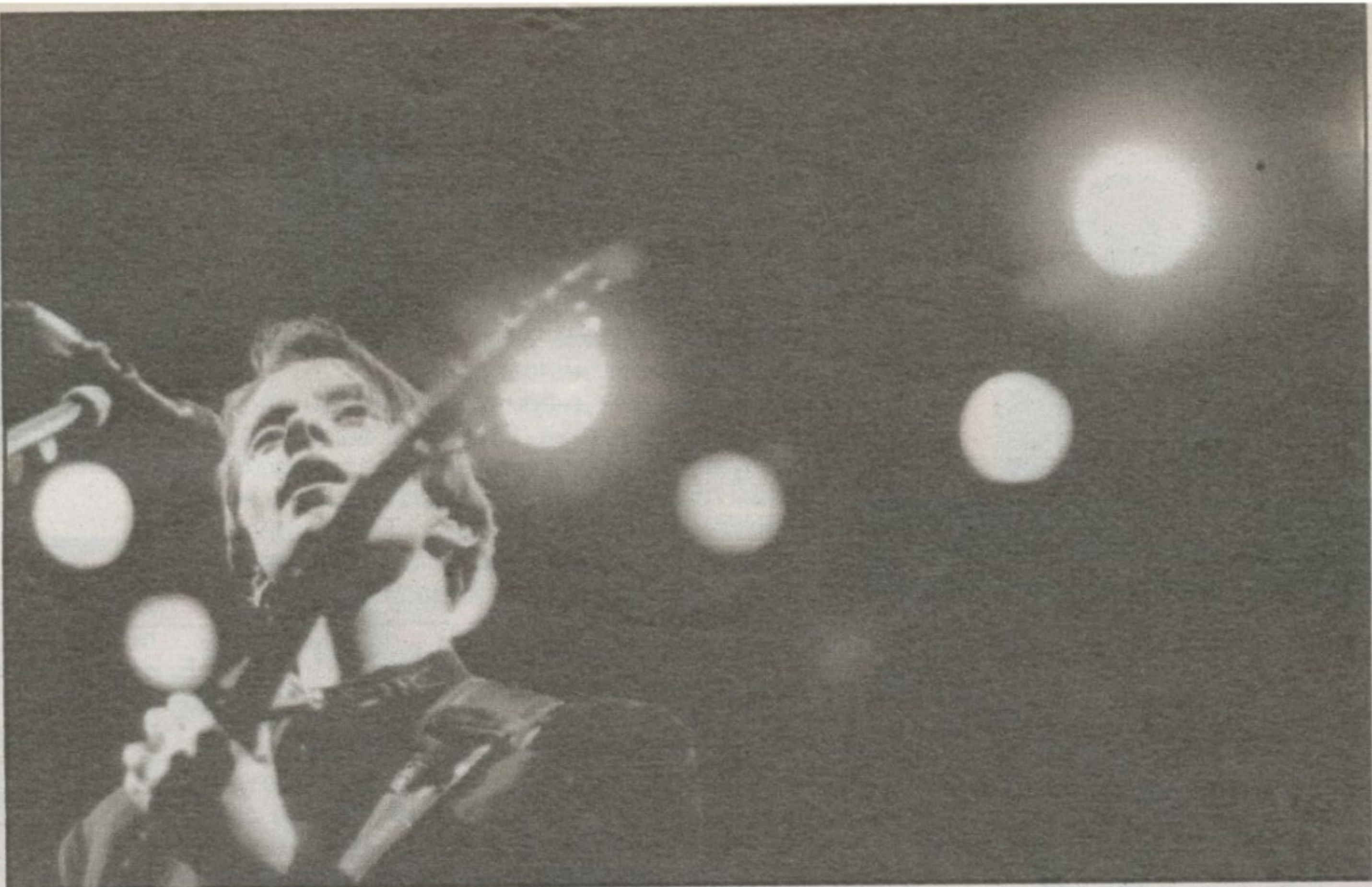
Људе је изненадила моја одлука да напустим групу „Genesis“ после толико година. Једноставно, на једном концерту сам схватио да се осећам као глумац и да док

певам, текстове које сам написао, не осећам као своје. Не знам, имам 45 година и то ме не брине. Али, почео сам да размишљајем више о себи. Желим да оно што радим зависи само од мене. Тони Бенкс и Мајк Радерфорд из групе „Genesis“ и даље су моји најбољи пријатељи, али, једноставно, више не желим да правим компромисе. За сада стварно радим лепе ствари. За нови Дизнијев цртани филм „Тарзан“ пишем музику и то чиним на сличан начин као што је Елтон Џон компоновао за цртаћ „Лион Кинг“. Основао сам и велики џез оркестар. Са њим сам свирао песме које сам радио са „Genesis“, али и на соло плочама. Овог пута су у џез аранжманима. Те концерте смо снимили и они су управо објављени на живом албуму. ■

ЕЛЕКТРИКА У СВАКУ КУЋУ!

За све оне који воле групу „Електрични оргазам“ припремљено је низ изненађења. Све плоче ове групе – а има их десет не рачунајући једну компилацију – биће поново издате, али на компакт-дискотима. За то се побринула новооснована издавачка кућа „Yellow Dog“, а прва два компакт су „Warszawa '81“ и „Les Shansones Populaires“. Прва плоча снимљена је на концерту групе у Варшави 1981. године и део тог наступа својевремено је објављен на мини ЛП-ију. Сада публика може да чује целокупан материјал у 16 старих хитова групе. Плоча „Les Shansones Populaires“ у ствари је излет Гилета и чланова групе у баштину светске рок сцене, ту су обрадили неке од класика рок музике. Ту, међутим, није крај изненађењима. У издању Радија Б92 припремили су компакт-диск на коме је снимак њиховог акустичарског наступа у новоградском Студију М, одржаног почетком ове године. Поред својих старих песама у нежнијим верзијама, они су понудили и песму „Магична рука“ коју је још давне 1969. снимила „Корни“ група. А на компакт-диску на коме је материјал са првог албума „Електричног оргазма“ наћи ће се и песме са којима су учествовали на легендарној плочи „Пакет аранжман“. ■

ДЕВЕТ ЖЕЉА

Када је пре две године добила дете, Сузан Вега је намеравала да се на дуже време повуче из музичког посла. Ипак, са супругом Мајклом Фромом, који је уједно и њен продуцент, успела је да припреми нову плочу, пету по реду, која се почетком септембра појавила под називом „Nine Objects of Desire“.

– То није плоча која ме враћа на нешто што сам већ радила, што су многи помислили на основу сингла „Карамел“. Та песма је првобитно написана за филм „Истина о мачкама и псима“, а остали материјал је другачији.

Сузан Вега појавила се на

сцени средином осамдесетих година изврсно деби-плочом и одмах добила епитет предводнице фолк-тренда. Њен претпоследњи албум „99.9F“ из 1993. такође је одлично прошао код публике и она се нада да ће после дуже паузе поново привући пажњу слушалаца.

– Имала сам тешкоћа када је требало да се вратим послу. Рођење кћерке потпуно ме је обузело и требало је мало времена да мој мозак поново почне да ради на музичкој линији. Заиста сам морала да уложим напор да не бих завршила као домаћица. Својевремено сам научила да са-

ма путујем, а сада сам део трија. И то је стални ангажман. Управо ових дана увежавам реченицу коју говорим кћерки: „Склони се, зар не видиш да пишем песме?“ Знај да моје песме нису превише разумљиве, а желела бих да то буду. Искрено сам се трудила да ове нове то буду. Не мислим да треба да седим на бини и понашам се у стилу: потрудите се, схватите сами о чему певам. Ето, на пример, моја плоча се зове „Девет различитих жеља“ јер се свака песма бави другом жељом – или ја неког желим, или неко мене, или неког другог... ■

Уређује
др Зоран Живковић

Непознати аутор

У

спаваоници

одјекнули су звуци свечане песме. „Ах, химна!“ – помислио је Вадим долазећи свести. „Значи, дошао је мој велики дан!“ Химном су кандидати буђени само на дан када су имали да управљају Врховним компјутером. „Још два сата и 59 минута до вешег ступања на дужност, уколико не наступе непредвиђене околности“, уносио је Врховни компјутер податак у Вадимов мозак. Док се мрштио због необичне нелагодности у носу, Вадим се сасвим разбудио: тачно од 8.00 до 16.00 часова, 15. априла 3749. године, као главни оператор контролисаће рад Врховног компјутера који управља кретањем Земље, њеном климом, радом свих живих бића, њиховом исхраном, одевањем, путовањима, саобраћајем и свим осталим: „Бићу господар света“, помисли Вадим. „Неће бити никаквих непредвиђених околности!“

Мала нелагодност у носу се појачавала (сада је личила на лагани свраб), а на биолошком екрану, у његовој свести, у делу који бележи јачину осећања, зелена боја постала је за нијансу светлија. Ако би зелена боја прешла чак и у најблеђу нијансу црвене, његов сан не би се остварио. Брзо је покренуо онај део мозга који служи за размишљање (Врховни компјутер једино није смео да чита мисли) и почео да набраја своје главне обавезе тог дана, све док зеленило осећања није сведено на нормалу. Природно је да мора да буде смирен онај ко ће за 2 часа и 56 минута бити главни оператор на ВК. То је била посебна част и због тога што је Земља једина планета у познатој васиони на којој је успостављена потпуна хармонија. На њој се не ратује од оног тренутка када су сви народи постигли договор да се сва питања решавају посредством компјутера у чијем су програмирању учествовали највећи умови ондашњег човечанства.

Тај програм усавршавао се неких 350 година, тако да је сада у стању да извршава све задатке, па и оне који се односе на промене Земљине путање. Њу су морали да коригују. Јер, пре 170 година, однекуд се, у дубинама Васионе, појавио циновски планетоид. ВК је израчунао да ће се путање Земље и планетоида укрстити за 230 година. Следећих 50 година научници су покушавали да нађу начин да се тај су-

срет избегне. Једно време чак је разматрана могућност да се у сусрет планетоиду пошаље ракета са нуклеарним експлозивом који би га претворио у комету. Међутим, у складу са оним делом свог програма који је бринуо о заштити васионе од загађивања, ВК је ово забранио. У међувремену су људи овладали васионским гравитационим силама и помоћу њих променили путању Земље. Тако да ће се она, у тренутку када планетоид прође кроз Сунчев систем, налазити на безбедној удаљености.

Тај догађај очекивао се кроз 76 година, али туристичке агенције већ су нудиле аранжмане за посматрање овог јединственог догађаја, и то у три фазе: дочек планетоида на удаљености од 25 светлосних минута од Земље, разгледање свемирског госта док се буде налазио под непосредним утицајем Сунца (7 месеци, 23 дана, 5 часова и 5 секунди) и, на крају, испраћеј планетоида. Већ су се опремали теретни бродови који ће на његову површину пренети материјал потребан за изградњу привремених туристичких објеката, док су многи већ požурили да обезбеде себи учешће у овом догађају јер се слична посета Сунчевом систему очекивала тек за недостижних 1720 година. И Вадим је за своју породицу резервисао четири места. Унапред је уживао у почастима којима ће га на том путовању обасути као бившег главног оператора.

Међутим, надражај у носу као да се појачавао. ВК га је пријатним гласом обавестио: „Време је за ваше вежбе.“ Од тренутка када га је ВК, пре 29 година, одредио да буде кандидат за главног оператора у А групи, Вадим је сваког јутра гимнастици посвећивао 90 минута. После вежби, лако ознојен, одлазио је у купатило, а затим на доручак. И данас ће туширање и доручак бити до танчина прорачунати и усаглашени са његовом тежином, висином, могућностима срца и крвних судова. Све је то морало да буде у беспрекорном стању јер и због најмањег оштећења или обољења на било ком делу тела не би могао да буде кандидат за главног оператора. Да се то не би десило, прављен је строг одабир: у тренутку рођења сви су били кандидати за операторе, да би, затим, ВК елиминисао огроман постотак деце због њиховог генетског наслеђа. Отпадали су сви они који би оболели, чак и од најбезазленијих болести. Многи су отпадали зато што су били нестрпљиви, свађалице, неуредни, неумерени, склони пороцима, ако су се вулгарно изражавали... ВК је пратио сваки тренутак сваког кандидата, ловио и откривао сваку њихову ману и грешку и без милости пројектовао на екране у њиховој свести: „Од данас више нисте кандидат за главног оператора, прелазите у категорију Б људских бића“.

Од дневног контингента новорођених, након многобројних испита и провера, две недеље пре ступања на дужност, остајале су свега три групе са по шест кандидата за главног оператора, осамнаест људских бића савршених у сваком погледу: огромне физичке снаге, истанчаних рефлекса, савршеног памћења, енциклопедијског образовања, потпуне самоконтроле. Били су то они које красе најдостојније

моралне врлине, једном речи, бића која су у сваком погледу узор преосталој маси од 76 милијарди људи на Земљи. Међу њима је Вадим био кандидат за главног оператора број 1 у А групи (прва смена, од 8.00 до 16.00 часова).

Током вежбања, док му је глава била потпуно забачена, Вадим је, на свој ужас, постао свестан да ће се за који тренутак десити нешто језиво, равно пропасти света, нешто што ће његове осамдесетогодишње напоре претворити у прах. Схватио је да ће кинути. Он лично у том погледу није имао ама баш никаквих искустава, јер за свих осамдесет година живота није ниједном кинуо, међутим, знао је све о кијању. На часовима опште медицине приказивали су им људе који су кијали: осим ружне гримасе, наглог грчења плућа изазваног надражајем у носу и избацивања ваздуха брзином звука, они су, што је најстрашније, у једном делићу секунде – губили свест. Онај у кога се сумња да у делићу секунде може да изгуби свест није могао да буде ни кандидат, а камоли главни оператор.

Вадимово узбуђење изазвало је промену зелене боје у делу екрана на коме се приказују осећања. Вадим је вратио зеленило на нормалу улажући огроман напор да себе натера да не обраћа пажњу на неподношљиво голицање у носу. Знао је да ће тако велик напор убрзати рад срца, знао је да ће ВК то свакако забележити, као што је забележио сваки трептај ока свих кандидата последње две седмице, откако се налазе у потпуној изолацији. Због тога је покушао да то замаскира изласком из програма: урадио је 24 прекобројна премета уназад, после чега је на екрану засветлело: „Придржавајте се програма вежбања.“ Кривуља срца била је у границама нормале. „Обмануо сам га“, сав срећан помисли Вадим.

До краја вежбања усредсреддио се на нос: у сваком тренутку био је спреман да

АВИЦИА

неутра-
лише њего-
во издајничко пона-
шање. Док је ишао
према купатилу, опет
на своје крајње неза-
довољство, приметио
је да екран више није та-
мнозелен: био је светлији, као
онда када је, пре 17 година,
са другог места кандидата у А
групи пао на треће јер је у то-
ку провере притиснуо погреш-
ну тастатуру компјуте-
ра. Прелетео је преко свих
података (ВК их је непрекидно еми-

товао
на биоло-
шки екран у ње-
говој свести) и утврдио
да се боја на екрану мења у делу
на коме се бележи расположење.
Вадим је покушао да се присети
неког пријатног догађаја надају-
ћи се да ће га то разведрити. Није
мorio да се враћа далеко у про-
шlost – то је био тренутак када му је
ВК саопштио да је избио на прво ме-
сто главних кандидата у А групи, та-
ко рећи дан уочи одласка у изолати-

ју. Јоа-
на, дота-
дашњи
кандидат
број један у
А групи, на-
чинила је не-
схватљиву
грешку: сапле-
ла се о ствар
која никако није
смела да се на-
лази на поду – о
компјутерски појас
којим се контроли-
ше понашање ван за-
штићених просторија.

И заиста, екран је ускоро
добрио пожељну зелену боју.
Предстојало је туширање које
се завршавало троминутним
хлађењем воде од три степена.
Истицали су последњи литри ледене
воде, која је Вадиму увек пријала, још
који секунд и компјутер ће прекинути ту-
ширање и тада се за Вадима... сручила
васиона: на лицу му се појавила ружна
grimаса, из груди му је јурнуо ваздух бр-
зином звука, а та моћна струја претвори-
ла се у његовом грлу у једно громогла-
сно АПЋИХАААА...

Напоредо са осећањем блаженог за-
довољства, које после кијања обузима
сва жива бића, Вадим је, на свој ужас,
угледао како се екран, у трену, мења у
свим нијансама од тамнозелене до та-
мноцрвене. „Од овог тренутка сте кан-
дидат број 6 у А групи. Наставите са
извршавањем дневног програма“, поручио
му је Главни компјутер. „Чудно“, по-
мисли мокри Вадим, „уопште се не се-
ћам да сам изгубио свест!“

Илустровао: Добросав Боб Живковић

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН ИНСЕКТИМА

Остин Фришман уништавао је бубашвабе по кућама, фабрикама, болницама, зоолошким вртovima, аеродромима (где могу да изазову тешке последице). По мишљењу стручњака из ове области, није као он није у стању да „мисли као бубашваба“, дакле да зна где су њихова склоништа.

Када Фришмана упитате шта је то што ове бубе чини тако отпорним и лукавим, он одговара да имају невероватну моћ прилагођавања. У једној празној конзерви кока-коле могу недељама да се хране. А само током једне године једна женка бубашвабе донесе на свет 400 хиљада потомака. У једној средње „насељеној“ кући има их око 30 хиљада. Да

За својих 56 година Остин Фришман, амерички ентомолог, аутор девет књига о инсектима, власник једне фирме за дезинсекцију и саветник највећих удружења на свету, убио је више бубашваба него било који други човек

УБИЦА БУБАШВАБА

бисте се уопште понадали да ћете се решити ове напасти, треба их убити најмање 98 одсто у првом нападу.

Данас има више бубашваба него што их је икада било. Увек се поставља питање како оне, чим се појави човек, успевају та-

ко добро да се сакрију и да одмах примете његово присуство. Пошто их је добро проучио, Остин Фришман је закључио да имају крајње изоштрена чула: петоро очију, два сложена и три мања која су осетљива на светлост. Чуло слуха налази им се у основи две-

ју антена, а у задњем делу тела постоје два „сензора“ која су у стању да осете кретање ваздуха. Баш захваљујући њима оне примећују присуство човека и беже по мирисним траговима које су оставиле долазећи на то место.

Фришман сматра да по-

Биг Лале, само за вас

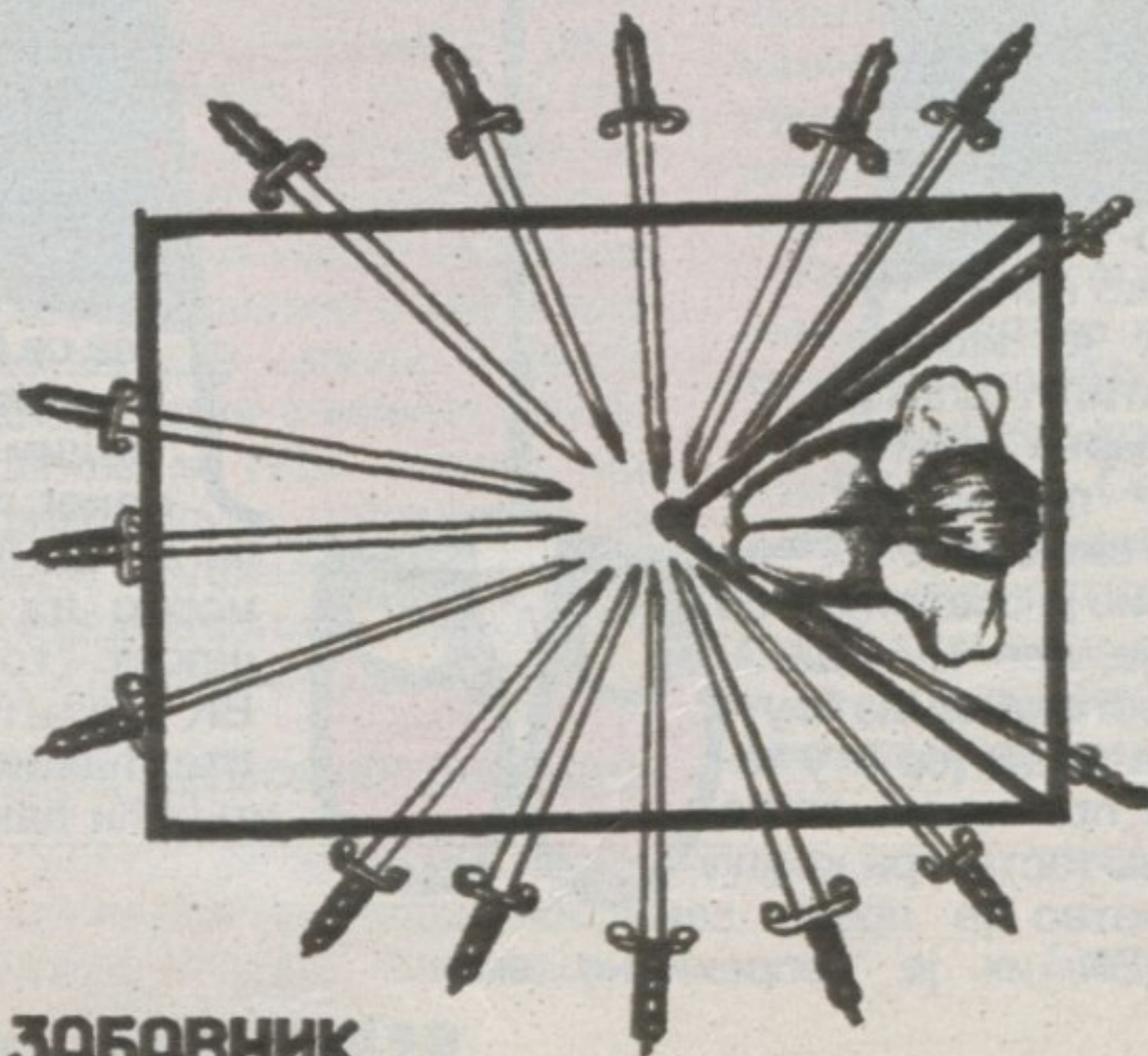
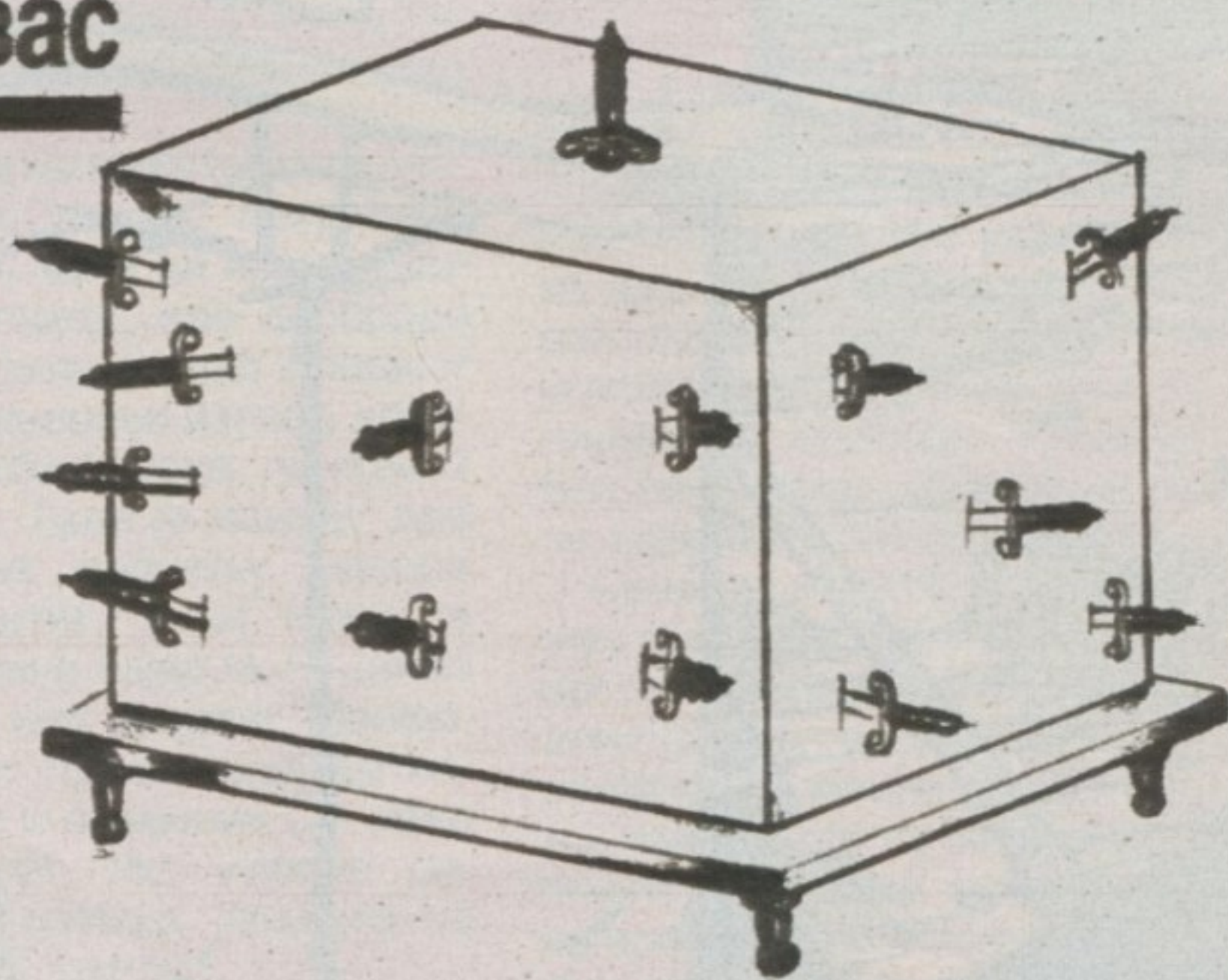
ПУНА ЧАША, ОКРЕНУТА НАОПАЧКЕ

Неко из друштва замолио вас је да му донесете чашу воде. — Што да не — кажете — али воду ћу ти донети у чаши окренутој наопачке.

Неопходно је да чашу до самог врха напуните водом. На горњу ивицу ставите разгледницу или неки картончић, добро га притиснете руком и чашу окренете наопачке. Кад руку потом нагло извучете, разгледница ће остати „прилепљена“ за чашу, а вода неће исцурети!

Објашњење лежи у физичким законима. Пошто у чаши нема нимало ваздуха, спољни притисак држи картон јачим силама од оних које би воду истиснуле.

Овај трик извешћете без икаквих професионалних реквизита, али зато желим да вам откријем и један који бисте, ако рецимо набавите одговарајући сандук у продавници „Мађионичар“ у Булевару револуције 323, могли да изведете као прави илузиониста. Ради се о трику кад човека, скривеног у сандуку, прободате сабљама са свих страна. Кад на слици видите о чему се ради и како је то човек „остао жив“ мада сте га проболи на ко зна колико места, опет ћете видети да се ради о илузији, а не о некој магији или „наднаравним“ способностима особе која тај трик изводи.

Зао баш Big Love

ПОЛИТИКИН

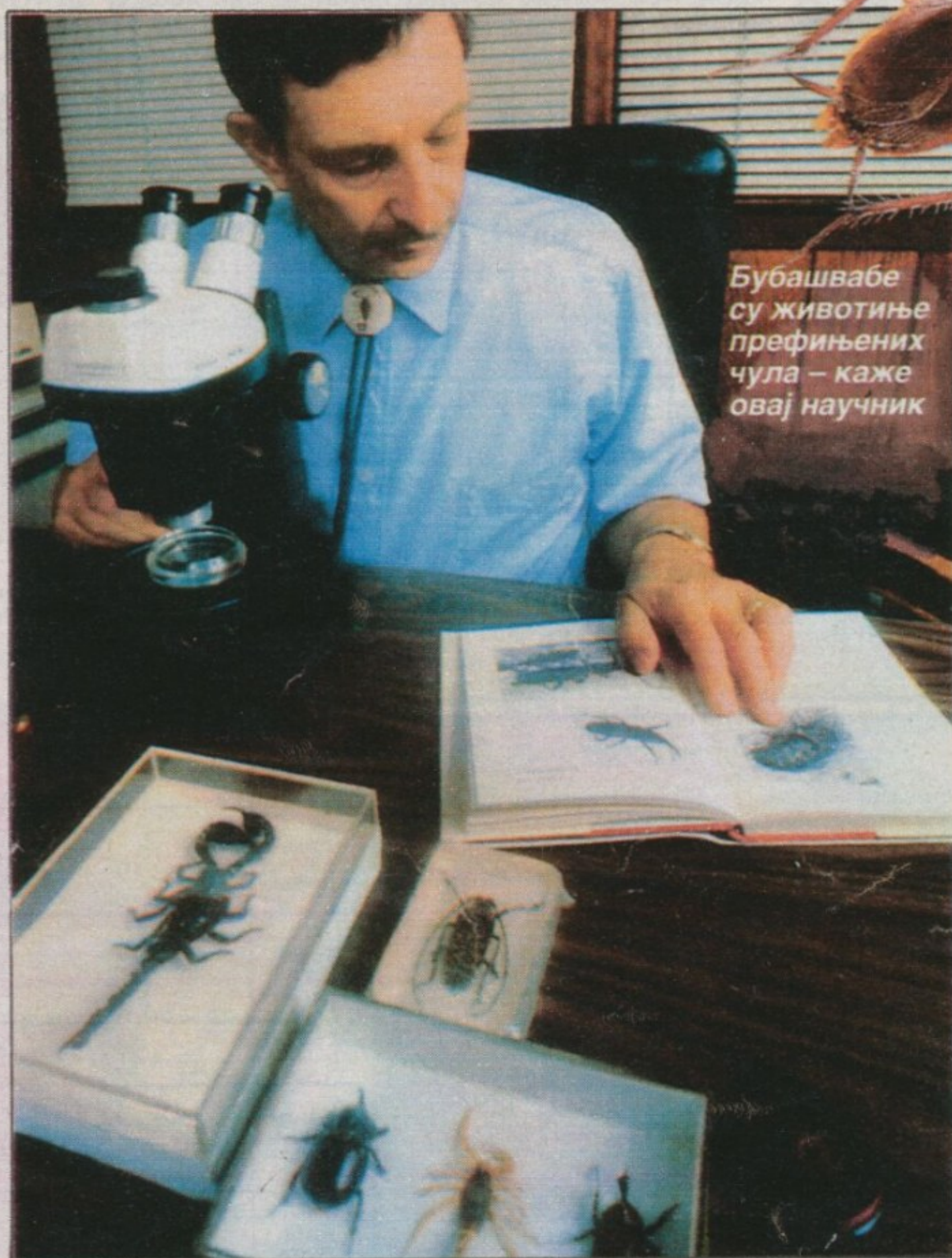
50

ЗАБАВНИК

седују интелигенцију у општем значењу те речи. Немају мозак који је у стању да мисли али ако их ставите у лавиринт на чијем крају је храна, оне ће је сигурно наћи. Животни циклус бубашваба сличан је човековом, само обрнут: дању се одмарају, ноћу се крећу. Обожавају топла и влажна места (потичу из тропских прашума) као што су кухиње и купатила (ту воле да једу чак и остатке пасте за зубе). Своја гнезда праве на неравним површинама, у ћошковима остава или металних ормана.

Због тога што су им сва места доступна, бубашвабе могу да преносе и изазивају разне болести као што

Остин Фришман у својој радној соби

Бубашвабе су животиње префињених чула – каже овај научник

су астма, дијареја, запаљење црева, тифусна грозница, заразе мочних путева, чак могу да буду и преносиоци куге.

Како се супротставити овако вештој животињи? Фришман пре свега саветује да се нигде не оставља храна, чак ни псима ни мачкама. Затим, треба запустити све пукотине и процепе, да не би могле да нађу склоништа, а важно је и посипање инсектицидима. Један од најделотворнијих је на бази Hydramethilnopa (примена још није одобрена у свим земљама), супстанца која их привлачи, а затим их у року од два дана убија. А пошто бубашвабе једу једна другу, ланац тровања се наставља. И нека друга средства су делотворна, али могу бити штетна за човека.

Pravo Iz Aladinove Čarobne Lampe Stiče McDonald's Happy Meal

Aladin Kralj Lopova

Bio jednom jedan dečak po imenu Aladin. Zaljubio se u prelepu princezu, pa je uz pomoć najšaljivijeg duha na svetu i svojih vernih prijatelja, uspeo da savlada zlog čarobnjaka.

Da li ćeš uspeti da sakupiš sve četiri igrčke i pomogneš Aladinu?

1

3

4

Svake nedelje u McDonald's Happy Meal-u je i hamburger... i pomfrit... i Coca-Cola... i potpuno nova LUDA igrčka iz čarobne bajke o Aladinu!

od 06.01. do 02.02.1997.
SAMO DOK TRAJU ZALIHE

Сканди асоцијација

У свакој од укрштеница налази се по један посебно означен појам. Сва четири заједно треба да вас наведу на коначно решење – појам са слике (бројеви од 1 до 12).

АУТОР: РАВНИЧАР	ПОЛУ- ОСТРВО У КАНАДИ	ПОРЕЂАТИ	ЧОВЕК КОЈИ ПОСТУПА ПО ПЛАНУ	ИНДУСТРИ- ЈА ПРЕ- ЦИЗНОГ АЛАТА	ЦЕЛЗИЈУС	ВАЗДУХО- ПЛОВ
★						
ПРИПАД- НИК ПО- СЕБНОГ РОДА ВОЈ- СКЕ У СТ. ТУРСКОЈ					ВОЛТ ЗЕМЉИ- ШТЕ, ТЕРЕН	
ОМЕТАТИ, КВАРИТИ						
ЖИТЕЉ АНТИЧКЕ РЕЦИЈЕ				ЛОЗНИЦА ТОНА		
СВЕТИ- ЛИШТЕ У ГРЧКОМ ХРАМУ	7				12	
ПРАСТА- НОВНИК ДАЦИЈЕ, ДАЧАНИН						
ОТИЛИЈА ОДМИЛА						3
РОДНИ ГРАД К. МАРКСА						

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	★	ЗАУСТА- ВИТИ СЕ	ГЛАСНИК НА БРЗОМ КОЊУ, ТАТАРИН	ЦРТАЧ КРАЉИХ ПОКРЕТА У ЦРТАНОМ ФИЛМУ	ПОСУДА ЗА КУПАЊЕ, КАДА	ОБРАДА МУЗИЧКОГ ДЕЛА
ВОДЕНА БРАНА					11	
КОРИСНИК СТАНА						
СЛОЈ ОКСИДА НА МЕТАЛУ						
ПРИ- ЛИЧНО ТАМАН						4
РЕКА У ИНДИЈИ				8	ЖЕНСКИ ШУМСКА КРЕДА	
				ЕКИПА, МОМЧАД		
				НАДИМАК ПЕВАЧИЦЕ ЧИМКВЕТИ		
				ПРЕВРЕ- МЕН		

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	ФОНТАНА	БИЉКА РМАНАЦ	СРПСКИ МАНАСТИР НА СВЕТОЈ ГОРИ
★			
ЈЕДИНИЦЕ ЕЛЕКТРИЧ- НОГ ОТПОРА			
ГЛУМИЦА БЕАТРИС			2
КАО ОНАЈ			6
СЕВЕР		ГЛЕ. ЕВО. ЕТО ЈЕЗЕРО У ГАНИ	10
ВРСТА ПЛЕСА			
ИНСЕКТ КОЈИ НАПАДА ГОВЕДА			ГРАМ ЈУГ
СТАНА- РИНА			

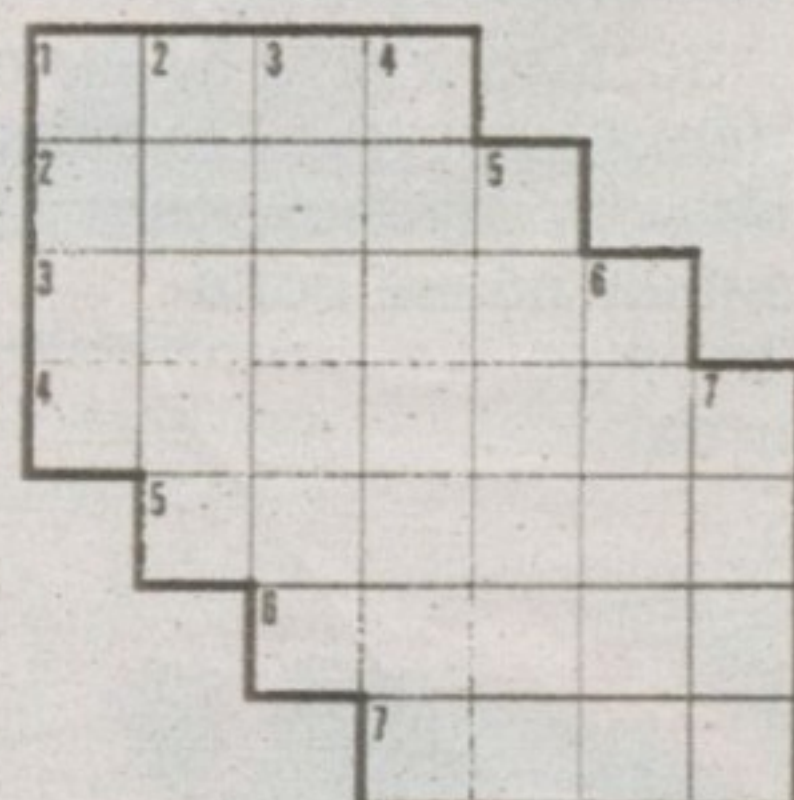
СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	★	БОРИ- ЛАЧКИ СПОРТ	ПОБЕДА У ШАХУ РУМСКА ТУНИКА ДО ГЛЕЖЊА
ПРАВЉЕ- ЊЕ ЦРТЕЖА			
ПРИ- ПАДНИК МОНГОЛ, ПЛЕМЕНА, АВАРИН			
ПРИПА- ЉИВАТИ			5
РУСКО ЖЕНСКО ИМЕ			МИЦЦ ШАХИСТЕ КАРПОВА ПЕТИ САМО- ГЛАСНИК
ЧИЛЕ- АНСКИ ПЕСНИК, ПАБЛО			

ПОЛИЦИЈАЛКА

Називе држава по-
макните лево или десно
тако да у две узастопне
усправне колоне доби-
јете називе две афричке
државе.

ЛЕСОТО
НИГЕР
НАМИБИЈА
КИПАР
ЈАПАН
ГВАТЕМАЛА

КАСКАДА

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

- Име глумице Хепберн;
- Шумска птица пева-
чица;
- Греда кровне
конструкције;
- Јунак
стрипа са слике (тежи
да постане калиф
уместо калифа);
- Пред-
ставници левице у енгле-
ској буржоаској револу-
цији у XVII веку;
- Град у
Русији (велика битка у
Другом светском рату);
- Част, углед.

РЕБУС (4,4,3)

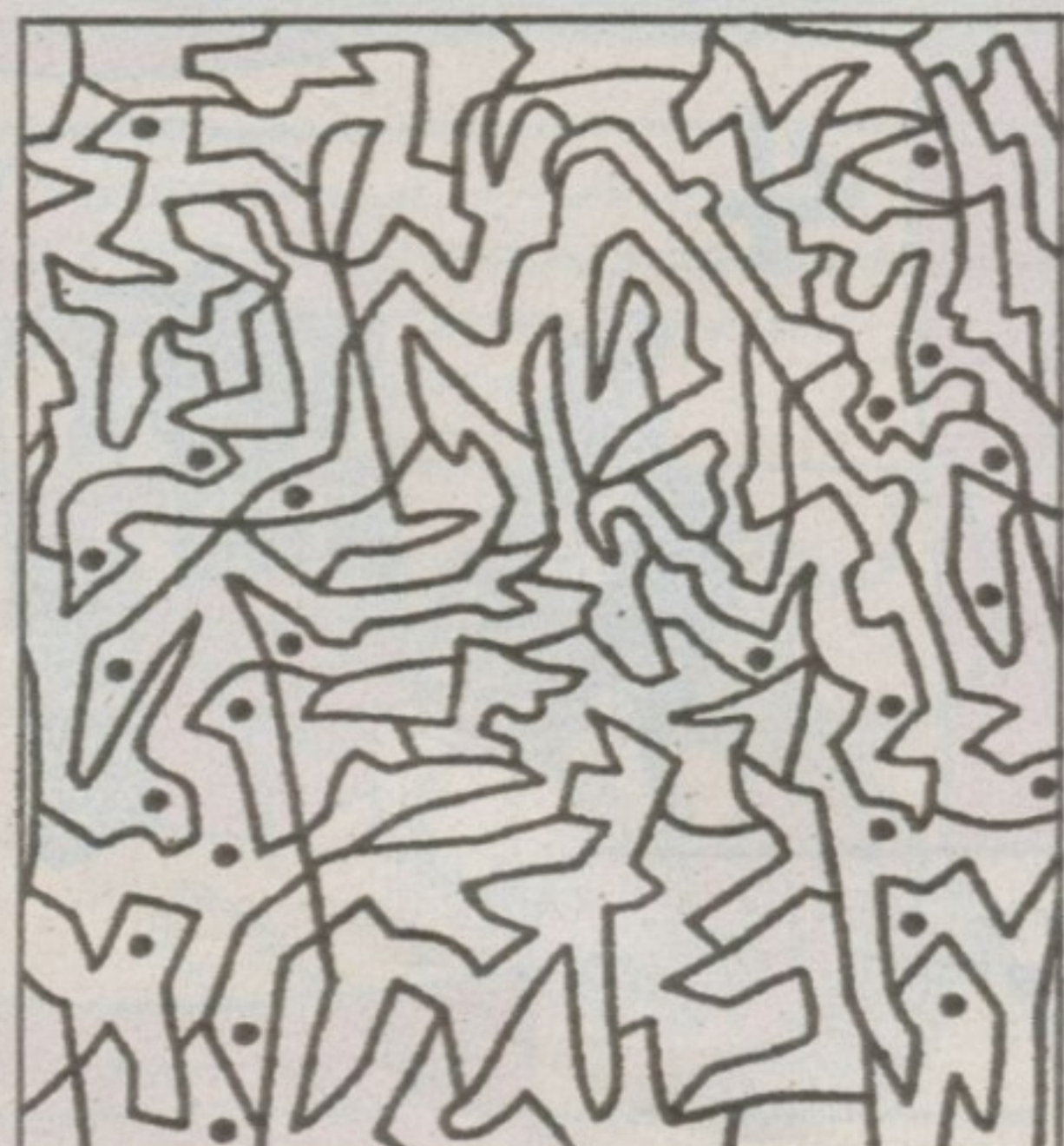

МАЛА УКРШТЕНИЦА

Допуните задану мрежу на-
зивима двеју европских ва-
лута тако да настане
исправна укрштеница 5x5,
без црних поља.

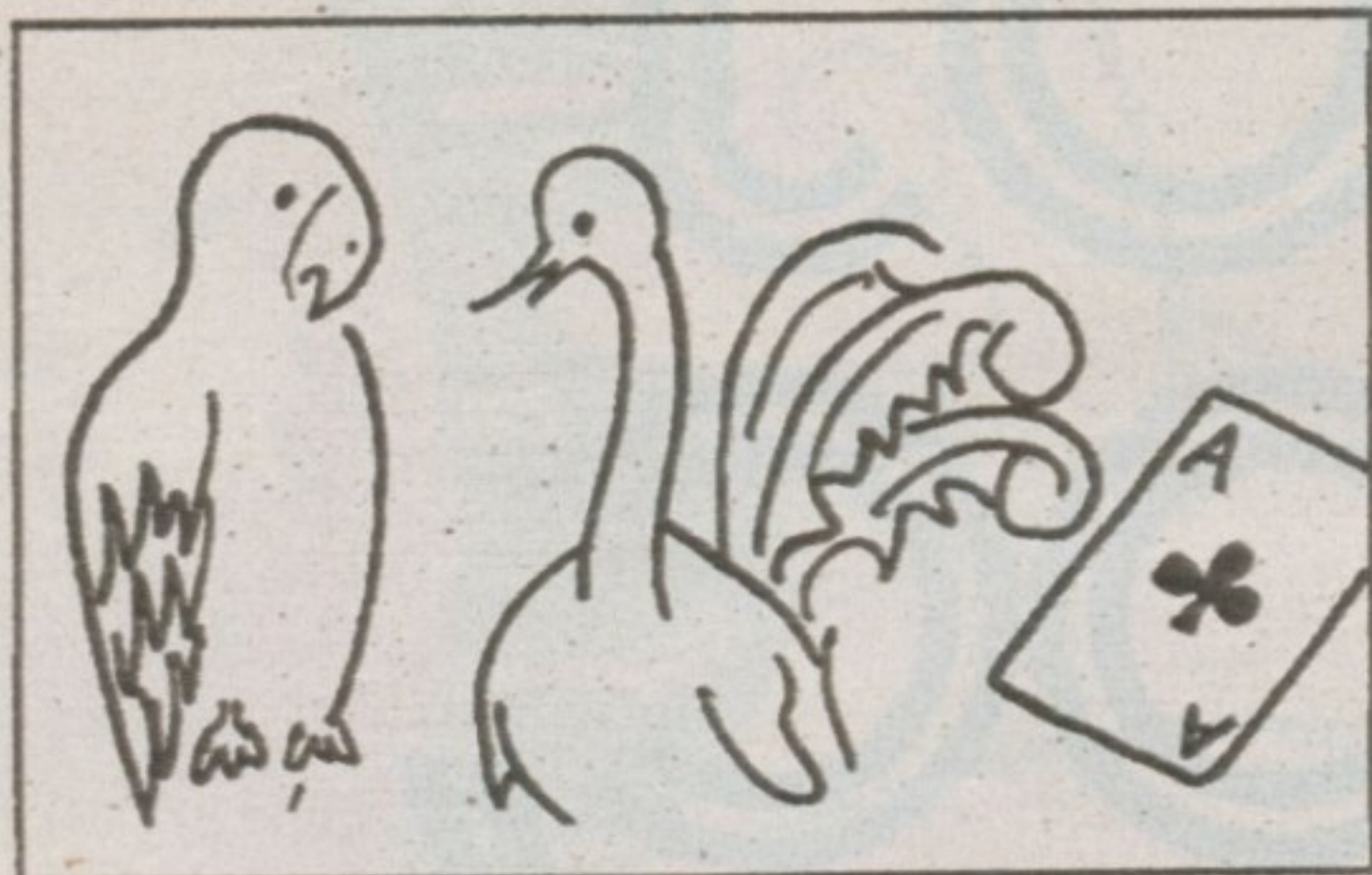
А		А	М	О
Л		С	А	К
А		А	Р	Т
О		И	О	Н

ТАЧКЕ

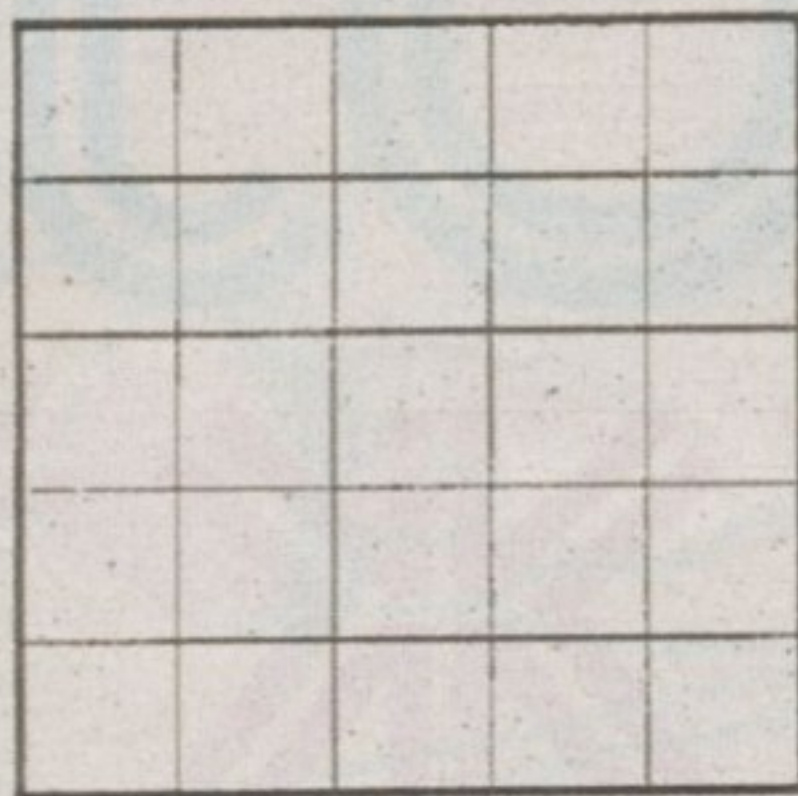

ПАЛИНДРОМНИ РЕБУС

Решење је на јапанском језику.

МИНИ МОЗАИК

АНАНА, АЦЕРА, ЛАВОВ, ПЛАЖА,
ПРСТИ, РАЦИН, СВЕГА, ТОРОН.

Речи из пописа комбинујте са именом и презименом глумице са слике тако да добијете исправну укрштеницу.

ОСМОСТЕРНА

Шестословне речи из пописа пронађите у једном од осам смерова. Шест неискоришћених слова, читаних редом, дају надимак музичара са слике.

АМАТЕР, АНКИЦА, БАЊИЦА, БАЦАЊЕ, БЕРБЕР, БО-
ГОТА, БРАВАР, ВОСКАР, ГЛИНКА, ГЛИСТА, ГРКЉАН,
ДОКТОР, ЗАВИСТ, ЗГРАДА, ЗДЕНАЦ, ИСКАЊЕ, КАН-
ТОН, КАРБОН, КОНДОР, КРЉУШТ, КРСТАШ, МОРАЧА,
НАМЕРА, НЕРУДА, НОВЕЛА, ОГРАДА, ОДАБИР,
ОКАТАЦ, ОТАРАК, ПАТИНА, ПЕРИЦА, ПЕРПЕР,
ПОБУДА, ПОЕНТА, ПРАВАЦ, ПРИВИД, ПРИТКА,
СПАРТА, СПРАВА, ТИРАНА, ТЛОЦРТ, УСТАВА,
ЦАРИНА, ШКРГУТ, ШУБЕРТ.

Г	Л	И	Н	К	А	Н	Т	О	Н	О	Б	Р	А	К	С	О	В
Р	И	Б	А	Д	О	Т	С	И	В	А	З	Е	Њ	А	К	С	И
К	Р	Љ	У	Ш	Т	Н	С	П	Р	Д	М	О	Р	А	Ч	А	Б
Љ	Р	Р	А	Л	У	З	Д	И	А	А	Б	Е	Р	Б	П	С	Ј
А	Е	С	О	С	Г	Б	Д	О	Л	Р	Н	А	Р	Е	Е	П	П
Н	М	Ц	Т	Р	Р	О	Е	Е	Р	Г	Т	А	Њ	А	Р	Р	Р
И	Р	А	А	А	К	Г	В	Р	Н	О	В	А	А	И	И	А	А
Т	В	Д	Т	Т	Ш	О	К	А	Т	А	Ц	Г	В	Т	Ц	В	В
А	А	П	О	Е	Н	Т	А	А	Р	А	Ц	И	К	Н	А	А	А
П	Е	Р	П	Е	Р	А	П	О	Б	У	Д	А	Н	И	Р	А	Ц

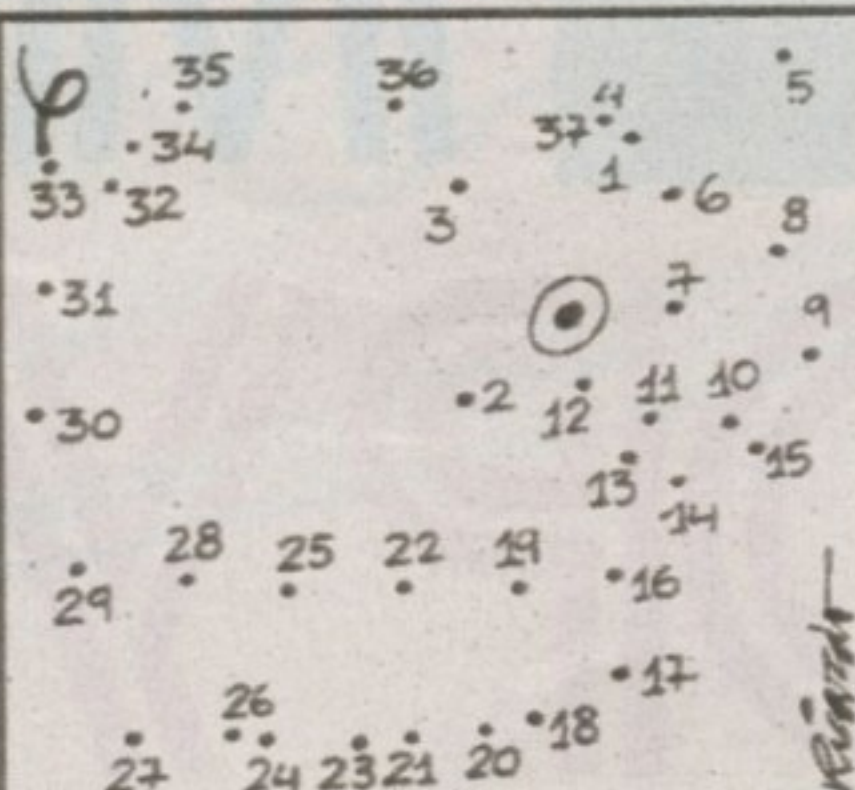
МОЗГАЛИЦА

КОТОР
БУДВА
РИСАН
ТИВАТ
ПРЧАЊ
ИГАЛО

Којем од ових петословних приморских места није место овде?

ТАЧКЕ

Ако спојите тачке од 1 до 37 добићете интересантан цртеж.

ОД ТАЧКЕ
ДО ТАЧКЕ

СУСЕДИ У АЗБУЦИ

У свако поље упишите суседно слово у азбуци од оног већ уписаног. У смеру стрелице упишите име српског владара са слике.

Х	Ђ	Р	Ж	Т	
Б	С				
		Р	Ђ	Б	
Г	Њ	С	Б	Г	
Ф	О	Б	К	Б	
Ц	З		Б	Љ	Б
Б	И	Б	Т	П	У
М	Б	Ц	Ј		Б

ПРОШИРЕНИ АНАГРАМ

ОН ОСМАТР(А)

небеска тела.

ЗА БИСТРООКЕ

У слици која представља новогодишњу гужву пронађите цртеже означене бројевима од 1 до 5.

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

Тајф у очекивању да њушкањем пожели добродошлицу путницима, а посебно њиховом пртљагу

МОЈ НОС, МОЈЕ

ОПУЖЈЕ

И последњи путници напустили су тек приспели авион ЈАТ-а и прешли у простор за царинење и подизање пртљага. Они у транзиту, а било их је више, требало је да сачекају полетање другог авиона за Копенхаген. Даље од њихових очију одвијала се друга, и такође уобичајена, процедура прегледа пртљага. А разлог познат свим цариницима на свим граничним терминалима света: спречити уношење или преношење разних наркотика и експлозива свих могућих врста и облика за ко зна које сврхе. Преглед већ поодавно обавља необична врста цариника – четвороножни детективи.

На аеродрому „Београд” тога дана у смени је био Астор, црни лабрадор ретривер, са својим дресером Драганом Аздејковићем, припадником специјалног одре-

да полиције. На дати знак црноглаки лепотан кренуо је жустро прескачући већи део пртљага као да га не занима. Али, убрзо је почео да се врти око повеће смеђе торбе, реско залајао према свом дресеру и почео шапа-

ма да копа покушавајући да се домогне нечега што је нањушио. Торба са Асторовим „пленом” је издвојена, отворена и детаљно прегледана. Ништа од оног на шта је указивао Астор – ниједног грама дроге.

Псећи свет мириса

– Нисам желео да се помирим с тим да је Астор можда погрешно – каже Драган. – Вратио сам торбу уз остали пртљаг, али Астор је поново кренуо у потрагу за „пленом” и поново се зауставио поред ње. Садржај торбе још једном је пажљиво прегледан, торба такође, и опет ништа. Да се није мирис дроге са власника пренео на његове ствари у торби, упитали смо се и одмах проверили и ту могућност. Нисмо нашли ни грам било каквог наркотика. Убрзо је – наставља он – све разјашњено. Овај наводно трговачки путник из Бангкока објаснио је да често на путовањима борави у градовима где је дозвољено пушење хашиша, и где се чак и у таксију нуди уживање овог наркотика познатог по свом тешком мирису. Одседао је у хотелима у којима су боравили овакви гости, пушачи хашиша, па су његове ствари, вероватно, примиле те мирисе. Пошто је био „чист”, ово објашњење прихватили смо као

Лик, „стручњак” за експлозиве, као да је нешто нањушио. На срећу, још није имао прилику да се прослави

**На
београдском
аеродрому
њиховом њуху
ништа не
може да
промакне.
Зато су Астор,
Лик, Тајф
и Бина
дружина
од које
стрепе
многи
кријумчари
дрогe
и разних
врста експлозива**

разумно. То је посебно, због Астора, мени било важно. Знао сам да та њушка не може да омане.

Познато је да је од свих чула код пса најбоље развијен њух и да пас, за разлику од човека, осети безброј мириса. Рецимо, ниједном псу не може да промакне присуство једне једине капљице крви у пет литара воде. Свет пса састоји се и од безброј мирисних трагова који се поклапају, пресецају, мењају... али он се у том лавиринту савршено сналази. Овај његов дар човек је од давнина користио у лову на дивљач, а данас, ето, и за налажење добро скривених наркотика и експлозива.

— Већ се зна да поједине врсте експлозива понекад не могу да се открију рендгеном, уобичајеним прегледом пртљага. Експлозив, посебно пластични и данас се скрива у свим могућим облицима — као сапун, паста за зубе, украсно воће, а њиме, у танком слоју, може да се обложи и цео кофер. Ако овако скривен и промакне рендгену, ни случајно не може Лику и Бини — објашњава дресер Зоран Милошевић, члане екипе обезбеђења и контроле на аеродрому којој помажу два пса, такође расе лабрадор ретривер. Пси су обучени за откривање свих врста експлозива и сувишно је рећи колике су користи у от-

кривању шверца експлозива и диверзантских намера појединаца. А колико је ово важно за сигурност неког аеродрома најбоље говори податак да Међународна организација праћења безбедности аеродрома, са седиштем у Бечу, стално проверава сигурност ваздушних лука и издаје билтен о томе. Кад је недавно на аеродрому у Атини контроли измакло уношење експлозива у путнички авион који је касније експлодирало у ваздуху, ова организација прогласила је, на одређено време, атински аеродром несигурним.

**Како уче Астор
или Лик**

— Да би се обучио један Астор, Лик, Тајф или Бина, потребно је најмање годину и по дана — каже Дејан Ђурђевић, такође водич-дресер из специјалног одреда полиције.

Из једног легла од десет младунаца најчешће је само један погодан за овако специјализоване дресуре као што су налажење дроге и експлозива. Пси најлакше уче у узрасту од шест месеци до годину дана, а у дресури је основно да се псу наређује увек истим речима, тоном и покретима. Лекције треба да буду кратке, понављају се више пута, као у игри, а никад присилно. Бесмислено је веровање да се пси који се обучавају за налажење дроге навикну на њу, односно да постану зависници. Не, они само траже свој „апорт“, обично тениску лоптицу која је упила мирис неког наркотика. Хероин има најјачи мирис и најчешће се употребљава у дресури. Лоптица, односно апорт, баца се, а пас је тражи и непогрешиво налази. Кад касније, после завршене обуке, тражи дрогу, он у ствари тражи свој апорт. Кесице и паковања неке дроге не занимају га, па га зато дресер, после успешно обављеног посла обавезно награди апортом који кришом остави у близини нађене дроге. То му је награда за успех који он увек „прослави“ лавезом.

Овај начин дресуре примењује се и када је у питању експлозив који, без обзира на врсту, садржи један основни састојак јединственог мириса и њега, током припрема, пси полако „упознају“. Код ове дресуре користе се металне цевчице које дуго задржавају мирис после стајања у тегли са дрогом или делићима експлозива а погодне су за скривање.

И најзад: колико вреде овако обучени пси? О томе најбоље говори податак да их Енглези процењују и до 50 хиљада фунти. А колико се током дресуре и заједничког рада узајамно вежу човек и пас?

Матична земља паса расе лабрадор ретривер је Велика Британија, а порекло воде са Њуфаундленда. У Велику Британију стигли су са полуострва Лабрадор на енглеским лађама. Овај пас изванредног њуха веома добро сарађује са господаром и зато је погодан за дресуру. Живахан је и привржен, поверљив и послушан, боја длаке му је црна или жута, увек једнобојна. Његови преци били су црни пси коришћени за то да пливају између чамаца и обале преносећи разне предмете.

Поред пртљага, Лик редовно и детаљно прегледа и авионе

— Сигурно је да бих као дресер приватно зарађивао неупоредиво више, али да оставим

овај посао и пса, свог партнера, после две и по године, мислим да бих то тешко поднео. Он још теже — каже један од водича-дресера из специјалног одреда полиције којим командује потпоручник Мирослав Кочовић.

Вито Недељковић

Наизглед површан преглед може да превари неупућеног посматрача, али кријумчари наркотика најбоље знају да није тако

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Карика која недостаје

Драги „Забавнице“, желела бих да ми укратко објасниш шта је то беоцуг.

Б. В.
Лепосавић

Научници су одавно утврдили да у природи све живе материје у погледу хране, па према томе и живота, зависе једна од друге, као и од тла, ваздуха и воде. Ако се један од ових чинилаца (земља, ваздух, вода) затрује, долази до поремећаја у ланцу исхране. На пример: човек прска биљку да би је заштитио од инсеката, затроване инсекте једу кртице којима се, опет, хране сове и тако су сви затровани. Мања животиња која служи као храна већој беоцуг је у том ланцу и када се тај беоцуг поремети (најчешће то учини човек), долази до поремећаја природне равнотеже.

Ову већ поодавно поремећену равнотежу у природи настоје да сачувају еколози. Њихов покрет све је јачи у свету.

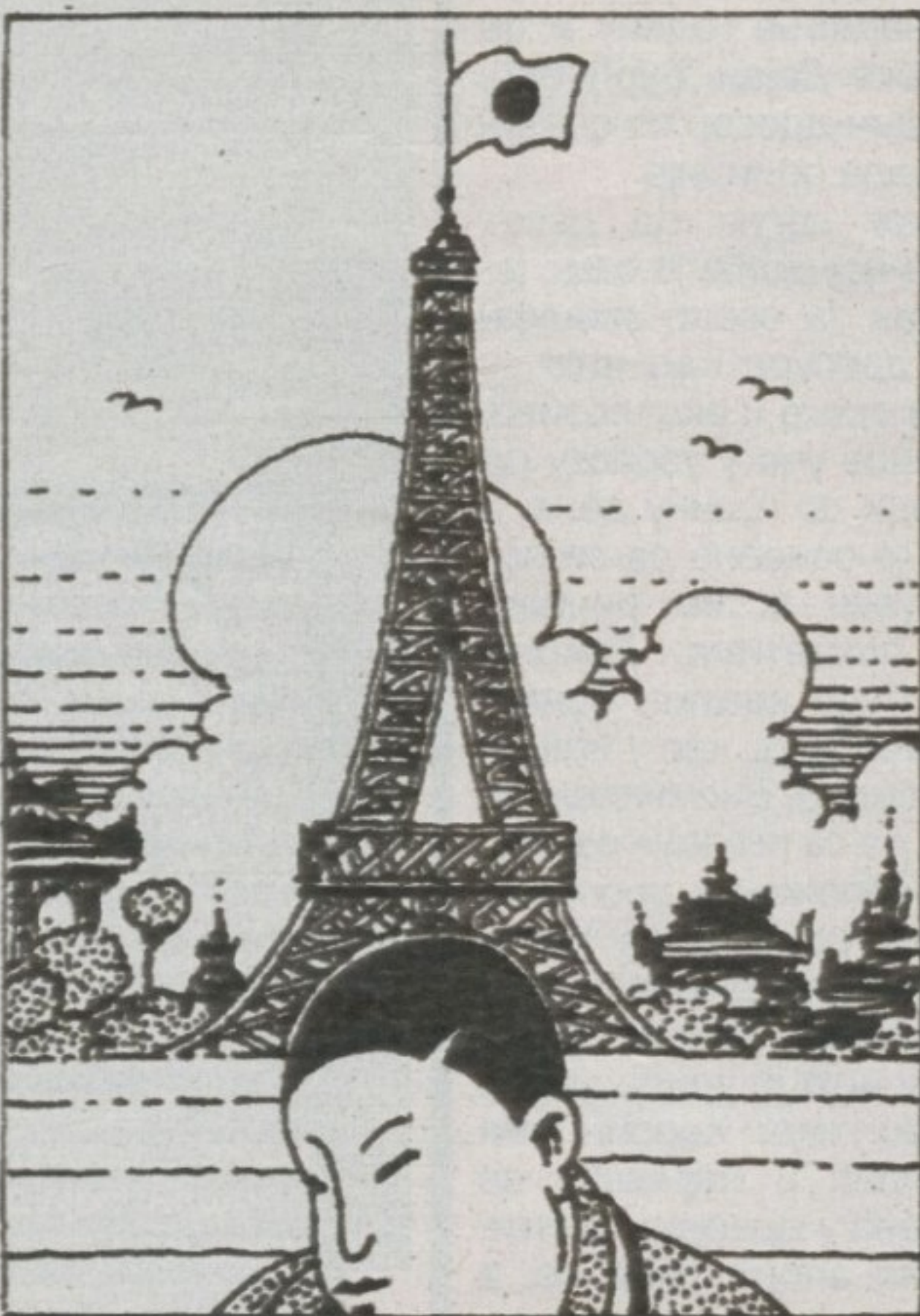

Јапанска Ајфелова кула

Да ли је јапанска Ајфелова кула заиста слична оној у Паризу и да ли је вреднија и лепша од француске „посестрима“?

КАЋА
Бела Црква

Крајем шездесетих година Јапанци су у Токију изградили кулу сличну оној у Паризу мада свесни да она, за туристе, не може да буде привлачнија од оригиналне Ајфелове. Али, то им и није био циљ. Хтели су да споје лепо са практичним јер ово је највиши торањ (као и ТВ торањ) у Токију. Јапанска Ајфелова кула има три спрата, односно дела, као и париска, али ни приближно није прогутала материјала као прва захваљујући савременој техници градње

коју својевремено није могао да користи конструктор Ајфел.

У токијској кули постоји лифт за 40 особа и он пролази кроз саму њену осу, док два лифта париске куле иду кроз њене стубове. Пословни Јапанци изградили су испод своје куле две огромне хале, праве гигантске тржне центре за сувенире и њихову надалеко чувену електронску технику.

О Кристијану Диору

Реците ми нешто више о славном модном креатору Кристијану Диору и да ли он и даље влада светском модом?

САЊА
Прокупље

У време „лудих“ тридесетих, један двадесетогодишњи младић отвара са својим пријатељем у центру Париза 1925. године малу уметничку галерију која убрзо постаје место где познати и богати посетиоци купују слике и уметничке предмете. Али, наилази позната економска криза, слике се све мање продају и Диор затвара своју галерију.

Неколико година пред Други светски рат успева да скупи нешто новца и отвара мали модни атеље, али само за дамске шешире за којима су Парижанке напросто лудовале. Све ово прекида рат и улазак Немаца у Париз, атеље је затворен, а Кристијан Диор приступа француском покрету отпора.

Рат је завршен и Диор жели да настави стари посао, али му је потребан неко ко би финансирао његове идеје. Упознаје богатог фабриканта текстила Марсела Бусака и он му омогућава да отвори велики модни атеље „Кристијан Диор“ који ће убрзо постати појам не само париске већ и светске моде. Под геслом „Жена мора пријатно да се осећа и да буде женствена“ он креира моделе које може да обуче и краљица, али и запослена жена и, што се цена тиче, врло су приступачни.

После Диорове смрти 1957. године његова модна кућа и даље остаје на врху светске моде, шездесетих година лансира чувене „џак“ хаљине, али и даље посвећује пажњу класичним костимима по којима је „Диор“ и данас познат у свету. „Кристијан Диор“ креира и за мушкарце, такође успешно, а данас је то већ права индустрија женске и мушке козметике, ташни и надалеко познатих парфема. И даље је у врху светске моде, али има жестоку конкуренцију у италијанским креаторима и истоименим модним кућама као што су: Армани, Версаџе, Ђанфранко Фере, као и популарни Американац Келвин Клајн.

Топломер стар 400 година

Веома ме занима пре колико година је направљен топломер и да ли је тачно да је нешто слично изумео Леонардо да Винчи?

БРАТИСЛАВ ЦОНИЋ
Пећинци

Веома давно, још у средњем веку, људи су покушавали да нађу начин како да употребе топлоту два тела, па се тиме позабавио и Галилео Галилеј. Године 1597. начинио је термоскоп који се заснивао на топлотном ширењу гасова и означавао је само температурне промене, али не и степен загрејаности неког тела. Савременији термоскоп потиче из 1654. године и дело је извесног надвојводе Фердинанда Тосканског.

Са развојем науке јавила се потреба за тачно одређеном температурном ска-

лом. Било је разних предлога чувених научника, али временом је усвојен онај који је у својој књизи „Philosophia Naturalis“ дао италијански физичар Карло Реналдини, а то је да доња утврђена тачка ове скале буде температура топљења леда, а горња кључања воде. Енглески астроном Едмунд Халеј препоручио је живу као тачност за термометре.

Године 1714. немачки произвођач ин-струмената за хемијске и физичке лабораторије Даниел Фаренхајт конструисао је термометар са скалом подељеном на једнаке делове – степене. На њој је са 32 степена обележио температуру топљења леда, а са 212 степени температуру кључања воде. Француз Рене Реомир 1730. године даје скалу на којој је доња утврђена тачка обележена нулом, а горња са 80 степени. Најпознатија скала, и код нас и у свету, јесте она коју је дао шведски астроном и физичар Андерс Целзијус (1701–1744), где су граничне тачке обележене са нула и сто степени.

Догађа се и другима

Како да се ослободим ноћних мора, страшних снова у којима ме јуре неки огромни људи с намером да ме смрве, а ја се онда будим у великом страху и бежим у собу код родитеља. Они се љуте и кажу да не треба да се плашим јер сам већ одрастао и да се вратим у свој кревет. Имам 12 година.

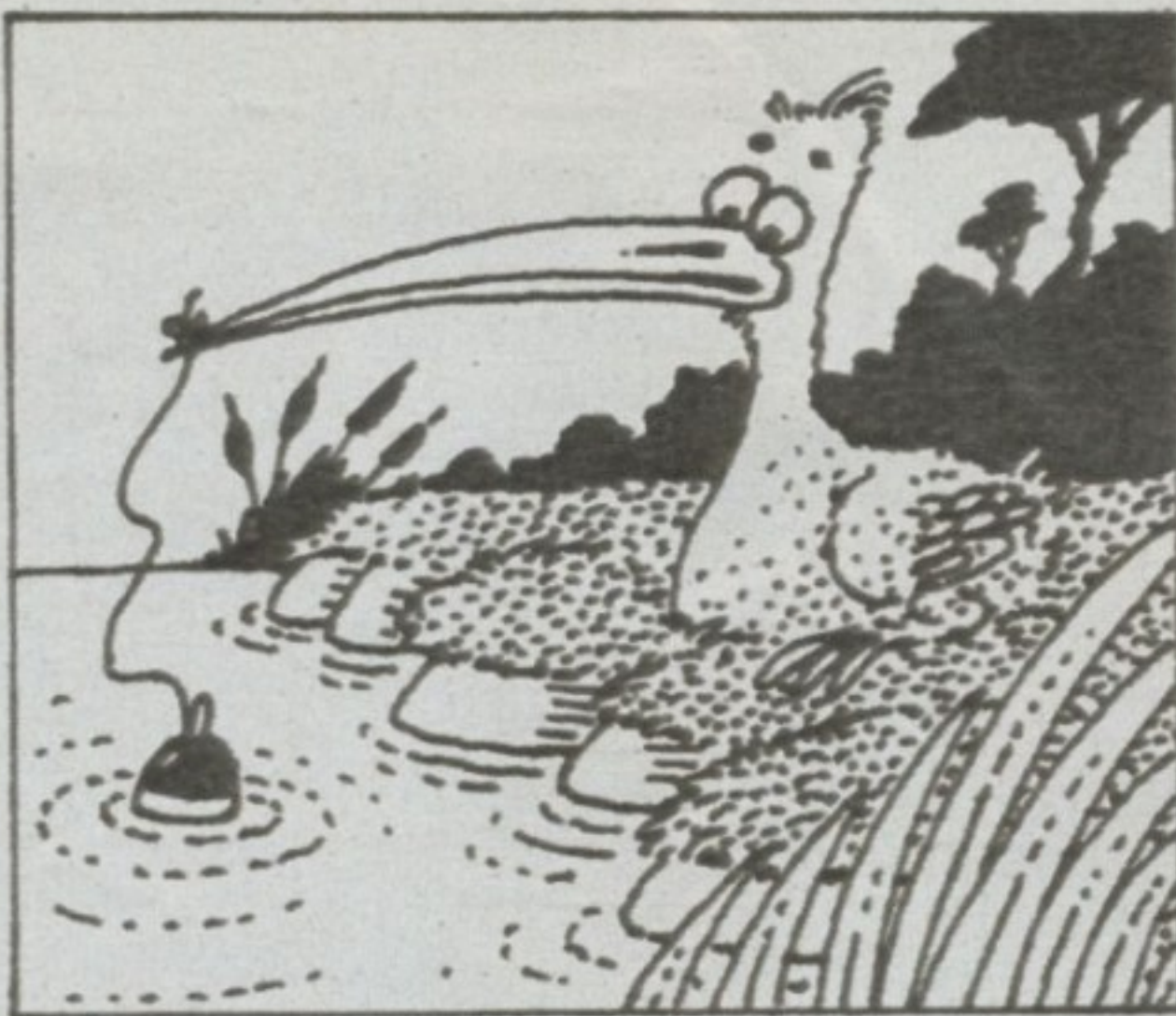
30–30
Младеновац

Лепи, као и ружни снови, праве ноћне море, саставни су део нашег живота. То што се теби догађа доживљавају и одрасли људи, па према томе, кад су снови у питању, ту нико није „одрастао“. Многе ствари које се преко дана догоде и преживе, током сна се доживљавају на другачији начин.

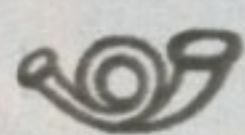
По мишљењу психолога коме смо се обратили за савет, твоји снови прилично откривају твоју личност, стидљиву и повучену. Покушај то да промениш, настој да покажеш друговима да веру-

јеш у своје способности и да си вредан њиховог дружења, а убрзо ће то и они сами схватити. О својим невољама, несигурности у себе, као и ноћним морама, слободно попричај са родитељима, а свакако и са школским психологом. Ти разговори, видећеш, много ће ти помоћи и ноћне море ће престати.

Птица седелица

Како изгледа птица са необичним именом водомар?

СЛАВКО МАЈКИЋ
Шид

Водомар или ковач (*Alcedo ispida*) мања је птица лепог, разнобојног перја, дугачког и шиљатог кљуна. Борави поред воде и храни се мањим рибама, рачићима или инсектима. Гнезди се у рупама на обалама река и других вода. Необичан је по томе што може и пола дана да седи на истом месту погледа упртог у воду вребајући плен. По томе је права птица седелица, а и његове мале ноге као да су удешене за седење јер хода врло ретко. Када одлучи да ипак начини неки корак, чини то само зато да би се преместио на друго „пецарошко“ место где има можда више рибица или рачића.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Сканди асоцијација: планинарство – литица, азап, В, бркати, Рет, ЛО, адитон, Дач, Ота, Трир – устава, станар, патина, отаман, Нира, ж, тим, Ола, ран – врх, оми, Дал, онакав, с, нуто, кадрил, обад, г, кирија – срп, АТА, мат, цртање, Авар, т, палити, Иња, АК, Неруда; Помицаљка: Либија, Египат; Каскада: Одри, дрозд, рожник, Изногуд, дигери, Курск, дика; Ребус: Мара пије лек („М“ Арапи, јеле „К“); Мала укрштеница: Адамо, лисак, Анарт, марка, Орион; Палиндромни ребус: сајонара (ара, ној, ас); Мозгалица: Будва (сва остала места су у Бококоторском заливу); Мини мозаик: плажа, Рацин, свега, торон, Ивана; Осмосмерка: Бајага; Суседи у азбуци: цесес, Ати, п, Риста, дотад, упала, ши, Аладин, Аја Софија, наши, Амор; Проширени анаграм: астроном; За бистрооке: 1. доле десно на јакни девојке, 2. испод звезде, 3. капа дечака и капут човека и капут човека испред њега, 4. на крововима, 5. капа деда мраза.

Енигматске стране припрема:

ЕД „Ђорђе Натошевић“, Сомбор

Уређује Славко Бован

Аутори: Димовић, А. М. Јанковић, Милин, Ј. Недић и Бован

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2345

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Генерални директор „ПОЛИТИКЕ А. Д.“
Хаџи Драган Антић

Издаје и штампа ПОЛИТИКА А. Д.
11000 Београд, Македонска 29

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Радое Савић и Зоран Петканић

Секретаријат Зорица Филиповић

Дойисници „ПОЛИТИКЕ“ из иностранства:

Петар Поповић (Москва), Дарко Рибникар (Њујорк), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Боровој Ердељан (Атина)

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 29, 11001 Београд, П. факс 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,

редакција 3224-483, техничка редакција

3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,

претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,

телефон 3220-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу:

1 месец 31,20 дин. 3 месеца 93,60 дин.

6 месеци 187,20 дин.

Претплата на жиро рачун број:

40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку:

„ПОЛИТИКА А. Д.“ – ПРЕТПЛАТА НА

ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
Полугодишња – возом: 90 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња – авионом: I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM. IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или противвредност осталих валута

• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД Београд, број: 9359662, у противвредности USD или DEM у корист: „ПОЛИТИКА А. Д.“ – Београд, девизни рачун број: 70400-07021747 који се води код Комерцијалне банке АД Београд. Код уплате обавезно навести: „Сврха плаћања“ ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Копију уплате обавезно послати на факс: ++381 11 3228 776 или на адресу: „ПОЛИТИКА А. Д.“ 11000 БЕОГРАД, 29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс: ++381 113226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

FIRST PRODUCTION
i Čupa Čups
vam predstavljaju
Najlepše bajke sveta!

Koferče
za svaki
par kasete!

Popust
10 %
na 8 kasete!

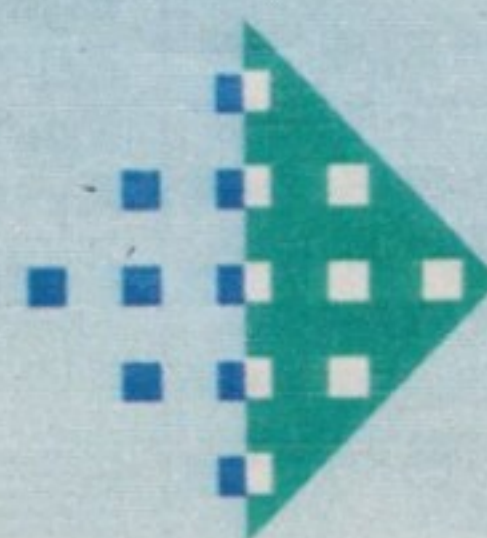
Cena kasete
63 dinara!
sa poštarinom

FP
FIRST
PRODUCTION
FILM & VIDEO COMPANY

Generalni sponzor
"Najlepše bajke sveta"

Kasete sa najlepšim bajkama
možete naručiti na brojeve
telefona 011 / 2371-456
i 011 / 471-403
od 8:00 do 20:00 časova,
ili na adresu: First Production,
Kumodraška 176/6, 11000 Beograd

Distributer Chupa Chups
za Jugoslaviju

GROS DOO
☎ 011 / 3282 081, tel/fax: 624 973
Beograd, Kralja Petra 10a/1

Свему могу да одолим сем –
искушењу.

Оскар Вајлд
енглески књижевник ирског порекла
(1856–1900)

Зашто се уопште опирати искушењу
кад ће се увек јавити ново?

Антон Ехрое
француски песник
(1492–1568)

Мисли се да је ђаво искушавао Христа,
али је у ствари Христ био тај који је
искушавао ђавола да га искушава.

Семјуел Батлер
британски књижевник
(1835–1902)

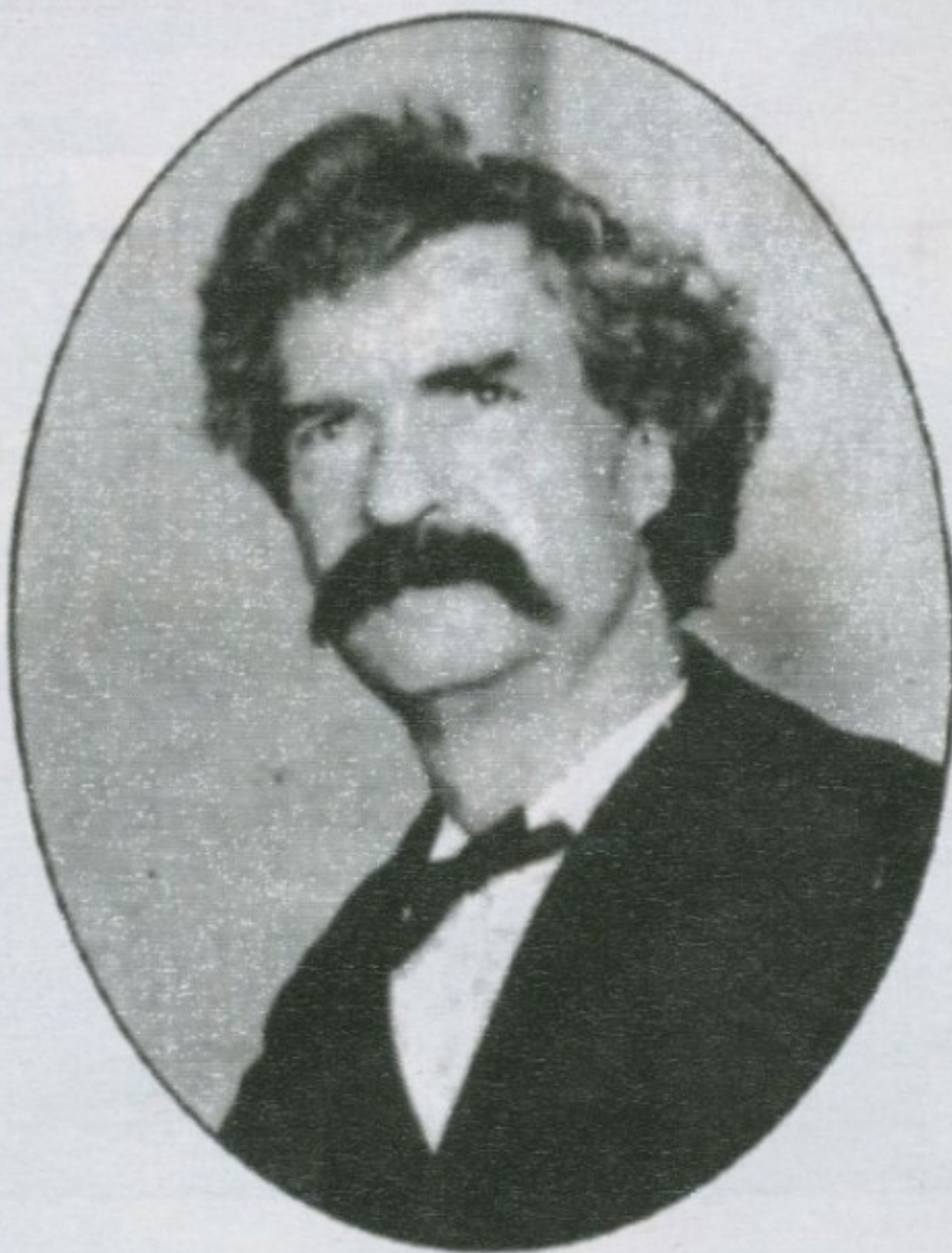

Најсигурнији начин да се ослободимо
неке напасти јесте да јој попустимо.

Тристан Бернар
француски комедиограф
и романописац
(1866–1947)

**РЕКЛИ
СУ...**

О ИСКУШЕЊУ

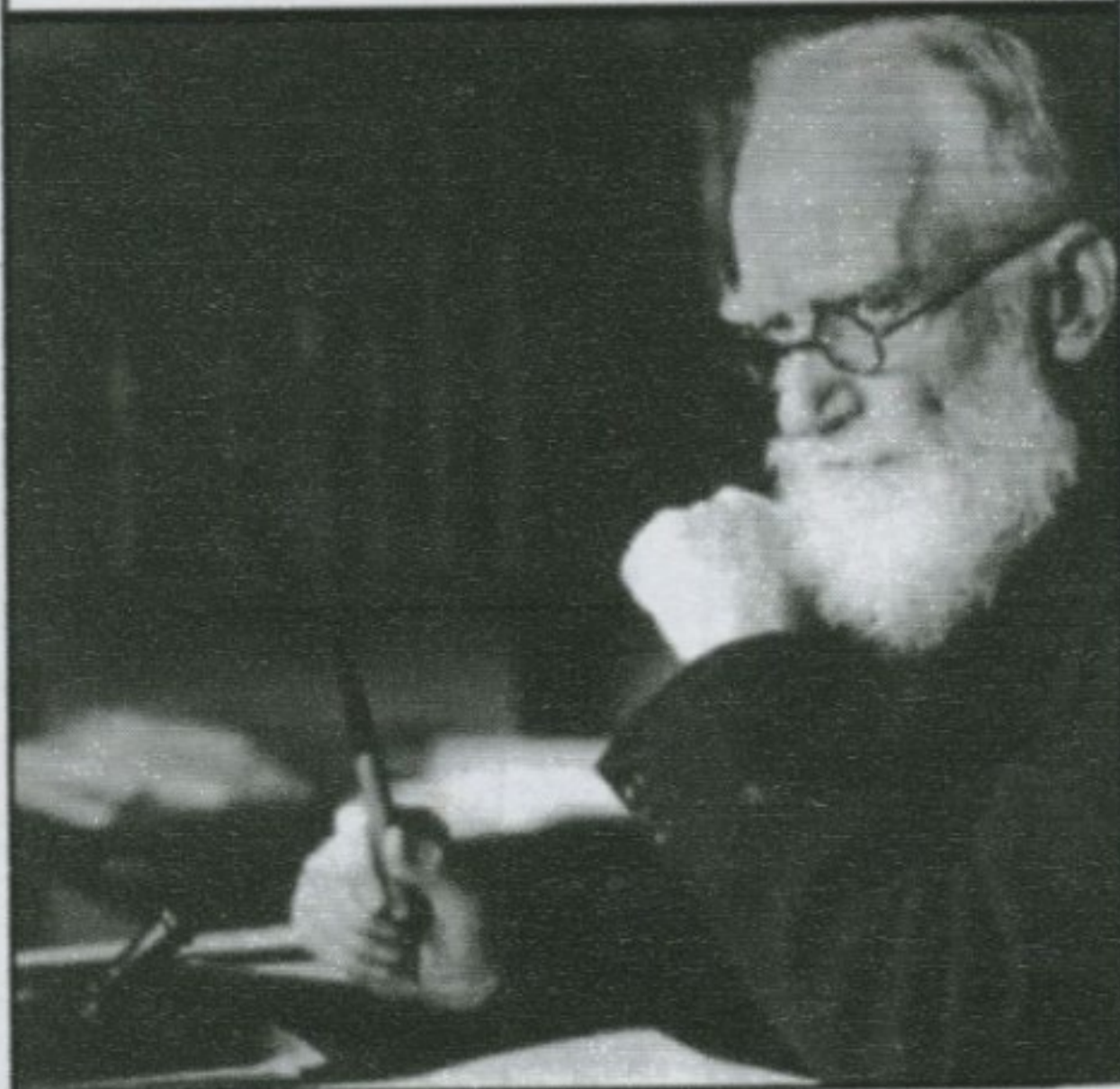

Постоји неколико добрих начина
како се одбранити од искушења, али
најсигурнији је кукавичлук.

Марк Твен
амерички књижевник
(1835–1910)

Никад не одоли искушењу; искуси
све, а чврсто задржи оно што је до-
бро.

Џорџ Бернард Шо
ирски књижевник
(1856–1950)

Између два зла увек бирам оно
које до тада нисам искусила.

Ме Вест
америчка глумица
(1892–1980)

Оно што највише волим да радим или
је неморално, незаконито или – гоји.

Александар Вулкот
амерички новинар
(1887–1943)

„Не смеш подлећи искушењу!”
„Зашто? Неко и то мора да учини
иначе ствар постаје бесмислена.”

Ентони Хоуп Хокинс
британски писац
(1863–1933)

Човек који не воли вино, жене и
песму остаје будала читавог свог
живота.

Мартин Лутер
оснивач протестантизма у Немачкој
(1483–1546)

